

T.C.
AVRASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER DE
KATILIM YOLLARI VE FRANSA ÖRNEĞİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

Ufuk Özen ALİBEYOĞLU
TRABZON - 2014

T.C.
AVRASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER DE
KATILIM YOLLARI VE FRANSA ÖRNEĞİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

Ufuk Özen ALİBEYOĞLU
Prof. Dr. Bayram KAYA
TRABZON – 2014

**T.C.
AVRASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER DE KATILIM YOLLARI VE
FRANSA ÖRNEĞİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

Tezi Hazırlayan: Adı SOYADI

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No:

Jüri Başkanı: Ünvanı Adı SOYADI (İmza)

Jüri Üyesi: Ünvanı Adı SOYADI (İmza)

Jüri Üyesi: Ünvanı Adı SOYADI (İmza)

Jüri Üyesi(Yedek): Ünvanı Adı SOYADI (İmza)

Jüri Üyesi(Yedek): Ünvanı Adı SOYADI (İmza)

(Jüri, Yüksek Lisans için en az üç, Doktora için en az 5 öğretim üyesi ile oluşur)

TRABZON - 2014

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Katılım Yolları**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../09/2014

Ufuk Özen ALİBEYOĞLU

İmza

İÇİNDEKİLER

Tez Onay Sayfası.....	ii
Taahhütname.....	iii
İçindekiler	iv
Özet.....	vii
Özet(Absract).....	viii
Kısaltmalar	ix
Tablolar.....	x

GİRİŞ	1
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM.....	7
---------------------------	----------

YEREL YÖNETİMLER VE GELİŞİM SÜRECİ

1.1. Kavramsal (Kuramsal) Çerçeve	7
1.2. Yerel Yönetimlerin Özellikleri.....	9
1.3. Yerel Yönetimlerin İhtiyaç Olarak Ortaya Çıkması.....	11
1.4. Yerel Yönetim İle Demokrasi İlişkisi	12
1.5. Yerel Yönetimler Siyasetle İlişkisi.....	14
1.6 YEREL YÖNETİMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ SÜRECİ.....	15
1.6.1. Cumhuriyet Öncesi Yerel Yönetim	17
1.6.2 Cumhuriyet Sonrası Yerel Yönetim	20
1.6.3 Avrupa'da ve Fransa'da yerel Yönetimin Gelişim Süreci.....	25
1.7. YEREL YÖNETİMLERDE KATILIM YOLLARI	27
1.7.1. Himaye Edici Model	27
1.7.1.1 Oy Verme Yoluyla Katılım	27
1.7.1.2 Kent Konseyi / Kurultayı	30
1.6.1.3 Halk Oylaması (Referandum)	32
1.6.1.4 Halk Toplantıları	33
1.6.1.5 Gönüllü Katılımcılık.....	34
1.6.1.1 Çalışma Grupları - Proje Demokrasisi	35
1.6.1.1 Yurttaş Kurulları.....	36
1.6.1.1 Semt Danışma Merkezleri (SEDAM)	37
1.6.2. Ekonomik Gelişme Modeli	37
1.6.2.1 Planlama Çemberler / Forumları	39
1.6.2.2 Danışma Kurulları	39
1.6.2.3 Halkla İlişkiler Uygulamaları.....	40
1.6.3. Refah Devleti Modeli	42
1.6.3.1 Meclis Toplantılarına Katılım	42
1.6.3.2 Gelecek Atölyeleri.....	42
1.6.3.3 Sivil Toplum Kuruluşları (STK)	43
1.6.3.4 Siyasi Partiler Yoluyla Katılım	46
1.6.4. Yönetişim Ve Yerel Yönetim	45
1.6.4.1 Yönetişim	46

1.6.4.2 İnternet ve e-Devlet	50
1.6.4.3 Medya ve Sosyal Medya	52
1.6.4.4 Enformasyon - İnternet.....	56
1.6.4.5 Kamuoyu Yoklamaları	58

İKİNCİ BÖLÜM.....60

YEREL YÖNETİM, KATILIM YOLLARI VE MÜLKİ İDARE ŞEKLİ

2.1.TÜRKİYEDE YEREL YÖNETİM.....	60
2.2.BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ.....	63
2.2.1. Büyükşehir Belediyesi.....	62
2.2.2. Büyükşehir Belediye Başkanı	67
2.2.3. Büyükşehir Meclisi.....	68
2.2.4. Büyükşehir Encümeni	69
2.2.5. 6360 Sayılı Yasanın Yerel Yönetimlere Katkısı	70
2.3.BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYELERİ.....	74
2.3.1. İlçe Belediye Başkanı	74
2.3.2. İlçe Meclisi	75
2.3.3. İlçe Encümeni.....	76
2.4.BÜYÜKŞEHİR MAHALLE MUHTARLIKLARI	76
2.4.1. Mahalle Muhtarı	77
2.4.2. İhtiyar Heyeti.....	77
2.5.İL BELEDİYELERİ.....	78
2.5.1. İl Belediyesi.....	78
2.5.2. İl Belediye Başkanı	80
2.5.3. İl Meclisi.....	81
2.5.4. İl Encümeni	82
2.5.5. Mahalleler.....	82
2.5.6. İlçe Belediyeleri	83
2.6.İL ÖZEL İDARESİ	84
2.6.1. Vali	85
2.6.2. İl Genel Meclisi	88
2.6.3. İl Genel Meclis Başkanı	89
2.6.4. İl Encümeni	90
2.6.5. Kaymakamlar ve İlçe Özel İdaresi	92
2.7. KÖYLER.....	93
2.7.1. Köy Muhtarı	93
2.7.2. İhtiyar Heyeti.....	98
2.7.3. Köy Derneği	99
2.8. AVRUPADA VE DÜNYADA YEREL YÖNETİM ŞEKLİ.....	99
2.8.1. Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR).....	99
2.8.2. Eurocities (Avrupa Kentler Birliği).....	100
2.8.3. Avrupa Konseyi Kurumları	100
2.8.4. Avrupa Bölgeler Asamblesi (AER).....	100
2.9. AVRUPA YEREL YÖNETİMLER ÖZERKLİK ŞARTNAMESİ.....	101
2.9.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye	103
2.9.2. Türkiye'nin Çekince Koyduğu Paragraflar	104

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	106
YEREL YÖNETİMLERDE KATILIM YOLLARI	
3.1. KATILIM YOLLARI.....	105
3.1.1. Katılımcılık Nedir?	106
3.1.2. Kent Yönetimi.	110
3.2. KATILIMIN HUKUKİ DÜZENLEMESİ	111
3.2.1. Uluslararası Hukukta Yerel Katılım	111
3.2.2. Türk Hukukunda Yerel katılım.	113
3.3. KATILIMDA POZİTİF AYRIMCILIK	119
3.3.1. Kadınların Yerel Yönetime Katılımı	119
3.3.2. Gençlerin Yerel Yönetime Katılımı	120
3.3.3. Dezavantajlı Kişilerin Yerel Yönetime Katılımı	122
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	124
YEREL YÖNETİMLER VE KATILIMCILIK: FRANSA ÖRNEĞİ	
4.1. FRANSA'DA YEREL YÖNETİMLERİN TÜRLERİ VE YETKİLERİ.....	124
4.1.1. Commune'ler (Belediye).	127
4.1.1.1. Belediye Meclisi.....	128
4.1.1.2. Belediye Başkanı	128
4.1.2. Le Department (Departmanlar)(İl).	129
4.1.2.1. İl Genel Meclisi.	130
4.1.2.2. Genel Meclis Başkanı.....	131
4.1.3. La Region (Bölgeler).....	131
4.1.3.1. Bölge Meclisi.	132
4.1.3.2. Bölge Meclis Başkanı.....	132
4.1.4. Özel Statüye Sahip Yerel Yönetimler	132
4.2. Fransız Yerel Yönetimlerinde Katılımcılık	133
4.3. Fransız ve Türkiye Yerel Yönetim Sistemlerinin Farklılıkları	136
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	140
KAYNAKÇA	146

ÖZET

Günümüz dünyasında yerel yönetimlerin önemi daha da artmıştır. Bu bağlamda, halkın kendi demokratik kurallar çerçevesinde temsilcisini seçerek yerel yönetim işlerini gördürtmesi, katılımcılığı önemli hale getirmiştir.

Yönetim kavramı; **“Değişen çevrede sınırlı olan kaynakları kullanarak, organizasyon amaçlarına etkili ulaşmak için başkaları ile işbirliği yapmaktır”** diye tanımlanabilir. Yönetime katılma, sınırları özel mülkiyetle çizilmiş bir alanda ortak sorunları çözerek emek verimliliğinin artırılması amacıyla; çalışanlarla yöneticilerin işbirliği yapmalarını sağlayan mekanizmanın adıdır (Gümüş,2001,s.13).

Yerel yönetimler veya diğer adıyla Mahalli İdareler, her geçen gün çeşitli sebeplerle hizmet yelpazesi genişlemesine rağmen, yeterli mali kaynaklara ve idari özerkliğe sahip değildirler. Yeterli mali kaynaklarla donatılmayan ve merkezin ağır vesayeti altında olan yerel idareler, daha etkin hizmet sunabilmek için çeşitli özelleştirme modellerinden yararlanmaktadırlar.

Yönetimin yerele indirgenmesi, katılımı da etkili ve önemli kılmıştır. Bu konuda **"aktif ve etkili katılımın"** önemsenmesi gerektiği görülür. Ayrıca hemşerilerin bireysel olarak ya da gruplar halinde belediye çalışmalarına ilgi duymaları ve bu çalışmalarını kendi talepleri doğrultusunda etkilemeye çalışması faaliyetlerini verimli hale getirmeleri beklenir.

Bununla birlikte, katılım yolları devamlı güncellenerek kullanılmalı, yönetimde söz sahibi olunmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetim, Katılım, Demokrasi, Yönetişim, Fransa, Avrupa Birliği

ABSTRACT

In today's World, the importance of local government has increased. In this context, the public is making the works done by the representatives they have chosen within the framework of democratic rule. This situation makes participation has made more significant.

The concept of management can be described as "**collaborating with others in other to reach to goals of the organization effectively by using the limited resources in the changing environment**". Participate in government, It is the name of the mechanism that provide solidarity between manager and employees with aim of increasing the labour of efficiency by solving the problems in an area boundaries are drawn by private property (Gümüş, 2001, s.13).

Despite the expanding range of services for various reasons, local governments do not have sufficient financial resources and administrative autonomy. The local authorities, not equipped with sufficient financial resources and under heavy the tutelage of the center, benefit from a variety of customization models in order to provide more effective services.

Decentralization in management has made the participation more effective and important. It is seen that "**active and effective participation**" in this issue should be paid attention. In addition, it is expected that the citizens are interest in activities of the municipalities and attempt to influence the studies towards their demands.

Besides, participation approach should be updated constantly and should have a say in management.

Keywords: Local Government, Participation, Democracy, Governance
France, European Union

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
BKH	: Binyıl Kalkınma Hedefleri
BMKP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
BYKP	: Beş Yıllık Kalkınma Planı
C	: Cilt
ed.	: Editör
EYC	: Avrupa Gençlik Merkezi
EYF	: Avrupa Gençlik Fonu
IULA	: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği
KAYA	: Kamu Yönetimi Araştırması
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
No	: Numara
S	: Sayı
s	: Sayfa
SEDAM	: Semt Danışma Merkezi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TODAİE	: Türkiye ve Ortadoğu Amme idaresi Enstitüsü
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
vb.	: ve benzeri
Yay.	: Yayıncılık

TABLolar

Tablo 1 : Yerel Yönetim Gelirleri/Kamu Gelirleri (%)

Tablo 2 : Dünya Ülkelerinde Merkezi Bütçeden Yerel Yönetimlere Yapılan Transfer

Tablo 3 : Türkiye İle AB Ülkelerinde Halkın Yerel Yönetime Katılım Mekanizmaları

Tablo 4 : Türkiye İle AB Ülkelerinde Tipik Belediye Örgüt Yapısı

Tablo 5 : İstanbul (Türkiye) ile Paris (Fransa) yerel yönetimleri arasındaki farklılıklar

GİRİŞ

Halka hizmet sunan en yakın kamu yönetim birimi yerel yönetimlerdir. Bugün merkezi ve yerel hükümetler arası ilişkilerdeki değişimler giderek yerel olanın, özellikle kentsel olanın daha fazla işlerlik kazanmasına yol açmaktadır. Dünya çapında bakıldığında; kentsel yönetim vizyonu giderek globalleşmekte; kentler kaynak çekmek ve refah yaratmak açısından rekabet bilinciyle hareket etmektedir. Kentsel yönetim yapıları ayakta kalabilecek bir biçimde geliştirilirken, yönetsel modeller katılım mekanizmaları ile yerel halka karşı hesap verebilir ve şeffaf hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Son yıllarda yurttaşların, kamu yönetimi ile bütünleştirilmesi ve karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesine yönelik mekanizmalar devreye sokulmuştur. Hesap verme mekanizmalarının güçlendirilmesi, saydamlık, bilgi edinme hakkı, hizmet kalitesinin iyileştirilmesi, müşteri memnuniyeti, yönetime katılmaya önem verilmesi gibi ilkeler, yurttaşın kamu yönetimi karşısındaki konumunu yeniden tanımlama amacına yöneliktir (Henden, 2005 s.3).

Yerel yönetimler; yöre halkının ihtiyaçlarını etkin bir biçimde karşılamak üzere, yerel topluluğa kamu hizmeti sağlayan ve yerel halkın kendi seçtiği organlarca yönetilen; yönetsel, siyasal ve toplumsal kurumlardır. Varlık nedenleri, halkın güven ve desteğini sağlayarak, katılımcı, demokratik, halkın dilek, istek ve önerilerine dayalı hizmet sunmaktır (Nadaroğlu,1986,s.19)

Yerel yönetimler, esas itibarıyla 19. yüzyıldan itibaren güçlenmeye başladıktan beri temsilin, özgürlüğün, yönetişimin, eşitliğin, katılımcı yönetimin örnekleri olmuşlardır.

- 21. yüzyılın başların da ise, yerel yönetimlerle demokrasi birlikte anılmakta, demokratikleşmenin yolu, yönetişimin yolu, temsilin yolu yerel ve yerinde yönetimden geçtiği görülmüştür.
- Bu ise halkın yönetime etkin ve etkili bir şekilde katılmasıyla, yönetimde söz sahibi olmasıyla sağlanabilmektedir.

- Bu açıdan Türkiye’de yerel yönetimlerin Tanzimat tan bu yana Türk demokrasisine katkıları oldukça önemlidir.
- Bir ülkede yerel yönetimler, merkezi idarenin yetkilerinin yerel birimlere dağıtımını sağlayıp yerel düzeyde özgürlüğü gerçekleştirdiği gibi aynı zamanda vatandaşların kendi hayatlarını yönetebilmesi için yerel halkın katılımını da sağlayarak eşitliği de gerçekleştirmektedir.

Günümüz yönetim anlayışı yönetişim kavramını ortaya çıkarmıştır. Yönetişim kavramı; yöneten ile yönetilenlerin yönetim sürecine ilişkin kararları birlikte belirlemeleri esasını içermektedir. Söz konusu bu yönetim anlayışının en belirgin unsuru da katılım olarak ortaya çıkmaktadır. İçinde bulunduğumuz çağda dünyamızı en etkin biçimde belirleyecek değişkenin katılım olduğu anlaşılmakta, katılım siyasal bir kavram gibi gözükmekle birlikte yirmi birinci yüzyıla damgasını vuracak devrim niteliği ile sosyolojik ve ekonomik alanları da egemenliğine almış bulunmaktadır. Günümüzde katılım siyasal konuların ötesinde toplumsal ve kültürel olaylara ve oluşumlara katılma anlayışını da kapsamaktadır (Kongar,1992, s.13).

Katılım kavramı, tüm demokratik yönetimler için ortak bir amaç olmasına rağmen, üzerinde ittifak edilen paylaşılan kesin bir tanımı da bulunmamaktadır. Dolayısıyla lehinde ve aleyhinde çok şey söylenen önemli ama tartışmalı bir kavram olmaktan kurtulamamıştır. Katılnalı yönetim ideolojisini pratiğe dönüştürdüğü için “**somut**”, kendi içinde değişik formlar oluşturduğu için “**soyut**” bir nitelik taşıyan yönetime katılma, dünya katılma pratiğini inceleyen yazarlarca birlikte belirleme (codetermination), ortak yönetim (cogestion), çoklu yönetim (democratic-participative management) gibi değişik adlarla anılmakta ve kimin neye, nasıl, nerede ve ne zaman gibi pek çok soruya verilecek yanıtı göre farklı boyutlarda ve şekilde uygulamaya geçirilmektedir (Çukurçayır, 2000, s.29).

Demokratik sistemlerde olduğu şekliyle katılım biçimlerinden olan oy kullanma, çağdaş demokrasilerde yönetimlerin meşruiyet sorununun çözmeye yetmemekte; toplumsal grupların gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalmaktadır. Çünkü, günümüz çağdaş yönetimlerinde seçimler ve çeşitli yerel meclislerde görev yapma sınırlı bir demokratik çözüm olarak kabul edilmektedir. Bu anlamda halkın

seçimler dışında da yönetsel etkinlikleri sürekli etkileyip denetleyebileceği ve yaşadığı alanı biimlendireceği yöntemlerin geliştirildiği ve uygulandığı görülmektedir. Yerel yönetime halkın katılıma imkan tanıyan farklı uygulamalar bulunmaktadır (ukurayır, 2002, s. 211-224).

Bunlar arasında özellikle halk oylaması, halk toplantıları, meclis toplantılarına katılım, danışma kurulları, kent konseyi ve Yerel Gündem yönetime katılım uygulamaları olarak kullanılan formlar arasında yer almaktadır.

Temsili demokrasinin halkın yönetime aktif katılımını sağlayıcılığı konusunda zorlukların ortaya çıkması, katılımcı demokrasi anlayışı içinde yeni bir yönetim modelini ortaya çıkarılmıştır. Bu yönetim modeli kamu-özel-sivil toplum aktörleri işbirliği ve birlikteliğine dayanan ve demokrasi, kamusal alan ve yerel yönetim ilişkisini içine alan bir anlayış üzerine kuruludur. Bu anlamda yerel yönetimlerde de uygulama alanı bulacak olan yönetişim anlayışı bu idareleri hem daha etkin kılacak hem de hizmetlerde eşitliğin ve işbirliğinin sağlanmasında önemli rol oynayacaktır (Grn, 2006 ,s.182).

Bütün bu araştırma konularının yanında Fransa yerel yönetim yapısı bu çalışmada irdelenecektir. Öncelikle Fransa merkezi yönetim yapısına ve taşra yönetimine değinilmekte, daha sonra da ayrıntılı bir Şekilde yerel yönetim yapısı incelenmektedir. Bu inceleme sonucunda, Türkiye idari yapısının Fransa'dan esinlenilerek oluşturulmuş olması nedeniyle, yerel yönetimler açısından Türkiye ve Fransa karşılaştırılmıştır. Ayrıca, bilindiği gibi Fransa, "Yerel Yönetimler zerklik Şartı"nı (European Charter of Local Self-Government) imzalamıştır fakat onaylamamıştır. Bu durumda göz önünde bulundurularak Türkiye yerel yönetim sistemiyle karşılaştırmalarda bulunulacaktır.

Bunun yanında Avrupa'dan Paris Őehrinin yönetilmesine bakıldığında; Paris kenti sahip olduğu nüfus yoğunluğu ve başkent olması dolayısıyla yönetim biçimi açısından diğer iki büyük Şehirden de ayrılmaktadır. Zira Paris kenti, departman ve commune kimliğini aynı toprak parçası üzerinde barındırmakta, her iki yerel yönetim türü Paris konseyi olarak adlandırılan tek bir meclis tarafından yönetilmektedir.

1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmamızda Nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türüdür.

Nitel araştırma; Olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırma türleridir.

Nitel araştırmada Temel amaç,Toplanan verilerden yola çıkarak sonuçlara ulaşmak ve Sonuçları birbiriyle ilişkilendirerek bir kuram oluşturabilmektir. Nitel Araştırmada Kullanılan Başlıca Yöntemler Fenomenoloji, Etnografi, Gömülü Teori, Örnek olay yöntemidir.

Örnek olay incelemesi (Case study), tek bir olayı veya birkaç olayı derinlemesine inceleme demektir. Bazen bir zaman dilimindeki sosyal olaylar da incelenebilir. Örnek olay yönteminde bir ya da daha fazla organizasyon,grup veya topluluk hakkında belirli bir süre boyunca sistematik araştırmanın yürütülmesi ve analiz edilmesi esastır. Örneğin örgütsel değişimin anlaşılabilmesi için,örgütsel değişim sürecindeki bir örgütün belli bir süre boyunca incelenmesi ve meydana gelen değişikliklerle ilgili bilgi toplanması örnek olay yöntemine göre yürütülebilir.

Yıldırım ve Şimşek'e göre on dördüncü bölüm de ise sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılmaya başlanan ve özellikle de eğitim alanında yansımacı öğretmen eğitimi yaklaşımının bir uzantısı olarak eğitim fakültesi programlarında yer alan araştırma becerileri derslerinde belki de en çok vurgusu yapılan yöntemlerden olan eylem araştırma yöntemi ele alınıyor. Bu bölümde sırası ile eylem araştırması türleri, süreci ve bu araştırma türünün öğretimde kullanılmasına değinilmekte. Özellikle bu araştırma sürecinin irdelendiği alt bölüm yine örneklerle destekleniyor ve bu açıdan benzer çalışmalar yapacak araştırmacılara kılavuzluk ediyor.

Problem Cümlesi, Yerel yönetim ve katılım yollarının kanuni boyutu, zaman içerisinde gelişim süreci ve yerel yönetime katılım yolları nasıldır?

İçinde bulunduğumuz yüzyılda tartışılan konuların başında yönetim, etkinlik, verimlilik, temsil, şeffaflık, yerelleşme, yönetime katılma gibi kavramlar gelmektedir. Şüphesiz ki bu kavramların yoğun olarak tartışıldığı yerde ise yerel yönetimler bulunmaktadır. Yerel yönetimlerin halka en yakın birimler ve yerel halkın ihtiyaçlarını yerinde tespit etmelerinden dolayı hizmet üretiminde direk etkili yönetimlerdir. Dolayısıyla, yerel yönetimler bir yandan yerel halkın ortak ihtiyaçlarını karşılarken, katılımın en yüksek seviyeye çıkmasını, yönetimi ve ülke kalkınmasına önemli katkılar yapabilecek kapasiteye sahiptirler.

Bu araştırma sonucu elde edilen bulguların; Yerel yönetim kavramı ve diğer ilgili kavramların bilinmesine, Yerel yönetimlerin tarih sürecindeki gelişmelerinin nasıl olduğunun bilinmesine, Yerel yönetimlere katılım nasıl olduğuna, Mülki idari amirlerin yerel yönetimlerle ilgi ve etkilerinin ne derecede olmasının bilinmesine fayda sağlaması beklenmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE KISITLARI

Bu çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır;

Birinci bölümde; kavramsal çerçeve verilmiştir. Bunun yanında, yerel yönetimlerin ortaya çıkması, tarihi gelişim süreci ve yerel yönetimlere katılım yolları işlenmiştir.

İkinci bölümde; Türkiye'de ve Avrupa'da yerel yönetimler ve yerel yönetimlerin mülki, idari şekilleri incelenmiştir. Bununla ilintili olarak Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartnamesi işlenmiş ve Türkiye'nin durumu irdelenmiştir.

Üçüncü bölümde; Yerel Yönetimlere katılım yolları konusu işlenmiştir.

Dördüncü bölümde; Yerel Yönetimlerde katılımcılık örneği olarak Fransa konu edinilmiştir. Sonuç ve Öneriler kısmında ise araştırma konusu hakkında ki problemler ve çözüm önerileri ortaya konulmuştur.

Araştırmanın kısıtları ise; Fransa örneği ile sınırlı kalmıştır. zaman azlığı, personel yetersizliği, kaynak azlığı gibi nedenlerden dolayı kısıtlılık oluşmuştur.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada yerel yönetimler konusunda Türkiye'nin mevcut durumu tespit edilmiştir. Bunun yanında, Fransa ve Türkiye karşılaőtırılarak, Türkiye'nin hangi noktada olduğunun saptanması ve dünyayla karşılaőtırıldıėın hangi noktada olduğu tespit edilmek istenmiőtir.

Önemi; Bu çalışmada elde edilen veriler ve bulguların Şu kesimlere faydalı ve yol gösterici olacağı düşünölmektedir;

- Üniversiteler
- Yüksek Lisans Öğrencileri
- Lisans öğrencileri
- Yerel yöneticiler
- Mülki idare amirleri
- Kamu kurumları
- Kamu yöneticileri

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE GELİŞİM SÜRECİ

1.1 KAVRAMSAL (KURAMSAL) ÇERÇEVE

Yerel yönetimler demokratik bir yapıya sahip olmalarıyla öne çıkmaktadırlar. Demokratik yerel yönetim de şu şekilde tanımlanabilmektedir. Yerel topluluk üyelerinin ortak ihtiyaçlarını karşılamak, ekonomik, sosyal ve kültürel zenginliğine ve refahına ilişkin yerel hizmetleri görmek üzere kurulan; bu hizmetleri, genel yetki ile, kendi sorumluluğu altında ve yerel topluluğun yararları doğrultusunda yerine getiren; hiçbir ayırım gözetmeden insanı yerel demokrasinin temeli kabul eden; işleyişinde açıklığı, şeffaflığı, insan haklarını, çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerini yaşama geçiren, yetkilerin yerel topluluğa en yakın yönetim birimlerinde kullanıldığı, kamu tüzel kişiliğine sahip, özerk ve demokratik bir yönetimdir (Dönmez, 2009, s. 15).

Türkiye’de yerel yönetim sistemi il, kent, köy ve bu üç birim arasında işlevsel ortaklıklar anlamına gelen birliklerden oluşur. Birinci kademe, kentlerin yönetim birimi olan belediyeler ile kırsal yerleşmelerin yönetim birimi olan köy muhtarlıkları vardır. İkinci kademe il temelinde il özel idaresi yer alır. Yerel yönetim birlikleri, bu üç yerel yönetim türü arasında bir ya da birkaç amaçla kurulmuş olan yapılardır. Ülkemizde sosyal belediyecilik anlayışına bakıldığında; sosyal belediyeciliğin köklerinin Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar uzandığı görülmektedir. Ülkemizde ilk belediye teşkilatı 1854 yılında kurulmuştur. Belediyelerle ilgili ilk kapsamlı düzenleme 1930 yılında yürürlüğe girmiş ve yaklaşık 75 yıl boyunca halka en yakın yönetim birimi olan belediyeler bu yasa çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmüştür. Aslında belediyeler her ne tür faaliyet yapmak isteseler yasal temelini bu yasada bulabilmişlerdir. Gerçekten de Cumhuriyetin ilk yıllarından İkinci Dünya Savaşı sonrasına kadar belediyeler, kaynak yetersizliği nedeniyle yeterli düzeyde olmamakla birlikte temel kentsel ve sosyal hizmetlerin sağlanmasında yegâne kurum

olmuşlardır. 1950'li yıllarda başlayan nüfus artışı ve göçler, kent nüfusunun artmasına ve belediyelerin önceliklerini sosyal politikalardan ziyade temel kentsel altyapı ve hizmetlerinin karşılanması konusuna yöneltmesine yol açmıştır. Kaynak sorunu bugün de devam etmekte ve birçok belediye, kentsel hizmetleri dahi yeterince yerine getirememektedir. 1950'li yıllardan itibaren 1580 sayılı yasa ile belediyelere verilmiş olan birçok sosyal ve kültürel içerikli görev, bu görevlerin merkezi idare veya başka kurumlara verilmesinden değil, kaynak yetersizliği nedeniyle belediyelerin ilgisizliğinden dolayı zamanla bu kurumların görev alanları dışında kalmıştır. Kuşkusuz bu dönemde birçok belediye, bu kurumların eğitim, konut, sağlık, sosyal yardım ve sosyal hizmetler alanlarındaki yetkinliklerini ortaya koyan başarılı projelere de imza atmışlardır. 1990'lı yılların başından itibaren geçmiş döneme göre nispeten gelirleri artan bazı belediyeler, bir yandan eğitim ve kültür düzeyi değişen, kentsel ve sosyal hizmet talebi büyüyen ve çeşitlenen nüfusun, diğer yandan ülkenin birbiri ardına yaşadığı krizlerden dolayı göçle gelen veya giderek yoksullaşan kentli kitlelerin ihtiyacını karşılamak için sosyal yardım ve sosyal hizmet merkezli sosyal politika önlemlerine daha fazla pay ayırmaya başlamışlardır. Geçmiş dönemlerden fakir, kimsesiz, özürlü ve yaşlı kimselere aşevlerinde sıcak yemek, yiyecek, giyecek verilmesi biçiminde devralınan sosyal yardım uygulamaları, 1990'lı yıllardan sonra hem tür, nitelik ve kapsam olarak artmış, hem de hizmet alanlarına göre farklı belediye kurumları tarafından sağlanır hale gelmiştir. Özürlüler merkezleri, huzurevleri, kadın ve çocuk sığınma ev ve merkezleri, hastaneler, poliklinikler ve sağlık merkezlerinin kurulması, kapsamlı meslek ve beceri kazandırma kurslarının düzenlenmesi gibi hizmetler birçok büyükşehir belediyesinin temel hizmetleri arasına girmiştir. Bazı büyükşehir belediyeleri tarafından sağlanan bu hizmetler, giderek yaygınlaşmaktadır (Ersöz, 2007, s. 148-149).

Türkiye’de yerel yönetimlerin yapılanması, parlamenter sistem içerisinde oluşmuştur. İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Köy Tüzel Kişilikleri bu sistemin özellikleri içerisinde yer almaktadır. Ülkemizde merkezi ve yerel yönetiminin örgütlenme yapısına bakıldığında, “**atananların**”, “**seçilenlere**” göre üstün tutulduğunu görmek olanaklıdır. Belediye Meclislerine göre encümenin faaliyetlerinin “**süreklilik**” ve “**hizmet akışı**” bakımından yoğun olduğu görülmektedir. Atanmışların önem kazanması “**merkezi yönetimin**” ağırlığını ortaya

koymaktadır. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de yerel yönetimlerin demokratikleşmeyi desteklemesi için buna ait “**eğitim**”lerin bireylere verilmesi gerekmektedir. Ülkemizde, olanak ve araçların “**deneme, yanılma, bulma**” yöntemine katlanabilirliğinin sınırları dardır (Karaman, 1998, s.248).

Kentsel mekânlarda etkili ve önemli karar alma konumunda olan genelde yerel yönetimler özelde belediyeler siyasal katılımın ve doğrudan demokrasi avantajlarının sergilenebileceği yönetimlerdir.

1.2 YEREL YÖNETİMLERİN ÖZELLİKLERİ

Yerel yönetim sistemi içinde en ağırlıklı tür, kentsel yerleşmelerin yönetimi olan belediyelerdir.

Yerel yönetimler, Anayasa gereğince, özerk yönetim birimleridir; merkezi yönetimin hiyerarşik denetimi altında değil, vesayet denetimi altında iş görürler. Merkezi yönetimin bu birimler üzerindeki vesayetinin içeriği ve sınırları yasa ile açıkça belirlenmek zorundadır. Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkide politika geliştirme – planlama – eşgüdüm – rehberlik ana eksenini oluşturur. Ülke yüzeyine dağılmış çok sayıda yerel yönetim biriminin hukuka uygun, örnek, dengeli, eşit ve verimli kamu hizmeti sunmasını sağlamak, merkezi yönetimin başlıca görevlerinden biridir.

Bütün ülkelerde merkezi yönetimin örgüt, yetki ve fonksiyon bakımından konumu, yerel yönetimlerin üzerindedir. Yine bütün ülkelerde merkezi yönetimin, yerel yönetimler üzerinde belirli bir denetim yetkisi bulunmaktadır. Ülkemizde bu denetim yetkisine "idari vesayet" denilmektedir.

İdari vesayet, üniter devlet sisteminde, idarenin bütünlüğünü sağlamada önemli bir araçtır. Yerel yönetimlerin organları, kararları, eylem ve işlemleri, ilgili yasalara uygunluk bakımından denetlenir. Yasalara uygunluk dikkate alınarak yapılan bu vesayet denetimine "**hukuki**" denetim denir. Anayasa, vesayet denetimini, yalnızca hukuka uygunluk ilkesiyle sınırlandırmamış, ona "**yerindelik**"

unsurunu da eklemiştir. Nitekim, vesayet denetiminin amaçları içinde yer alan, **"toplum yararının korunması"** ve **"mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması"** ilkeleri, hukuki denetimi değil, yerindelik denetimini zorunlu kılar (Sönmez, 2003, s. 55,56).

Yerel Yönetimler, belirli bir coğrafi alanda (ilçe, köy vb.) yaşayan insanların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuşlardır.

Bu tanımda hareketle yerel yönetimlerin başlıca özelliklerini şu şekilde belirlemek mümkündür:

- Yerinden Yönetim ilkesinden hareketle oluşturulmuş kurumlardır.
- Yerel topluluğun ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla örgütlenmişlerdir.
- Karar organları seçimlerle belirlenir.
- Görev ve yetkileri yasalarca belirlenmiştir.
- Özel gelirleri ve personeli vardır.
- Kamu tüzel kişileridir (Kaya, 2004,s.27).

Son yıllarda yurttaşların, kamu yönetimi ile bütünleştirilmesi ve karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesine yönelik mekanizmalar devreye sokulmuştur . Hesap verme mekanizmalarının güçlendirilmesi, saydamlık, bilgi edinme hakkı, hizmet kalitesinin iyileştirilmesi, müşteri memnuniyeti, yönetime katılmaya önem verilmesi gibi ilkeler, yurttaşın kamu yönetimi karşısındaki konumunu yeniden tanımlama amacına yöneliktir (Eryılmaz,2003,s.19). Katılımı özendiren, olanaklı kılan belli düzenekler kurulmadıkça, yerel demokrasi ve katılımcı yerel yönetim anlayışından söz edilemez (Geray,1997,s.79).

Yerel yönetimlerde demokratik davranış ilkesinin yeterince egemen kılınabilmesi için yönetimin aşağıdaki şartları yerine getirmesi gerekmektedir (Görmez, 1987, s.134-135):

1. Belediyelerde referandum yönteminin uygulanması,
2. Belediyelerin kendi televizyon ve radyo istasyonlarını kurabilmeleri,
3. Yerel halkın yönetime ait karar organlarında, karar alma sürecine daha etkili bir şekilde katılabilmeleri,

4. Belediye meclisinin mahalle esasına göre oluşturulmasının ve mahallelerin mecliste nispi temsil ilkesine uygun olarak temsil edilmesinin; temel temsil ilkesi olarak benimsenmesidir.

Bunlara bağılı olarak, etkin belediyeçilik anlayışı, yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayacak mal ve hizmeti üretmekten geçmektedir. Belediyeler, yerel halkın her türlü ihtiyacına cevap vermek zorundadırlar. Ancak, bu şekilde düşünen belediyeler daha etkin ve işlevsel mal ve hizmet üretebilirler. Halkın ihtiyaçları ve istemleri heterojen bir yapıya sahiptir. Bu yapılanma içerisinde belediyeler, bir kentin kaldırımını, suyunu, çevre temizliğini, kültürel ve sosyal aktiviteleri, kısacası sosyal anlamda insana gerekli olan tüm ihtiyaçları gidermekle yükümlüdür. Etkin bir belediye olabilmek için, mali yapının buna uygun olması gerekmektedir. Birçok projeye sahip bir belediyenin mali tablosu bunu karşılayabilecek düzeyde değilse, projelerin bir anlam ifade etmesi olası değildir. Etkin belediyeçiliğin temelinde yeterli mali yapı gelmektedir. Yerel yönetimlere mali özerklik tanınmadığı sürece, belediyelerin etkin ve verimli mal ve hizmet üretmesini beklemek söz konusu olmayacaktır. Ayrıca, etkin ve verimli hizmet sunamadıkları gibi, merkezi yönetime de daha bağımlı hale geleceklerdir. Bilinçlendirilmiş bir yerel halk etkinliğin artmasında en önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Üste, 2014, s. 51).

1.3 YEREL YÖNETİMLERİN İHTİYAÇ OLARAK ORTAYA ÇIKMASI

Merkezi yönetim ve yerinden yönetimin güçlü ve güçsüz yanları bulunmaktadır. Birinin yetersiz olduğu bir konuda diğeri avantajlı olabilmektedir. Bu nedenle yerinden yönetim, merkezi yönetimin eksik yönlerini tamamlamak için kullanılabilir. Merkezi yönetimle yerel yönetim arasında denge sağlanırken yerel yönetimlere verilen yetki, hizmet alanları ve sınırları çok iyi belirlenmeli ve yerel yönetimlere en iyi yapacakları faaliyet alanları bırakılmalıdır. Farklı ülkelerde bu yönetim biçimlerinin her ikisinden de farklı şekillerde yararlanılır.

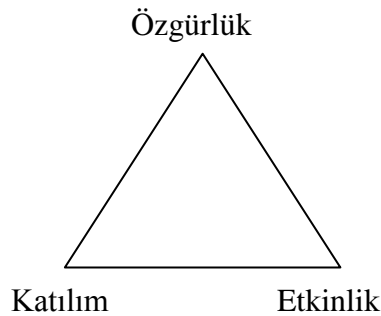
Siyasal Nedenler : Siyasal açıdan yerel yönetimlerin ortaya çıkmasının özünde demokrasi inancı yatmaktadır. Yerel yönetimler demokrasinin beşiği ve okulu olarak görülmektedirler (Nadaroğlu,2001, s.27).

Toplumsal Nedenler: Yerel yönetimlerin varlığı ve gelişme düzeyi ile bağlantılı olan toplumsal gelişme süreci bir bütün olarak değerlendirilir. Böylece yerel yönetimlerin, toplumsal gelişmeye olan katkısı, halkın emek, kaynak ve düşünce potansiyelini yöresel ve ulusal kalkınma gayretlerine aktarmakla sağlanacaktır. (Keleş, 2000, s.25)

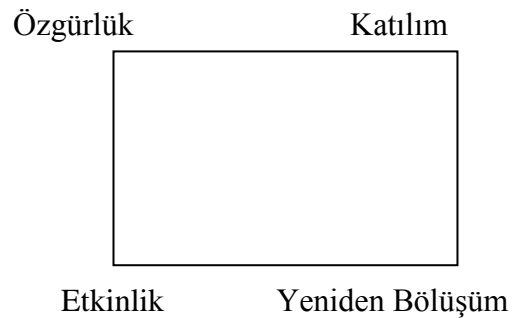
Ekonomik Nedenler: Merkezi yönetime kıyasla yerel yönetimler, kendi hizmet alanlarındaki ihtiyacı ve miktarını daha gerçekçi şekilde belirleyebilirler. Böylece hizmet edecekleri konularda daha etkin ve isabetli kararlar alabilirler (Nadaroğlu 2001, s.31-32).

1.4 YEREL YÖNETİM İLE DEMOKRASİ İLİŞKİSİ

Bilindiği gibi yerel yönetimlerin sahip olduğu kriterler ya da özellikler "**özgürlük, katılım ve etkinlik**" olarak kabul edilir. Sosyal demokratlar bu kriterlerin önemine karşı çıkmamakta, ancak bunlara bir kriter daha "**yeniden bölüşüm kriterini**" eklemektedirler. Yerel yönetimin dayandığı kriterlerden birincisi olan özgürlükten kastedilen, bireysel özgürlükler değil, "**yerel topluluğun bir bütün olarak özgürlüğüdür**" (Keleş, 2000, s.40).

Yerel Yönetimlerin Sahip Olduğu Kriterler

Sosyal Demokratlara göre Yerel Yönetimlerin Kriterleri

Yerel yönetimler, halkın güven ve desteğini sağlayarak, onların dilek ve önerilerine dayalı, katılımcı ve demokratik hizmet sunmalıdır. Yerel yönetim aktif yurttaşlığı geliştirir, yerel temsili ve katılımı sağlar, yerel kimliğin oluşmasına ve

geliştirilmesine katkıda bulunur, yerel topluluk içinde birliktelik, bütünlük, aidiyet ve dayanışma duygusunu geliştirir. Belirtilen niteliklerinden dolayı yerel yönetimlerden "**demokrasinin okulu**" olarak söz edilmektedir. Bu açıdan yerel yönetimlerin özü niteliğini taşıyan belediyeler, gerek sosyal yaşantı ve duyarlılık açısından, gerek ulusal düzeyde siyasal sisteme aktif veya pasif olarak katılma yönünde oldukça önemlidir (Henden, 2005, S.2).

1982 anayasasının 127. maddesine göre Türkiye’de yerel yönetimlerin üç temel amacı vardır.

Bunlar :

1. İnsanların temel haklarının kullanılmasına imkan verilmesi
2. Üretim ve tüketimde etkinlik
3. Demokrasidir

Demokrasi kavramının başlıca öğeleri olan yurttaş katılımı, çoğunluk ilkesi ve önderlerin hem dayanışmaya önem vermeleri, hem de seçmene karşı hesap verme sorumluluğu duymaları, yerel ölçekte geçerli ve oldukça önemli değerlerdir (Keleş, 1994,s.92). John Stuart Mill ve Alexis de Tocqueville gibi ünlü düşünürlerin eserlerinde, yerel yönetimlerden "**demokrasinin okulu**" olarak söz edilmektedir. Yerel yönetim uygulaması, bireylerin demokrasinin tanımına uygun yurttaş kimliği kazanmaları yolunda demokratik eğitim sağlayacaktır. Bu açıdan yerel yönetimlerin özü niteliğini taşıyan belediyeler de gerek sosyal yaşantı ve duyarlılık açısından, gerek ulusal düzeyde siyasal sisteme aktif veya pasif olarak katılma yönünde bir talimhane niteliği taşımaktadır. Yerel yönetim aktif yurttaşlığı geliştirir, yerel temsili ve katılımı sağlar, yerel kimliğin oluşmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunur, yerel topluluk içinde birliktelik, bütünlük, aidiyet ve dayanışma duygusunu geliştirir (Yıldırım,1994,s.34).

Yerel yönetimin dayandığı kriterlerden ikincisi katılım unsurudur. Bu kriter gereği kişiler yönetimin almış olduğu ve kendilerini ilgilendiren konularda kararlara dahil olur, yürütülmesini takip eder ve temsilcilerden hesap sorabilir. Bu meseleyle ilgili olarak iki problem söz konusudur: **Birincisi**; bir taraftan demokratik katılımın istenen düzeyde gerçekleşebilmesi için küçük nüfuslu yerleşim birimlerinin daha elverişli bir ortam sağlayacağı kabul edilirken, diğer taraftan da bilim ve teknikteki

ilerlemelerin etkinlik sorunuyla birlikte büyük birimlerin varlığını gerekli kıldığı düşünölmekte, ortaya çıkan bu çelişki etkinlik lehine ve yerel yönetim birimlerinin birleştirilmesi yoluyla çözülmektedir. Liberal yaklaşımdaki bu paradoksu tekelci sermayenin ulaştığı güç ile açıklayanlar da vardır. **İkincisi;** katılım üzerine yapılan araştırmalar, hemşerilerin katılım konusundaki taleplerinin sanılanın çok altında olduğunu göstermektedir. Olaya sadece, siyasal katılımın en temel ve basit şekli olan oy verme davranışı açısından yaklaşıldığında bile **"yerel seçimlerin genel seçimlere bağımlılığı"** ve **"yerel seçimlere katılma oranlarının düşük olduğu"** üzerinde durulmaktadır (Arıkboğa, 1998, s.9).

Yerel yönetimlere ait olduğu söylenen bu kriterler aslında, yerel yönetimlerde bulunduğu varsayılan ya da bulunması istenilen özelliklerdir. Etkili bir yerel yönetimin varlığı bu kriterlerin bulunma derecesiyle ölçölmekte ve bunların geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bununla beraber söz konusu kriterlerin içeriği zaman içerisinde değışebilmekte, önemli ya da önemsiz görölebilmektedir. Konumuz açısından önemli olan husus, yerel yönetim yaklaşımlarında bu kriterlerin önceliğinin değışmesidir (Arıkboğa,1998, s.11).

1.5 YEREL YÖNETİMLERİN SİYASETLE İLİŞKİSİ

Maddi ve manevi değerlerin otoriteye dayalı olarak dağıtılması süreci anlamına gelen siyaset (Aktaran,1986,s.7), çatışan çıkarların çoğulcu bir anlayış içinde uzlaştırılması ve çözümlenmesine hizmet eder.

Siyasetin yerel düzeydeki görünümü, yerel yönetimlerin siyasal karakterini ortaya çıkarır. İktidarı ele geçirmek isteyen siyasal partiler, her konuda olduğu gibi yerelleşme veya belediyecilik gibi konularda da belirli görüşlere sahip olmak zorundadırlar. Bu görüşler, her siyasal partinin dünya görüşüne göre değışkenlik gösterir. Hamamcı ya göre;"Mekanın kurumsal bölünmesi bölünmeye koşut olarak yerel siyaset sahnelerini ortaya çıkarır. Bölünmeyle yaratılan her mekan parçası, yalnız bir yönetim birimi değil, aynı zamanda siyasal bir merkezdir" (Hamamcı, 1981, s. 119).

1.6 YEREL YÖNETİMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ SÜRECİ

Yerel yönetimlerin ortaya çıkışı komünler ile başlamaktadır. Yerel yönetim geleneğinin tarihi, komün geleneğinin tarihidir (Ertan,2002, s.23). Yerel yönetim kuruluşları olan komünler, belli bir yörede komşuca yaşamaktan doğan karşılıklı ödevler dolayısıyla kurulmuş, yaşayanların maddi ve manevi ihtiyaçlarını sağlayan hukuki kuruluşlardır (Özer,1999, s.109).

Yani yerel yönetimler beraberce yaşamının gerektirdiği doğal gereksinimler ve sosyal bir gelişmenin sonucu olarak oluşmuşlardır. Yerleşme alanlarının büyüklüğüne ve yerleşenlerin sayısına göre köy, kasaba ve kent adını alan komünlerin tarihi eski Yunan'a ve Roma'ya kadar uzanmaktadır. Başlangıçta belli topraklar üzerinde en küçük demokratik yönetsel birimler olarak kabul edilen ve 'site' adıyla anılan değişen dönemlerde "**municipe**", "**polis**" gibi terimlerle de adlandırılan komünler, toplulukların ortak ihtiyaçlarını belirlemek ve bu ihtiyaçları temin etmek için oluşturdukları örgütlerdir. Roma İmparatorluğu'nda yeni katılan topraklar (municipe), bazı yerel ve siyasal yetkilere sahip olmuş ve idari özerklikten yararlanmışlardır. Oluşturulan bu örgütlere ülkelerin, daha sonra hukuki şekiller vermesiyle günümüzdeki anlamı ile yerel yönetimler oluşmuştur(Keleş, 2000, s.117). Yerel yönetimlerin geliştirilmesi, özerkliklerinin artırılması, yerel yönetimler üzerindeki merkezi denetimin en aza indirilmesi konularında çoğu ülkede başlayan gelişmeler, uluslararası belgelerde ve ülkelerin anayasalarında her geçen gün daha açık olarak yer almaya başlamıştır. Halkın yönetime daha çok ve daha aktif olarak katılması yönünde gelişmeler devam ederek yerel düzeyde oluşturulan politikalar ülke çapındaki politikaları daha çok etkilemeye başlamıştır (Ökmen, 2003, s.29).

DEMOKRASİ TEORİLERİ

A. Normatif Demokrasi Teorileri

Normatif demokrasi teorisi, demokrasiyi sözlük anlamından hareketle tanımlar. Demokrasi eski Yunanca “**halk**” anlamına gelen demos ve “**yönetmek**” anlamına gelen kratein sözcüklerinin birleşmesiyle oluşmuştur ve bu anlamıyla halkın yönetimi demektir. Demokrasi sadece “**halk tarafından yönetim**” olarak değil, “**halk için yönetim**” olarak da tanımlanmalıdır.

B. Ampirik Demokrasi Teorileri

Ampirik demokrasi teorisi ise, ideal anlamda demokrasiyi değil, “**bu ideale kabataslak yaklaşan... gerçek demokrasiler**” i esas alır. Demokrasinin tanımı konusunda “**olması gerekene**” değil “**olana**” bakar.

C. Yarı – Doğrudan Demokrasi

Yarı doğrudan hükümet de denilen “yarı doğrudan demokrasi”, egemenliğin kullanılmasının halk ile temsilciler arasında paylaştırıldığı demokrasi tipidir. Yarı – doğrudan demokrasi, temsili demokrasi ile doğrudan demokrasinin birleşimidir.

Egemenliğin Kullanılması Bakımından Demokrasi Tipleri

Egemenliğin kullanılması bakımından demokrasinin üç ayrı uygulama biçimi vardır:

A. Doğrudan Demokrasi

Doğrudan hükümet de denilen “**doğrudan demokrasi**” halkın egemenliğini bizzat ve doğrudan doğruya kullandığı demokrasi tipidir. Doğrudan demokraside

devlet için gerekli olan bütün kararlar, yurttaşlar topluluğu tarafından aracısız ve temsilcisz olarak bizzat alınırlar.

Pratik İmkânsızlık: Doğrudan demokrasi, demokrasi idealine an yakın olan sistemdir. Ne var ki, günümüzde pratik güçlükler nedeniyle uygulanması imkânsızdır. Milyonlarca kişiden oluşmuş bir devletin halkını bir meydanda toplamak mümkün değildir. O nedenle doğrudan demokrasi bugün için tarihsel ve hayalî bir değere sahiptir.

B. Temsili Demokrasi

Temsili hükümet “**temsili demokrasi**” halkın egemenliğini kendi seçtiği temsilcileri aracılığıyla kullandığı demokrasi tipidir. Diğer bir ifadeyle temsili demokraside, “**temsilci**” denen kişileri halk seçmekte ve bu kişiler ise egemenliği kendi adlarına değil, halk adına kullanmaktadır.

C.Emredici Vekâlet Teorisi

Temsili hükümet sistemlerinde ilk zamanlarda, seçmenler ilk temsilcileri arasındaki ilişkinin emredici nitelikte bir vekâlet ilişkisi olduğu görüşü ileri sürülmüştür. Buna “**emredici vekâlet teorisi**” denir.

1.6.1 Cumhuriyet Öncesi Yerel Yönetim

Türkiye’de yerel yönetimlerin geçmişi çok eskilere dayanmamaktadır. Yerel yönetimlere ihtiyaç halk tarafından talep edilmeden tepeden inme bir şekilde kurulmuştur. Avrupa’da yerel yönetimler uzun bir sürecin sonucunda, belli bir birikimle ortaya çıkarken, Osmanlı’da ıslahat çalışmalarının bir parçası olarak halkın talebi ile değil de yöneticilerin dayatması ile uygulamaya geçmiştir. Ancak bu dayatmalar halkın sorunlarına yeterince çare olmadığı için sıklıkla yasal değişiklikler yapılmıştır (Gözübüyük, 2006, s. 114-115).

1860 yılından itibaren günümüzdeki gibi modern yerel yönetimlerin kurulması için çalışmalar başlamıştır. Ancak bu çalışmalar sırasında yerel

yönetimlerin demokrasiye yapabileceği katkılar göz ardı edilmiştir (Keleş, 1993, s.36) Çünkü yerel yönetimlerin kuruluş amaçları aynı yerde yaşayan vatandaşların ortak ihtiyaçlarını gidermektir. Ancak bu dönemdeki yerel yönetimlerde bu imkânı sağlayacak bir serbest karar alma mekanizmasından, özerklikten söz etmek pek mümkün değildir.

Bundan sonra Belediyeciliğin ivme kazandığı görülür. İstanbul'da ilk modern belediye kurma çabaları 1853 yılında Kırım Savaşı sırasında ortaya çıktı. 13 Haziran 1854'te İstanbul Şehremaneti kuruldu (Çifçi,1989,s.59). İstanbul Şehremaneti kurulması sırasında hükümet, daha çok yabancıların yaşadığı liman bölgelerinden olan Galata ve Beyoğlu'nda Altıncı Dairesi Belediyeyi kurma işine girişti. Altıncı Daire ile bu yerlerdeki belediye işlerinin yürütülmesi amaçlanmıştır (Ortaylı,1974, s.13-16).

Tanzimat, Osmanlı sisteminin resmen Batı kurumlarına göre yeniden yapılandırılmasının miladıydı. Osmanlı yönetimi iç ve dış baskılara karşı ayakta durabilmeyi, Avrupa'nın öngördüğü bir modernleşmeye bağlamıştı. İşte yerel yönetimlerle ilgili yapılan reformlar da bu modernleşme sürecinin bir parçasıydı. Öncelikle, Tanzimat'ın ilanından sonra, taşrada mali işlerin yürütülmesi, yolsuzlukların ve kötü uygulamaların önüne geçilmesi amacıyla, muhassıl' adında maliye memurları atandı (Eryılmaz,2002,s.8). Muhassıl'a yardımcı olması amacıyla, merkezden atanan iki kâtip, yörenin bazı kamu memurları, gayrimüslim halkın bulunduğu yerlerdeki dini temsilciler ve yörenin ileri gelenlerinden seçimle belirlenen dört kişiden oluşan muhassıllık meclisleri oluşturuldu. Temel görevleri verginin tespiti ve tahsili olan bu meclis, merkezi idarenin bir uzantısı olması ve hiçbir özerkliklerinin olmamasına rağmen, bazı üyelerinin seçimle işbaşına gelmeleri nedeniyle, yerel yönetim kurumlarının ilk örneği olarak sayılmaktadır (Ökmen ,Yılmaz,2009,s.107-109). Memleket Meclisleri diye de anılan Muhassıllık Meclisleri, beklenen idari ve mali amaçları gerçekleştiremediği için, 1841 yılında yetkileri valilere devredilerek kaldırılmıştır.

Tanzimat Dönemi'ne kadar yerel yönetim kurumlarının gördüğü işlevi yerel yönetim benzeri, kendine özgü ve geleneksel şehir yönetimleri yerine getirmiştir.

Yerel yönetim örgütlerinin oluşturulmadığı bu dönemde yerel yönetim hizmetlerini esnaf örgütleri ve vakıflar yerine getirmiştir. Gerçekten de bu hizmet üniteleri yerel yönetim birimi olarak ifade edilmeseler de özünde birer yerel yönetim birimidiler. İlk belediye teşkilatı bu dönemde kurulmuştur. Yasal olarak ilk belediye 16 Ağustos 1854'te İstanbul Şehremaneti'nin kurulmasıyla olmuştur (Tortop, 1999, s. 1) .

Kurulan Şehremaneti'nin başında icra organı olarak padişah tarafından atanan Şehremini bulunuyordu. Şehremini'ne yardımcı olmak üzere 2 Şehir Meclisi üyesi ile karar ve istişare organı olarak atama ile gelen 12 üyeli bir Şehir Meclisi vardı. Ancak bu belediye idaresi yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmayan kişilerden oluştuğu için başarılı olamamıştır. Bu süreçte 1855 yılında kurulması düşünülen belediye örgütüne önerilerde bulunmak üzere çoğunluğu yabancı uyruklu kişilerden oluşan bir İntizam-ı Şehir Komisyonu kurulmuştur. Komisyonun yaptığı ilk düzenleme, 1858 yılında Bab-ı Ali'ye bağlı olarak Galata-Beyoğlu'nda "**Altıncı Daire-i Belediye**" adı altında ilk belediye şubesini kurmak olmuştur. Yine Selanik, Beyrut ve İzmir gibi yerlerde 1877 tarihli Belediye Kanunu çıkmadan önce Vilayet Nizamnamesi hükümlerine göre belediyeler kurulmuştur (Vural, 2003, s.9) .

1876 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun 112. maddesi belediyelerin seçimle gelen meclislerce yönetilmesini ve buna dair esasların yasalarla düzenlenmesini öngörmüştür. Bunun üzerine biri İstanbul, diğeri de taşra için olmak üzere iki kanun çıkarıldı. Daha sonra 1912'de İstanbul için Dersaadet Teşkilâtı Belediyesi Hakkında Kanunu Muvakkat ve 1930 yılında ise 1580 sayılı Belediye Kanunu çıkarıldı. Taşra belediyeleri için, seçimle gelen meclis, onun seçtiği belediye reisi ve cemiyeti şeklinde belediye organlarından oluşan bir sistem öngörülmüştür. (Vural,2003, s.9) Belirtilmesi gerekir ki; 1876 tarihli Kanuni Esasi'de yerinden yönetim esası açıkça yer almamaktadır. Ancak 108. maddede "vilayetın usul-ü idaresi tevsi-i mezuniyet (yetki genişliği) ve tefrik-i vezaif (görev ayrımı) kaidesi üzerine müesses olup derecatı nizam-ı mahsus ile tayin kılınacaktır" denilmiş, 112. maddede de belediye işlerinin seçimle işbaşına gelecek olan belediye meclisleri tarafından görüleceği ilkesi ortaya konulmuştur. Böylece daha somaki anayasalarda yer alan "**yetki genişliği** ve "**görev ayrımı**" ilkeleri 1876 yılından itibaren hayata geçirilmiştir. 1876

tarihli Kanun-i Esasi, köy hakkında herhangi bir düzenlemeye yer vermemiştir (Demirkol, 1996, s.5) .

Türkiye'nin yerel yönetim ve demokraside en önemli gelişmelerinden olan 1921 Anayasası'nın 11. ve 14. maddeleri, illerin mahalli işlerde özerk olduğunu, il halkının seçeceği vilayet şuralarının, eğitimden sağlığa, tarımdan bayındırlığa kadar bir dizi hizmeti göreceğini belirtmektedir (Aytaç,1995, s.21).

1921 Anayasası (Teşkilat-ı Esasiye Kanunu), yerinden yönetim konusunda, bugünkü anlayışa çok yakın hükümler getirmiştir. Bu anayasaya göre ilin tüzel kişiliği vardır ve il, özerk yönetime sahiptir. Anayasa ile ilin görev alanı çok geniş tutulmuş, devletin iç ve dış siyaseti, şer'i, askeri ve adli işlerle birden fazla ili ilgilendiren konular dışında, tüm yerel nitelikteki hizmetlerin düzenleme ve yönetme yetkisi, 77 Şurası'nın sorumluluğuna bırakılmıştır ancak Kurtuluş Savaşı'nın çok güç koşulları sebebiyle uygulamaya konulamamıştır (Çöker, 1996, s. 19-20).

Osmanlı'nın son dönemlerinde ise, 1913 yılında köylerle ilgili yapılan tüm düzenlemeler 1924 yılına kadar kaldırılmıştır. Köylerle ilgili bu düzenlemeler genelde tepeden inme olduğu için istenilen verim elde edilememiştir (Erten,1999, s.106)

Osmanlı Devleti'nin yaptığı bu tür çalışmaları köklü reformlar olarak değerlendirmek güçtür. Sadece çöküşü geciktirmek veya engellemek için yapılan çabalar olarak değerlendirmek daha doğrudur. Bu çabaların eseri olarak yerel yönetimler ortaya çıkmıştır (Çukurçayır, 2003, s.50).

1.6.2 Cumhuriyet Sonrası Yerel Yönetim

Cumhuriyet döneminde, belediyeciliğin öncülüğünü ise devletin yeni başkenti olan Ankara yapmıştır. Belediyecilik anlayışı çağdaş, modern bir kent yaratmakla birlikte, rejimi gerçekleştirme ve koruma doğrultusunda oluşturuldu. 16 Şubat 1924 tarihinde, “**Ankara Şehremaneti Kanunu**” çıkarıldı. Kanuna göre belediye, hükümet tarafından atanacak bir başkan ve seçimle oluşacak bir meclis tarafından yönetilecekti (Alada, 2004, s.22).

Türkiye Cumhuriyeti, kurulduktan sonra her alanda olduğu gibi yerel yönetimler alanında da yeniliklere gitmiştir. Osmanlı'da yıkılışı önlemek, en azından geciktirmek için yapılan değişiklikler, cumhuriyet döneminde yeni bir devletin güçlenmesi ve çağa ayak uydurması amacıyla yapılmaya çalışılmıştır. Ancak Türk milletinin tarihten gelen merkeziyetçiliği, tek lider düşüncesi yetki devrini, adem-i merkeziyetçiliği yerleştirmeyi zorlaştırmıştır. Halen günümüzde bu anlayışın zorluklarını yaşamaktayız. Cumhuriyet döneminin yerel yönetimlerdeki reformlarının temel amacı öncelikle bir yerel yönetim kültürü oluşturmak ve sonrada bu yerel yönetimleri çağdaş devletlerdeki örnekleri seviyesine çıkarmaktı (Yiğit, 2008, s.11)

1924 yılında 442 Sayılı Köy Kanunu yürürlüğe girmiştir. Günümüzde halen uygulamada olan bu yasa köy halkına köyün hem parasal hem de bedeni işlerine katılma zorunluluğu getirmiştir. Köy yasası halen fiili anlamda da yürürlüğünü koruyan modern bir yasadır. Yasada bir köyün ihtiyacı olabilecek her türlü konu düşünülmüş ve köy muhtarının verimli olarak çalışabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

1930 yılında, Temmuz 2005'e kadar yürürlükte kalan 1580 Sayılı "**Belediye Kanunu**" kabul edildi. Kanun, belediyeler için geniş bir görev alanı çizmekteydi. Bunda 1929 Dünya ekonomik Krizi ile birlikte devletin ekonomi üzerindeki rolünün artması etkili oldu. 1580 Sayılı Kanun, İstanbul ve Ankara için ayrı ayrı kanunların uygulanmasına son verdi ve belediyeler arasında bir eşitlik oluşturmayı amaçladı. Bununla birlikte, İstanbul Valisi'nin aynı zamanda belediye başkanı olması ve Ankara Belediye Başkanı seçiminin, İçişleri Bakanlığına bırakılması gibi istisnalar bulunmaktaydı.

1930 yılında, 2004 yılına kadar uygulanan belediye yasası çıkartılmıştır. Bu yasa ile hızla kentleşen ülkemizde belediyelerin şehirleşmeye, imara önem vermelerini sağlamak amaçlanmıştır. Yasa ile belediyelere halkı katılım, demokratikleşme ve yönetim sürecine katılım konusunda eğitime görevi verilmiştir (Hamamcı, 1981, s.19).

1930–1945 yılları arası dönemde belediye sayısı hızla artmıştır. Kamu kaynaklarının kırsal alandan kentsel alana aktarılmasının amaçlandığı bu dönemde belediyeler bu amacı gerçekleştirmek için önemli araçlardan olmuştur (Tekeli, 1985,s.47).

1913'te çıkarılan İdare-i Umumiye-i Vilayet Geçici Kanunu ile düzenlenen il yönetiminin, bir kısmı 1929 tarihinde Vilayet İdareleri Kanunu ile ve bu kanunda 1949'da 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'yla yürürlükten kaldırılmıştır. İl özel yönetimine ait hükümler ise 1987'de çıkarılan İl Özel İdaresi Kanunu'na kadar yürürlüğünü korumuştur. 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu da 22 Şubat 2005 yılında kabul edilen İl Özel İdaresi Kanunu ile yürürlüğünü yitirmiştir.

1946 yılında kurulan Demokrat Parti (DP), devleti küçültmeyi, yönetimi demokratikleştirmeyi vaat ediyor, bununla birlikte programında yerel ihtiyaçların yerinden karşılanması, halkın yönetime katılması ve belediyelerin güçlendirilmesinden bahsediyordu. İlgili gören ilkelerin benzerleri 1947 yılında CHP'nin programında da yer aldı. DP'nin muhalefetleyen savunmuş olduğu belediyelerin demokratikleştirilmesi talebi, iktidara geçtikten sonra hayat bulmamış, tek parti dönemindeki belediye yasalarında önemli değişiklik olmamıştır. Belediye başkanının iki dereceli seçimi, belediye başkanını içişleri bakanının görevden alabilmesi, Bakanlar Kurulu kararıyla belediye meclisinin dağıtılabilmesi gibi uygulamalara devam edilmiştir. 1950'de iktidarın el değiştirmesinden sonra, eski Cumhurbaşkanı (İsmet İnönü) seçim bölgesi olan Malatya Belediye Başkanının, makam odasındaki İsmet İnönü resmini indirmemekte ısrar etmesi üzerine belediye başkanı, içişleri bakanının emriyle görevden alınmıştır. Bununla da yetinilmemiş başkana destek veren belediye meclisi, Bakanlar Kurulu kararıyla dağıtılmıştır. Çok partili hayatta, halk tarafından seçilmiş bir belediye başkanının görevden uzaklaştırılması yerel yönetim tarihimizde, bir başka hayal kırıklığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugün bile bazı siyasilerin yerel yönetim seçimlerinde halkı merkezi hükümetle aynı partiyi tercih etmeye teşvik eden söylemlerinin altında bu tarihi süreç bulunmaktadır (Koçak ve Ekşi, 2010, s.301).

1930'dâ kabul edilen Belediye Kanunu ise yaklaşık 75 yıl boyunca yürürlükte kalmış ve yerini 03.07.2005 tarihinde kabul edilen Belediye Kanununa bırakmıştır. Bunun yanında özellikle köyden şehre göçlerle beraber oluşan hızlı kentleşme sorununu ve beraberinde getirdiği pek çok sorunu, büyük kentler açısından aşmak için 1984 yılında çıkarılan Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile belediye sınırları içerisinde birden fazla ilçe bulunan şehirlerde mevcut ilçe belediyelerinin yanı sıra büyükşehir belediyesi kurulması öngörülmüştür. K.H.K. ile oluşturulan bu yeni yerel yönetim birimi, yine 1984 yılında çıkarılan 3030 sayılı kanunla değiştirilerek kabul edilmiştir. Yaklaşık 20 yıl uygulanan 3030 sayılı kanun, 10.7.2004 tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile değiştirilmiştir.

1961 anayasası atanmış yani “**mansup**” belediye başkanlığını kaldırılarak belediye başkanının da halk tarafından seçilmesi ilkesini koymuştur (Tekeli, 1978, s.190-191).

1970’li yıllarda yerel yönetimler daha da güçlenmiş ve halkın yerel yönetimlere katılımı arttırılmaya çalışılmıştır. Bu dönemde kentlerin sosyoekonomik yapı bakımından giderek değiştiği görülmektedir (Kazancı, 1982, s. 238).

Ayrıca 70’li yıllar şehircilik hayatının hızla yaygınlaştığı, köyden kente göçlerin arttığı bir dönemdir. Elbette bu durum kentlerdeki sorunları da büyük ölçüde arttırmıştır. Bu ortamda yerel yönetimler, özellikle belediyeler önem kazanmıştır. 1970’lerde itibaren özellikle büyükşehir belediye başkanları partileri üzerinde söz sahibi olmuşlardır. Bu durum halkın isteklerinin daha fazla dikkate alınmasını, katılımcı, demokratik bir yapı oluşmasını sağlamıştır. Ancak hükümetler bu duruma belediyelerin özellikle de muhalefetin elinde olan belediyelerin gelir kaynaklarını keserek tepki göstermişlerdir (K.Bilgiç, 2005, s. 203).

Anavatan Partisi (ANAP) iktidarı 1984 yılında, Anayasanın büyük yerleşim yerlerinde yeni yönetim biçimlerinin geliştirilebileceğine ilişkin hükmüne dayanarak, 3030 Sayılı Kanun’la büyükşehir belediyelerinin kuruluşuna ve yönetimine ilişkin düzenlemeleri yaptı. 1980’lerde ANAP belediyciliği olarak tanımlanan “iş bitirici belediycilik” anlayışı ön plandaydı. Bu anlayışa göre Belediye gelirlerinin arttırılması için yerel yönetimlere imar yetkisi verildi, iç ve dış borçlanma olanağı

sağlandı. Devleti küçültme politikaları çerçevesinde, belediye şirketlerinin oluşturulması mali özerklik alanını genişletti, hizmetlerin ihale usulü ile taşeronlara gördürülmesi özelleştirme yöntemi olarak kullanıldı. Bu dönemde en büyük olumsuzluk ise teftiş ve denetim mekanizmalarının yeterince kullanılmamasından dolayı artan yolsuzluk olayları oldu (Süvari, 1994, s.64).

2000'li yıllar ise yerel yönetimler için reform yılları olmuştur. Bu reform sürecinde Avrupa Birliği'nin Kopenhag Kriterlerine uyum sağlama ve müzakerelerde ilerleme kaydetme isteği önemli olmuştur. 2004 yılında, 5216 Sayılı **“Büyükşehir Belediyesi Kanunu”** ve Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti büyük reformlara imza atmış, 2005 yılında da, 5393 Sayılı **“Belediye Kanunu”** yürürlüğe girmiştir. Belediye Başkanı biraz daha güçlendirilmiş, daha özerk ve halkın katılımının sağlandığı bir belediyeçilik anlayışı hedeflenmiştir. Ayrıca 2008 yılında çıkarılan 5747 Sayılı **“Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Hakkında Kanun”** ile büyükşehir kurulan yerlerde belde belediyeleri kaldırılmış, yeni bazı ilçeler oluşturulmak suretiyle alt kademe belediyesi olarak sadece ilçe belediyesi statüsüne yer verilmiştir. Bu kanunlarla daha katılımcı ve daha demokratik yönetilen yerel yönetimler hedeflenmiştir. Gerek Avrupa Birliği gerekse de demokrasi adına yapılan bu son değişikliklerin aslında Tanzimat tan bu yana yaşanan Batı kaynaklı modernleşme sürecinin günümüzdeki yansımaları olduğunu kabul etmek gerekmektedir.

Cumhuriyet dönemi yerel yönetim düzenlemesi ve yapılan kanuni yeniliklere bakıldığında, Cumhuriyet tarihi yerel yönetimler açısından genel olarak mali ve idari özerkliği artırma çabaları ile geçmiştir. Merkezi idare, yeni yasalarla yerel yönetimlerin gelir kaynaklarını ve yetkilerini arttırmaya çalışmış, diğer yandan da vatandaşın yerel yönetimlere katılımını istenen seviyeye yükseltmek için çabalamıştır. AB üyelik süreci her anlamda olduğu gibi yerel yönetimler açısından da değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu süreçte AB ülkelerindeki yerel yönetimler incelenip örnek alınmaya çalışılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda yerel yönetimlerin özerkliğinin artırılması gerektiği kanısına varılmıştır. Ancak bu düşünce beraberinde ulus devletin üniter yapısının zarara uğrayabileceği endişesini de beraberinde getirmiştir (Yiğit, 2008, s.22).

1.6.3 Avrupa'da ve Fransa'da Yerel Yönetimin Gelişim Süreci

Tarihi gelişim içinde çağdaş yerel yönetimlere en çok benzeyen kurum olan ve ilk örnekleri on birinci yüzyılda Batı Avrupa'da iç otonomisi olan feodal ortaçağ kentleri, tüccarların ticaret ilişkileri sırasında yakaladıkları özerklikle doğmuştur. Özerk yerel yönetimler her ne kadar Ortaçağ Avrupa'sında ortaya çıkmış ise de, ilk çağlardaki antik kentlerin dini ve idari özerkliklerinden kısaca da olsa bahsetmek, yerel yönetimlerin özelliklerini kazanmalarının daha iyi anlaşılması açısından yararlı olacaktır.

Kendi kendini yöneten ve belli bir toprak parçası üzerinde yaşayan insanların oluşturduğu en küçük demokratik birim olan Antik Site, karar alma gücü ve yetkilerini içeren siyasal bir işlevi yerine getirmekteydi. Site, otoritenin sarsılması ve siteyi yönetenlerin kentlere göç sürecinde azınlığa düşmeleri ile önemli değişikliklere uğradı. Özellikle Roma İmparatorları siteyi, sitenin sosyal ve siyasal özerkliğini yıktı ve işte bu dönemde üzerinde çok konuşulan komünler ortaya çıktı (Ökmen,1999 s.20).

Günümüzde komün geleneğinin uzantısı olarak yaşamaya devam eden belediye yönetim sisteminde, komün geleneğinin belirleyici etkileri bulunmaktadır. Ortaçağ komünlerini yaratan, belirli toplu gereksinimleri karşılamak ve yerel kimlikli sorunları çözüme kavuşturmak gereği idi. Bu açıdan değerlendirilince, komünlerin görevi, kentsel uzam (mekân) üzerindeki yaşantının örgütlenmesi ve kentsel topluluğun yönetilmesidir. Bu örgütlü topluluğun yönetilmesini sağlayan yönetsel birim ise "**belediye**" (municipality) olarak isimlendirilmiştir (Ertan, 2000,s.207-208).

1550-1650 yılları arası modern devletin hukuki ve siyasi teorisinin oluştuğu yıllardır. Bu dönemde, özellikle 1618-1648 din savaşları sırasında kentlerin büyük bir kısmı, eski gücünü yitirmiş, yerel topluluklar, imparatora bağlı olmaktan çıkarılarak, bölgelerdeki prenslere bağlı kılınmışlardır. Böylece, merkezin yetkileri bölgeselleşmeye ve yerelleşmeye, daha önceleri merkeze olan bağlılığın yerini, bölgelerdeki prenslere bağlılık almaya başlamışlardır.

Gerçek dönüşüm 18. yüzyılın sonunda Avrupa'nın Fransız ve Sanayi Devrimi ile tarım toplumundan/geleneksel toplumdaki, sanayi toplumuna/modern topluma geçmeye başlamasıyla yaşandı. Kentlerin sanayinin merkezi olarak ortaya çıkması ve buralara köylerden yoğun göç olması yeni bir dönemin başlangıcıydı. 19. yüzyılda kentler önceki dönemlerden farklı olarak, yoğun nüfus, çarpık kentleşme, hava kirliliği, alt yapı yetersizliği gibi sorunlarla karşılaştılar. Bu sorunların çözümüne yönelik arayışlar ve çabalar, Avrupa belediyeçiliğini derinden etkiledi ve yerel yönetimlere yeni bir anlam kazandı.*†

20.yüzyılın başları, yerel yönetimler için “**altın çağ**” olarak adlandırılabilir. Bu dönemde yerel birimler, zorunlu hizmetleri için yeterli kaynak bulabilmiş; yerel halka merkezi yönetimin sunduğundan daha çok hizmet sunabilmişlerdir İkinci Dünya Savaşı sonrasında, gelişmiş ülkelerde izlenmekte olan ve 1929 ekonomik bunalımı nedeniyle ağır eleştirilere uğrayan liberal iktisat politikaları, yerini Keynesyen politikalara bırakmış ve bu ülkelerde sosyal refah devleti anlayışı hakim olmaya başlamıştır. Bu ülkelerde 1970'li yılların ortalarına kadar olan dönemde devlet sosyal politikaların sağlanmasında birincil aktör haline gelmiş, yerel yönetimler de artan ve çeşitlenen kamusal hizmetlerin yerel düzeydeki uygulayıcısı konumuna gelmiştir.

Öte yandan gelişmiş ülkelerde yerel yönetimlerin yakın tarihi 1973-75 yıllarında ortaya çıkan ekonomik depresyon ile yakından bağlantılı olarak gelişme göstermiştir. Bu dönemde baş gösteren krizin sorumlusu refah devleti olarak görülmüş ve refah devleti anlayışı hem sağ ve hem de sol teorisyenlerce problemlerin kaynağı olarak ilan edilmiştir. Klasik liberalizme dayalı piyasa yanlısı görüşler yeniden gündeme gelmiştir.

1980'den beri merkezi idare yerel yönetimler arasındaki ilişki bir adem - i merkezileşme (desentralizasyon) süreci tarafından biçimlendirilmektedir. Bu süreçte merkezi idareler sürecin yöneticisi rolüne sahip olmuşlar ve kendilerini artan bir

* kisi.deu.edu.tr/hakki.uyar/6.pdf kisi.deu.edu.tr/hakki.uyar/6.pdf,,s.1.

şekilde “**yetkin otorite**”, “**olanaklandırıcı otorite**” (enabling) haline dönüştürmek suretiyle hizmetlerin sağlanması görevini yerel yönetimlere devretmişlerdir (Kalko, 2010, s.47).

1.7 YEREL YÖNETİMLERDE KATILIM YOLLARI

Halkın yönetime katılımı kurumsal düzeyde temel iki ayrıma tabi tutulur. Birincisi "**aktif katılım**" olarak tanımlanan, hemşerilerin bireysel olarak ya da gruplar halinde belediye çalışmalarına ilgi duymaları ve bu çalışmalarını kendi talepleri doğrultusunda etkilemeye çalışması faaliyetlerini kapsar. Burada söz konusu talepler; hemşerilerden direkt olarak, örgütlü/ örgütsüz gruplar veya sivil toplum kuruluşları vasıtasıyla yönetici sınıfına iletilmektedir. İkincisi ise "pasif katılım" olarak adlandırılan, hemşerilerin belediye işleri ile ilgilenmelerini sağlamaya ilişkin girişimlerin yönetenler ya da belediye tarafından yapılması ve bunun neticesinde de halkın yönetime katılmasının sağlanması faaliyetlerini kapsamaktadır. Burada halk talepleri değil, yönetilenlerin talepleri temel belirleyicidir. Birinci durumda halk özne iken, ikinci durumda nesne konumunda bulunmakta ve etkileyen değil etkilenen durumu göstermektedir (Sarıkoca, 2002, s.52-53).

1.7.1 HİMAYE EDİCİ MODEL

Bu modele göre yerel yönetim sistemlerinin varlığı, siyaset bilimi literatüründe iyi bilinen liderler ve lidere yakınlar arasındaki bir himaye etme sistemine dayanmaktadır. 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında ABD’de çoğu yerel yönetim bu anlayışla yönetilmiştir. Mahalli düzeydeki parti liderleri, oy karşılığında ellerindeki imkanları taraftarları lehine kullanmışlardır. Yerel siyasetçilerden de birey veya gruplara özel faydalar sağlanması beklenmekteydi.

1.7.1.1 Oy Verme Yoluyla Katılım

Toplumlarda, yönetim örgütlerine olan toplumsal desteğin öncelikli göstergelerinden biri siyasal katılımdır. Katılımın en önemli göstergelerinden biri de seçimdir. Lipset'e göre, oy vermek, demokratik toplumda anlaşmanın kilit mekanizmasıdır.

Klasik demokrasi kuramı, genel ve eşit oyu bireyin özgürlüğünün bir sonucu ve siyasal eşitliğin de bir göstergesi olarak kabul etmiştir. Dolayısıyla uygulanacak politikaları belirleyecek kişilerin yani temsilcilerin seçilmesi, seçimlerde adayların özgürce mücadele etmesi, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün sağlanması temsili demokrasinin özünü oluşturur. Siyasal demokrasilerde kullanılan oy, hangi siyasal kadronun iktidara geçeceğini belirlediği gibi, bu kadrodan neler beklendiğine de kabaca yön verebilir. Oy verme davranışı üzerine oldukça çok sayıda araştırma yapılmış, evde oturmakla sandık başına gitmek arasındaki bireysel farklılıklar ve siyasal parti tercihini belirleyen etkenler çözümlenmeye çalışılmıştır. Oy verileri incelenerek seçime katılma oranları ve partilerin oy oranları hakkında bilgi edinilebilir, oyların partiler arasındaki dağılımından yola çıkarak siyasal katılımın sosyal temelleriyle ilgili birtakım varsayımlarda da bulunulabilir (Arıkboğa, 1998, s.52-53).

Resim 1: Oy Kullanma Sandığı

Halkın seçime katılması otoriter rejimler dışında bütün siyasal demokrasilerde zorunludur. Oy verme zorunluluğunun bulunması, demokrasinin bazı ilkeleriyle uyumsuzluk gösterse de oyunu kullanmamak ihmalden, ilgisizlikten ileri gelebileceği gibi, var olan tercihleri beğenmemek, tercihleri protesto etmek gibi bilinçli yapılan bir tavır da olabilir.

Çoğulcu demokrasilerde seçim; kolaylığı ve fazla çaba gerektirmemesi açısından en yaygın katılım yolu olduğundan yaygın şekilde başvurulan bir yöntemdir. Seçimlerin katılımı sağlamak konusunda bazı işlevleri bulunmaktadır (Sarıkoca,2002, s.59).

Resim 2: Oy Kullanma

Yönetime halkın katılımı yönetim kültürü ile ilgili bir gelişimdir. Siyasal anlamdaki katılım ise, siyasal kültürle ilgilidir. Ülke yönetimine halkın duyarlılığını arttırabilmek için bu bilincin bireylere verilmiş olması gerekir. Yerel yönetimlerin işleyişine halkın katılımı merkezi yönetime göre daha kolaydır. Yerelde verilen mal ve hizmetin izlenmesi ilçe ya da bölge adına küçük coğrafi yapı içerisinde elverişlidir. Yerel yönetimlere halkın katılımını sağlayabilmek için öncelikle, yerel halkın o coğrafyadaki oluşumlarla ilgilenmesi sağlanmalıdır. Bununla birlikte yerel ihtiyaçları önemsemeleri ve çözüm üretilmesi için katkı koyabilecek bilgi seviyesine

ulaşmaları için ortam ha-zırlanmalıdır. Bilgisi olan yerel halkın duyarlılığı günden güne artacak ve yönetimin aktivitelerine eylemsel olarak katılabileceklerdir.

Yerel yönetimlere, yönetim aşamasında katılabilmek için, siyasal katılım aşamasının iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Yerel yönetimlerde görev almak isteyen adayların yakından tanınması verilecek mal ve hizmet hakkında bilgi verebilecektir. Siyasal partilerin yerelde yapmak istediklerinden çok adayların neler yapmak istedikleri üzerinde durmak çok daha mantıklı bir yaklaşım olabilecektir. Yerel yönetimlerde siyasal katılım, siyasal partilerin öne çıkarılması ile değil, adayların ön plana çıkarılması ile başarıya ulaşabilir. Siyasal partilerin yerelde gösterdikleri adayları tanımaya çalışmak katılım açısından doğru bir ufuk açacaktır. Siyasal parti ne denli olumlu kamu politikaları oluşturmuş olursa olsun, adayın fikirleri, daha önce yaptıkları ve seçim sonrası yapmak istediklerinin önemi bir kat daha büyüktür. Siyasal partiler yerel seçimde adayları harekete geçiren birer lokomotif görevi üstlenmektedirler. Seçimin akışını belirleyen adaylar olmaktadır. Adayını yerelde doğru belirleyen seçmen, siyasal katılımın seçim öncesi aşamasını tamamlamış sayılır. Siyasal katılım eşittir, oy kullanmak olarak algılansa da bu formülün geçerli olmadığı bilinmektedir (Üste, 2014, s. 51).

1.7.1.2 Kent Konseyi / Kurultayı

5393 sayılı Belediye Kanununun 76. maddesine dayanılarak hazırlanan ve 8.10.2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kent Konseyleri Yönetmeliği, kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektedir (Demir, 2014, s.11).

Kent Konseyleri, merkezi yönetimi, yerel yönetimi ve sivil toplumu "**ortaklık**" anlayışıyla buluşturan başlıca yönetişim mekanizmalarıdır. Kentteki tüm paydaşları bir araya getirerek, tüm kenti kucaklayan bir "**ortak akıl**" oluşturulmasını hedefleyen Kent Konseyleri, kentin kalkınma önceliklerinin ve

sorunlarının tanımlandığı ve tartışıldığı demokratik platformlar olarak işlev görmektedir.[‡] Kent Konseyi (Genişletilmiş Kent Meclisi) seçilmiş yerel yönetim organlarının çalışmalarına halk katılımını ve denetimini sağlamak için, en alt düzeydeki yerel yönetim biriminden (mahalle/köy) yukarıya doğru örgütlenecek demokratik kitle örgütleri temsilcileri ve uzmanların da katılımıyla oluşturulan dinamik yapılarıyla etkin çalışma olanağına sahip olabilmektedirler.*

Kent konseyi, şehir yaşamında; şehir vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışacaktır (5393 SK. Md. 76). Kent konseyinin çalışma usul ve esaslarını belirleyen Kent Konseyi Yönetmeliği 8 Ekim 2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu konseyin gerçek amacı; yönetime halkın katılımının sağlanması olmakla birlikte, mevcut yerel yönetim sisteminin bilinen yetersizliklerini aşabilmek, kuruluşları ve semt temsilcileri aracılığıyla doğrudan halkın ihtiyaçlarını belirleyip, çağdaş belediyeçilik açısından çözümler bulabilmek, belediye imkansızlıklarını halk katılımı ve yaratılacak kent imgesi ile aşabilmek; kısacası daha yaşanılır, çağdaş ve dayanışma içinde bir kent oluşturabilmek en belirgin amaçları arasındadır. Kurultaya Muhtarlar, bölge temsilcilikleri, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, resmi kurumların müdürleri, üniversite ve okul temsilcileri katılmaktadırlar. Kurultayın gündemi, katılımcılardan gelen öneriler doğrultusunda oluşturulur. Kurultay görüşmeleri ve kararları daha somut çalışmalara ışık tutar ve halkın bilinçlenmesini sağlar. Toplantıların düzenlenmesinde belediye önderlik yapmakla birlikte çoğunlukla sivil toplum kuruluşlarıyla geniş ölçüde işbirliği yapılmaktadır. Bu ilişkiler bağlamında bu gruplar, kentin tümünü ve genel kamu yararını ilgilendiren görüşleri ve talepleri belediyeye yansıtılmaları yanında, doğrudan temsil ettikleri kesimlerin çıkarlarını belediye nezdinde savunma işlevi de üstlenmektedir (Erkal, 2006, s.42-43).

*<http://www.mahalli-idareler.gov.tr>

* <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>

Kent konseyinin görevleri Yönetmeliğin 6 maddesiyle şu şekilde ifade edilmiştir;

Kent konseyleri;

a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

b) Sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli bir planın hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,

c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmaya katkıda bulunmak,

ç) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,

d) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,

e) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,

f) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,

g) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,

ğ) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,

h) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,

ı) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamak.

Bunun yanında Kent konseyinin en yetkili ve iş yükünü gerçekleştirecek organı kent konseyi genel kuruludur. Genel kurul yılda iki kez toplanacaktır. Yalnız genel kurul, yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya kent konseyine

katılımları öngörülen katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağan üstü toplantıya çağrılacaktır.

1.7.1.3 Halk Oylaması (Referandum)

Halk oylaması doğrudan demokrasinin zaman, maliyet ve etkinlik açısından uygulanabilir olmaktan uzak bir yöntem olarak görülmektedir. Halka, yerel bazı önemli konularda daha etkin olarak karar alınmasına yardımcı olacak seçenekler sunma anlamını taşımaktadır. Karar alma sürecinde, halkın beklentilerine ve tercihlerine önem veren bu yöntem, uygulanabilir bir seçenek olarak demokratik toplumların gündemine yerleşmektedir.*

- Referandum yönteminin faydalarının yanında bazı sakıncaları da vardır. Bunlar: Politikacıların önemli konularda sorumlulukları halka yüklemeleri, sorunlar karşısında iki cevaptan başka bir alternatif yöntemin geliştirilmesinin mümkün olmayışı,
- Seçmenin bu esnadaki teknik ve karmaşık konularda yeterince bilgi sahibi olamaması,
- Temsili demokrasi için zayıflatıcı etkide bulunması riski,
- Referandum sürecinin gerektirdiği uzun hazırlık döneminin karar alma ve uygulama noktasında gecikmelere sebebiyet vermesi,
- Ekonomik olarak güçlü olan grubun medya eliyle kendi özel gündemlerini oluşturup, birtakım kararlar alınmasına etkide bulunabilmeleridir (Sarıkoce, 2002, s.66-67).

1.7.1.4 Halk Toplantıları

Bunlar yerel yönetimleri güçlendiren önemli etkinliklerdendirler. Meclislerin ve belediye başkanlarının alacakları kararlarda bu toplantıların etki etme gücü

* <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>

yüksektir. Bu toplantılar, yurttaş ve yönetim arasında bilgi akışının sağlıklı bir biçimde yürütülmesine de hizmet etmektedir. Belde sorunlarının tartışılmasının yanında halkın önerilerinin de değerlendirilebileceği bu tür halk toplantıları, yerel demokrasi ve hizmet etkinliğine katkıda bulunmaktadır (8.BYKP Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Rapor).

Türkiye'de belediyelerin en çok yararlandığı katılım yöntemi, olan halk toplantıları, belediyelerce haftanın belirli günlerinde düzenlendiği için halk günleri olarak da anılmaktadır. Hemen hemen bütün belediyelerde halk günleri düzenlenmekte ve belediye başkanları, belediyenin önemli organlarının yetkililerini de yanlarına alarak halk günleri/toplantılarına katılmakta, burada dile getirilen sorunlara çözüm aramakta ve yurttaşları dinlemektedirler (Erkal, 2006, s.43-44).

1.7.1.5 Gönüllü Katılımcılık

Gönüllü kuruluşlar bağlamında katılım, insanların kendi gereksinim ve düşüncelerine göre kararlarda inisiyatif gösterdikleri, bu yolla kurum ve kuruluşları denetleyip yönlendirebildikleri, kendi yaratıcı eylemleriyle evrimleşen aktif bir süreçtir. Bu süreç insanların başkaları tarafından tasarlanmış, uygulamaya konulmuş ve denetlenmekte olan etkinliklere katılmaları biçimindeki pasif/edilgen katılımdan farklıdır (Demir, 2014, s.9)

İl özel idaresi ve belediye hizmetlerinin yürütülmesinde hemşerilerin gönüllü katılımına ilişkin usul ve esaslar İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği ile düzenlenmiştir.

Söz konusu Yönetmelik; sağlık, eğitim, spor, çevre, park, trafik, itfaiye, kütüphane, kültür, turizm ve sosyal hizmetlerle; yaşlılara, kadınlara, gençlere, çocuklara, özörlönlere, yoksul ve düşöklönlere yönelik hizmetlere gönüllü katılıma ilişkin hususları kapsamaktadır.

Gönüllü denildiğinde; bilgi, beceri ve yeteneğini, her türlü ortak çalışma, imkan ve zamanını ortaya koyarak çalışma alanı konusunda maddi bir kazanç beklemeksizin yerel yönetim hizmetlerine katılan gerçek ve tüzel kişiler ile

bünyesindeki gönüllüleri bu hizmetlerde görevlendirecek kamu kuruluşlarını anlaşılması gerekmektedir (md. 4).

Gönüllülerin çalışma alanlarına ilişkin detayları ilgili il özel idaresi veya belediyece tespit edilmesi gerekmektedir. Gönüllüler çalışacakları alanları belirtmek sureti ile ilgili il özel idaresi ve belediyeye müracaat edip müracaatları uygun bulunanlar, ilgili birimin gözetim ve bilgisi dahilinde sorumluluk alanlarında taraflarca belirlenecek usûl ve esaslar çerçevesinde çalışacaklardır. Belirlenen usul ve esaslara aykırı davranışlarda bulunulması halinde gönüllülük ilişkisi sona erecek ve ilgi idarece verilen kimlik kartları geri alınacaktır.

İl özel idaresi ve belediye, gönüllülerin, çalışma süreleri içinde çalışma alanlarına gidiş ve gelişleri ilgili il özel idaresi ve belediyece sağlanabilecektir. Böylece gönüllü olarak çalışanların ulaşım sorunu olmayacaktır. Ayrıca ilgili idarece gönüllülere faaliyet alanına göre, gerekli kıyafet, araç, gereç, mekan sağlayabilir ve eleman tahsis edebilecektir. Yine ilgili idarelerce için gönüllüğü teşvik etmek için gönüllülere faaliyetlerin bitiminde teşekkür belgesi verilebilecektir.

Gönüllülerin katılımı ile yapılan hizmetlerden doğan sorumluluk, ilgili il özel idaresi ve belediye ait olacaktır. Bu sorumluluğun kapsamı ile ilgili detaylar il özel idaresi ve belediye ile gönüllüler arasında yapılacak protokol çerçevesinde düzenlenmesi gerekmektedir. Protokol kapsamındaki çalışma alanları ile ilgili gerekli tedbirler, ilgili il özel idaresi ve belediye tarafından alınacaktır. Ayrıca gönüllüler gerekli görülen alanlarda detayları il özel idaresince veya belediyece belirlenecek uyum veya yeterlik eğitimine tabi tutulacaklardır.

Gönüllüler tarafından yapılacak hizmetleri planlayıp sonuçlarını takip etmek, eğitimlerini yürütmek ve gerekli kayıtları tutmak üzere il özel idaresi ve belediyede bir birim oluşturulacak veya ilgili birimlerden birine görev verilecektir. İl özel idaresi ve belediye İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliğine aykırı olmamak kaydıyla uygulama yönergesi çıkarabilecektir (Demir, 2014, s.11).

1.7.1.6 Çalışma Grupları - Proje Demokrasisi

Çalışma Grupları, farklı kurumlardan ve sektörlerden gelen gönüllülerin katkıları, ilgili kentin öncelikli konularında ve sorun alanlarında yoğunlaştıran bir başka önemli katılımcı mekanizma işlevini görmektedir. Çalışma Grupları'nın ve her gruba katılan üyelerin sayıları, kentlerin büyüklüklerine ve öncelikli konularına bağlı olarak, değişmektedir.

Proje demokrasisi, bir projenin planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında, kamunun ya da genel topluluk üyelerinin, değişik düzeylerde ve ölçeklerde bu aşamalara katılabilmeleri anlamındadır. Bu uygulamanın temel amacı vatandaşlara kendilerini ilgilendiren konularda daha fazla söz sahibi olmalarını sağlamaktır (Ulusoy ve Akdemir, 2001, s.151-156).

1.7.1.7 Yurttaş Kurulları

Bu kurullar, toplumsal yapının ihmal ettiği dezavantajlı grupları, yerel karar oluşturma süreçlerine katma amacıyla oluşturulmaktadır. Engelliler, sakatlar, kadınlar, yardıma muhtaç çocuklar, yoksullar vb. ve yabancı uyruklu yurttaşlar bu gruplardan bazılarıdır. Kurul üyeleri, belirtilen toplumsal gruplardan seçilmekte ve karar alma süreçlerine girmektedirler. Kurullar, danışmanlık işlevi görmekle birlikte, yönetimi etkileme güçleri yüksek olan oluşumlardır (8.BYKP Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Rapor).

Yurttaşların katılım demokrasisine sahip olmaları önemlidir. Bu ise aileden başlar. Yönetime katılmak için gereken duyarlılık, ailede başlar, sosyal çevre ve okulla devamlılık gösterir. Kişilik yapısının da rolü etkin bir biçimde hissedilmektedir. Aile çocuklarının yetiştirilmesinde bu kültürü kendilerine vermiş ise çocuklar yerel duyarlılık dediğimiz olguyu ömür boyu hissedebileceklerdir. Yani, yerel bilinç bu yaşlardan itibaren oluşacaktır. Yaşadıkları sosyal çevrenin bu duyarlılığı desteklemesi gerekmektedir. Bunları eğitim ve öğretimle perçinleyecek kurum ise okuldur. Ailelerin, sosyal çevrenin ve okullarımızın bu konuda bilinçli

olması katılımcı bireyleri topluma hazırlamamıza yardımcı olacaktır. Yönetime katılım tek tek bireylerin çabasından çok, sivil toplum örgütleri ile daha etkin bir biçimde gerçekleşebilir. Kamuoyunun oluşmasında, sivil toplum örgütleri etkindir (Üste, 2014, s. 53).

1.7.1.8 Semt Danışma Merkezleri (SEDAM)

Semt Danışma Merkezi (SEDAM) Projesi, 1992 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi ve IULA-EMME işbirliğiyle başlatılmış ve 1994 yerel seçimlerinden sonra yeni yönetimce somut anlamda uygulamaya konulmuştur.

SEDAM projesinin ana hedefi yerel yönetimin güçlendirilmesi ve halkın yönetime katılmasına katkıda bulunmak olarak belirlenmiştir. İlk SEDAM'nin kuruluş tarihi olan 1994 kasım ayından bu tarafa toplam 11 mahallede büro kurulmuş (Bursa'da toplam 164 mahalle bulunmaktadır) ve buralarda sağlık ocağı, mini kütüphane, toplantı salonu ve çocukların bir görevli eşliğinde kendi kendine çalışabilecekleri bilgisayarlı İngilizce birimleri oluşturulmuştur. Kimi mahallelerdeki tiyatro ve sergi salonu, dikiş kursu gibi etkinlikler de SEDAM kapsamına alınmış ve mahallede "**tek vücut**" bir hizmet binası oluşturulmaya çalışılmıştır.

Halkın belediyelerle iletişimini sağlamakta büyük önem taşıyan Semt Danışma Merkezleri; sağlık, eğitim, ev ekonomisi gibi çeşitli alanlarda etkinlikte bulunmaktadır. Sistemin ilk basamağın muhtarlıklar oluşturmakta, muhtarlardan gelen bilgi ve yakınmalar, Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'ne aktarılmaktadır (Çukurçayır,1999, s.225-226).

1.7.2 EKONOMİK GELİŞME MODELİ

ABD, Kanada ve Avustralya gibi ülkelerde, yerel yönetimlerin birincil görevinin yerel topluluğun sağlıklı bir ekonomik yapıya kavuşmasını sağlamak olduğu kabul edilmektedir.

Türkiye AB ve Dünya ülkeleri arasında yerel yönetimlerin mali yapılarında ve gelirlerinde değişiklikler bulunmaktadır.

Tablo 1 : Yerel Yönetim Gelirleri/Kamu Gelirleri (%)

Yerel/Toplam Kamu	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Ort
ABD	-	-	27,4	26,27	-	-	-	25,51
Almanya	29,27	28,64	16,34	16,05	15,95	15,68	16,30	19,75
Avustralya	-	6,65	6,69	6,62	6,90	6,64	6,55	6,68
Avusturya	19,07	19,26	18,85	16,43	16,65	16,58	16,61	17,64
Belçika	13,13	13,32	12,96	12,67	13,21	13,54	-	13,14
Çek Cum.	-	-	21,86	21,27	24,74	28,96	27,61	24,89
Finlandiya	33,83	33,87	32,60	33,58	34,79	35,67	35,92	34,32
Danimarka	54,73	53,72	53,01	57,45	58,65	59,38	57,94	56,41
Fransa	19,85	19,75	19,85	19,71	20,32	20,98	21,40	20,27
Hollanda	-	60,60	60,41	59,29	60,45	64,96	62,38	61,35
İngiltere	24,90	26,09	25,49	27,75	29,78	31,29	31,09	28,06
İspanya	16,30	16,16	15,98	15,63	15,44	15,30	15,15	15,71
İsveç	33,44	33,23	40,94	40,14	43,87	43,80	-	39,24
İsviçre	23,28	23,93	23,08	26,70	26,35	-	-	24,67
İtalya	29,76	29,00	30,74	32,04	31,89	32,44	-	30,98
İzlanda	26,48	25,72	26,42	27,82	28,56	-	-	27
Kanada	-	-	16,84	17,74	17,99	17,87	17,40	17,57
Macaristan	-	-	25,89	27,39	28,09	29,51	-	27,72
Norveç	-	-	27,32	28,85	26,27	25,43	23,71	26,32
Polonya	-	-	-	36,15	37,04	28,91	31,49	33,40
Portekiz	14,44	14,32	13,32	14,33	13,97	-	-	14,08
Yunanistan	5,55	5,73	5,64	-	-	-	-	5,64
Türkiye	14,8	14,7	12,7	12,5	11,8	11,3	-	12,97
OECD Ortalama	23,92	24,98	24,14	26,20	26,80	27,68	27,97	25,36

Kaynak: International Monetary Fund (2006). Government finance statistics. CD-Rom Version, Washington D.C.: International Monetary fund Publications.

Tablo 2 : Dünya Ülkelerinde Merkezi Bütçeden Yerel Yönetimlere Yapılan Transfer.

ÜLKELER	TRANSFER
Arnavutluk	94
Romanya	79
Rusya	72
Yunanistan	63
İngiltere	53
Avusturya	44
Slovakya	39
Almanya	32
Finlandiya	28
Danimarka	25

Türkiye	48,9
Ortalama	49,03

Kaynak: Bir gül A.Güler, Devlette Reform, Nobel Yayın Dağıtım ,2003, s.17.

1.7.2.1 Planlama Çemberler / Forumları

Planlama çemberleri, etkin bir katılım biçimi olarak demokratik süreçte yer almaktadır. Planlama çemberleri, rastlantısal örnekleme yöntemiyle seçilen bir grup yurttaşın günlük çalışmalarından arta kalan zamanlarında, planlama sorunlarının çözümü için uzmanlar eşliğinde oluşmuş çalışma gruplarına katılmalarını öngören bir yöntemdir. Katılımcılar değerlendirme, kontrol ve planlama sorunları üzerinde çalışırlar. Yöntemin amacı, kararların başarı oranını artırmak ve yeni katılım olanakları oluşturmaktır (8.BYKP Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Rapor).

1.7.2.2 Danışma Kurulları

Karar alma ve uygulama süreçlerinde, yurttaşların ve demokratik kitle örgütlerinin görüşlerine başvurulması ve bu amaçla kurumsal düzenlemeler yapılması katılımın gerçekleştirilmesinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerin temel çalışma konuları olan konularda (kent planlaması, altyapı uygulamaları, çevre sağlığı ve eğitimi, dezavantajlı toplumsal kesimlerin sorunları ve sosyal hizmetler gibi) demokratik kitle ve meslek örgütlerinin, uzmanların ve halk temsilcilerinin katıldığı danışma kurullarının oluşturulması ve bunların yerel yönetimlere çalışmalarında yol gösterici olması, kamu bilincinin ve yaşama ortak olma sorumluluğunun geliştirilmesinde önemlidir.*

* <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>

Bununla birlikte çevre faktörleri de önem arz etmektedir. Katılım, aynı zamanda çevre yönetiminin uygulama araçlarından biridir. Çevre yönetiminde tüzel, ekonomik, teknik ve toplumsal nitelikte birçok araçtan yararlanılmaktadır. Tüzel araçlar denildiğinde, ilgili yasalar, tüzükler, yönetmelikler sayılabilir. Ekonomik araçlar, yatırımlar ve özendirmelemler ile insan davranışlarının doğayı koruyacak biçime getirilmesidir. demokrasilerde “önleyici ve “katılımcı” çevre politikalarının ve uygulamalarının etkililiği gözlenmektedir. Çevre yönetiminin etkili olarak yaşama geçirilmesi yalnızca uzmanların ve bu konuda görev alanların değil, çevreyi etkileyici faaliyette bulunan ve bu faaliyetlerden etkilenen herkesin ortak çabasını ve katılımını gerektirmektedir. Çevre yönetimi, bu katılıma dayalı yapısından dolayı halka karşın ya da halkın katkısı olmadan yürütülecek bir yönetim anlayışı değildir (Şengül, 2002, s.27).

1.7.2.3 Halkla İlişkiler Uygulamaları

Sanayi devriminin ardından dünyada yaşanan hızlı değişim, iletişimin yaşamsal bir önem kazanmasına neden oldu. Bilginin paylaşımı, iletişim ve teknoloji alanlarında yaşanan bu baş döndürücü değişim, beraberinde yepyeni mesleklerin de ortaya çıkmasına yol açtı. Halkla ilişkiler de, iletişim çağının en yeni mesleklerden biridir.

Halkın yönetimi desteklemesi belirli ölçüde onun kendisi için yararlı ve olumlu çalışmalar yaptığına inanmasına bağlıdır. Bunun yolu da yine yönetimin gerçekten olumlu işler yapması ve yaptıklarını yığın iletişim araçlarıyla halka olduğu gibi açıklayıp anlatmasıdır. Bu hizmetlerin halk tarafından tek tek öğrenilmesini beklemek yanlıştır. Yönetimden halka belirli bir pencere açmak ve bu konuda yığın iletişim araçlarını kullanmak gerekir ki, bu görevi işte yönetimin halk-la ilişkiler birim ve görevlileri yerine getirebilirler, örneğin değişik kuruluşların mütevazı açılış törenleri kamu için yararlı olabilir. Yönetimin çalışmalarını açıklayıcı basın toplantıları yapması ve açıklayıcı bültenler yayınlaması gerekir. Halkı ilgilendiren değişik sorun ve konuların (eğitim, vergi, kamu görevlilerinin sorunları, işsizlik, sulama, b tarım, elektrikleendirme, işçi, sendika, sağlık ulaştırma, konut, güvenlik vb.) belirli toplantılarda halkın huzurunda halkla birlikte tartışılmasında ve gerçekleştirilen hizmet ve yapıların anlatılmasında büyük bir yarar vardır. Bu

çalışmaların ve halkla diyalogun yönetim içinde bir gelenek haline gelmesi gerekir. Bu diyalogu kendiliğinden sürdüren bir yönetim, halk desteğini peşinen kazanma şansına sahip bir yönetim demektir. Oysa bütün öteki az gelişmiş ülkeler gibi Türkiye'de de bu gelenek yönetime bir türlü yerleşmemiştir. Yerleşmemiştir, çünkü ülkemizde her şey yönetimin inisiyatifine bırakılmıştır. Halkla diyalogun tam tersine yönetimde gizlilik geleneği Türk Kamu Yönetiminin önemli özelliklerinden biri olmuştur. Bu durumu, yönetimin kendi iç dinamiği teşvik ettiği gibi, ayrıca bazı yasalarda yönetimde gizliliği, gizli davranışı, halktan bazı gerçekleri saklamayı yönetime bir zorunluluk olarak getirmiştir (Kazancı, 1980, s.47).

Halkla ilişkiler, insanların toplum olarak yaşamaya başladıkları çok eski dönemlerde de var olan bir faaliyettir. Özellikle gücü elinde bulundurmak için, kamu yararına çalıştıklarını halka benimsetmek isteyen iktidarlar tarafından çok eski devirlerde dahi, bilinçli ve sistematik olmasa da, halkla ilişkiler faaliyetlerinden yararlandığı söylenebilir. Yönetim şekli ne olursa olsun tüm iktidarların halkın desteğine ihtiyacı vardır. Çünkü yönetimin başarısı, büyük ölçüde halkın desteğine bağlıdır.

Halkla İlişkiler iki yönlüdür. Halkın belirli hizmetleri, davranışları yönetimden istemesi beklemesi gerekir. Bu hizmet isteklerinin ayrıca açıklanması zorunludur. Karşılıksız bir halkla ilişkiler düşünülemez. Kamu yönetiminde sırf halkla ilişkiler yapmış olmak için belirli uygulamalar içine girmenin anlamı yoktur. Bu nedenle halkın belirli bir eğitim düzeyinde belirli bir siyasal bilinç içinde yönetimden belirli isteklerde bulunması halkla ilişkiler için zorunlu bir koşuldur. Karşısında son derece edilgen bir toplum bulunan yönetsel örgütlerin halkla ilişkiler uygulamasına gereksinimleri olduğu söylenemez. İtiraf edelim ki işte bu noktada Türkiye'deki gelişim, çok yavaş olup daha önemlisi yönetim-yönetilen ilişkilerini başka yönlelere çekecek bir oluşum örneğidir. Ülkemizde halkın yönetimi etkilemesinden çok "**kandırmaya**" çalışması moda olmuştur. Yönetim de buna karşılık hizmet etmekten çok, "**oyalama**" taktiklerine başvurmaktadır (Kazancı, 1980, s.142).

Yerel yönetimlerde halkla ilişkilerin amaçları şunlardır:

- Vatandaşları yerel kuruluşun politikasından ve günlük faaliyetlerden haberdar etmek,
- Yerel kuruluşlar tarafından kesin kararlar alınmadan önce, önemli yeni projeler hakkında vatandaşlara görüşlerini belirtmek fırsatım vermek,
- Yerel kuruluşun işleyiş sistemi ile kendi hak ve sorumlulukları konusunda vatandaşları aydınlatmak,
- Vatandaşlık gururunu aşılama ve geliştirmek (Tortop,1998,s.47)

1.7.3 REFAH DEVLETİ MODELİ

İskandinavya ülkeleriyle birlikte Batı Almanya, Hollanda ve İngiltere’de ikinci Dünya Savaşı’ndan sonraki dönemde yerel yönetimler, sadece arsa kullanımı, imar ve iskan düzenlemeleri üzerinde değil, refah devletini meydana getiren çok çeşitli kolektif tüketim mallarının sağlanması konusunda da görev almıştır.

1.7.3.1 Meclis Toplantılarına Katılım

Meclis toplantılarına yurttaşın katılımının sağlanması, yurttaşın dilek ve sorunların yönetime ve meclise iletilmesini sağlayabilecek bir yöntemdir. Bununla, yurttaşın bilgi eksikliğinin giderilmesi ve sorunların mecliste görüşülmesi sağlanmaktadır. Yerel yöneticiler tarafından benimsenen ve uygulanmaya çalışılan bu yöntem sayesinde, yurttaşlar yönetime ulaşma ve katılma olanağı bulabilmektedirler (8.BYKP Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Rapor).

1.7.3.2 Gelecek Atölyeleri

Geleceğe ilişkin yeni sosyal ve çevresel düşüncelerin projelendirilmesine ve gerçekleştirilmesine yönelik uzun, verimli ve oldukça etkin bir yöntem olarak görülmektedir. Gelecek atölyelerinde, planlama, sosyal sorunlar ve gençlerle ilgili çalışmalar ağırlıklı çalışma konularındandır. Gelecek atölyeleri, eleştiri, fantezi ve uygulama gibi üç temele dayanarak, yurttaşlardan yerel ölçekte yararlanmayı sağlarlar. Bir yönetici eşliğinde çalışan atölyelerde, etkileşime dayanan bir beyin fırtınası, dilekler ve umutlar demeti ortaya konur ve sonuçlar değerlendirilir. Küçük

gruplar halinde çalışılan atölyelerde, demokratik sosyalleşme işlevinin gerçekleşmesi de bir başka yarardır .*

1.7.3.3 Sivil Toplum Kuruluşları (STK)

Dolayısıyla sivil toplum çağdaş, liberal demokrasiler için olmazsa olmazlardandır. Özellikle gelişmiş ülkelerde demokratik katılımı ve siyasal yönelimleri belirlemede sivil toplum örgütlerinin önemi sürekli olarak ifade edilmekte, özellikle yerel yönetim ve sivil toplum ilişkisi kentsel yaşam alanlarında yerel yönetimlerin demokratikliğini test etmede kullanılmaktadır.

Sivil toplumun yaygınlaşıp gelişmesi ile sağlanan katılım, günümüzde siyasal olgunluğun gelişmesi, demokratik anlayışın benimsenmesi ve yerel demokrasinin başarı sağlaması ile tüm ülkenin de demokratikleşmesine önemli katkılar sağlayabilecektir. Yerel yönetimler, hemen hemen tüm ülke literatürlerinde demokrasinin beşiği olarak da görülmektedirler. Yerel demokrasiler için katılım ve özgürlük kavramları zorunluluk hâline gelmiştir. Yerel halkın taleplerini karşılama ve buna duyarlı olma gücü yerel demokrasinin de gerçekleşme göstergesidir. Yerel demokrasi geliştikçe yerel yönetimler demokrasi okulu olma özelliğini ispatlayacaklardır (Keleş & Yavuz,1983, 29).

Bireyler siyasal sistemin işleyişini etkileyebilmek için bazı alanlarda örgütlemeye giderler. Bu örgütler; sendikalar, vakıflar, dernekler veya meslek kuruluşları olabileceği gibi, çeşitli amaçları gerçekleştirmek üzere kurulmuş, gönüllü, devletten ayrı, özerk, aracı niteliğinde örgütlü bir sosyal yapılanma olan sivil toplum kuruluşları da olabilirler. İşte; kişilerin, toplumsal farklılaşma temeline dayanarak, kamusal alanda bir ortak amacı gerçekleştirmek üzere meydana getirdikleri bağımsız, gönüllü kuruluşlara sivil toplum kuruluşları denmektedir. Bu kuruluşlar, bireylerin, dileklerini yönetime duyurmada, kamuyu ve yönetimi etkilemede duydukları güçlükleri aşmada; sorunlara kamu düzeni dışında çözüm üretmede etkili olabilecek demokratik araçlardır.*

* <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>

* www.abchukuk.com/makale/makale25.html

Bazı kuruluşların doğuşu doğrudan doğruya siyasal amaçları gerçekleştirmeye yöneliktir. Örneğin çevre kirlenmesini engellemeye dönük kuruluşlar, amaçlarına ulaşmak için devletin kurallar koymasını öngörmektedirler; dolayısıyla eylemlerinin büyük bir kısmı siyasal niteliktedir. Örgütlenmiş grupların tek varoluş nedeni siyasal süreci etkilemek değildir. Örneğin fakirlere yardım derneği, hayvanları koruma derneği gibi örgütlerin siyasal süreci etkilemeye çalışmaları pek söz konusu olmaz (Aktaran,1986, s.46).

Baskı grubu niteliğine haiz olan sivil toplum kuruluşlarının çeşitli işlevleri vardır: Baskı grupları, siyasal kurumlar nezdinde üyelerinin isteklerini ve çıkarlarını temsil ederler. Yine üyelerinin çıkarlarını, tercihlerini ilgili kamu kurumlarına ve kamuoyuna aktarmak, tanıtmak, benimsetmek isterler. Dolayısıyla topluma ve kamu kurumlarına dönük bir iletişim çabası yürütürler. Ayrıca baskı grupları siyasal iktidara ve kamuoyuna yönelik bir denetim işlevini de gerçekleştirirler. Denetimin bir boyutu, siyasal iktidarın grup aleyhine başvurabileceği eylemlerini sınırlamak, mümkünse değiştirmek, kendi lehine çevirmek olarak işler. İkinci boyutu ise, farklı ya da karşıt çıkarları gerçekleştirmek isteyen grupları frenlemek ve tek bir grubun kamu politikası oluşturmasını engellemek biçimindedir (Aktaran,1986, s.46).

Sivil Toplum Kuruluşlarının ortak özelliği, yaşam kalitesi, çeşitli hakların savunulması, en yoksul kesimlerin taleplerinin karşılanması gibi post modern değerlerin yaygınlaşması yoluyla kendini gösteren ve büyümekte olan toplumsal farklılaşmanın ifadesi olmalarıdır. Sivil Toplum Kuruluşlarının politik kültürünün birçok ortak noktası vardır. Öncelikle, dayanışma; bu toplumsal ve politik değişimlere katkı yoluyla, yaşam koşullarının iyileştirilmesiyle, kolektif değerlerin ve hatta seçimlerdeki uygulamaların değiştirilmesiyle kendini gösterir. İkinci olarak, devlet karşısındaki özerkliği sayabiliriz. Bu özerklik sayesinde bağımsız bir iktidar nüvesi olabilirler. Böylelikle kimlikleri güçlenir, dış finansman pazarında rekabet gücü oluşturabilirler. Son olarak da, STK'larını niteleyen bir kolektivite kültürü vardır (Erkal, 2006, s. 65-66).

Sivil toplum devlet ve hükümet otoritesinin dışında, ekonomik ve toplumsal alanı etkilemeyi amaçlayan ve kendi ilke ve kurallarına göre işleyen, kendi kendini

düzenleyen özerk alandır. Devlet egemenliğinin ulaşmadığı veya belirleyici olmadığı alanlarda sivil toplum, bireylerin, grupların devletten izin almadan, sosyokültürel etkinliklerde bulunması ile gönüllü, rızaya dayalı ilişkilerin, etkinliklerin ve kurumların oluşturduğu topluluktur (Yılmaz, 1995, 97). Sivil toplum gönüllü, kendi kendini oluşturan, kendi desteğine sahip, devletten ayrı özel alan ile kamu arasında aracı niteliğine sahiptir. Sivil toplum alanı, dar anlamda devletten, geniş anlamda siyaset otoritesinden ayrı olarak ortaya çıkan özerk bir alandır. Sarıbay'ın da belirttiği gibi bu hem iktidarın sınırlandırılması hem de iktidarın hukuka ve halka bağlı olduğu bir süreci ifade eder. Aynı zamanda günümüzde sivil toplum, totaliter devleti aşmanın ve demokratikleşmenin aracı görülmektedir (Keyman & Sarıbay, s. 90)

STK bazı hizmetlerin sağlanabilmesi için yerel yönetimler de gönüllü kuruluşlarla işbirliği yaparak, bu konuda hemşerilerin bilgi, deneyim ve tecrübelerinden faydalanmakta; ayrıca bu kuruluşların desteğini de almaktadır. Buna ek olarak bu kişi ve kuruluşların hizmet sunumuna doğrudan katılımları çok önemli bir insan gücü potansiyeli oluşturmaktadır (Sarıkoce, 2002, s.70).

Giderek güçlenen sivil toplum örgütlerinin yerel yönetimleri kendilerine daha yakın bulmaları ve yerel yönetimlerde benimsenen katılımcı anlayışın giderek güçlenmesi bu birimler arasında güçlü bir güven ilişkisinin doğmasına yol açmıştır. Seçilmiş kişilerin yönettiği yerel yönetim felsefesi, sivil toplum örgütlerine daha duyarlı olmayı yansıttığından böyle bir sonucu olağan görmek gerekmektedir (Erbay, 2006, s. 67).

Sivil toplumun tüm dünyada benzer oluşma gelişme evresine sahip olmadığı ve benzer şekilde sivil toplumun farklı nedenlerle geliştiği ortamlarda aynı sonuçları ifade etmesinin de mümkün olmadığı açıktır. Gelişmiş Batı ülkelerinde sivil toplum kendiliğinden yerel halkı temsil eden güçler olarak ortaya çıkmış ve aynı zamanda otoriteye karşı engelleyici dengeleyici bir işlev sağlamışken Türkiye gibi ülkelerde daha çok merkezî resmî ideolojinin taşıyıcı işlevi yanında merkezin kararlarının yerel mekânlara nüfuz etmesinde pratik amaçlı kullanılması amacıyla desteklenmiştir. Sivil toplum, siyasete rağmen ve bazen devlete rağmen olmayıp bizatihi siyasetin

meşru gördüğü alanda ve müsaade ettiği kadar vardır. Türkiye'nin aksine (Keleş & Yavuz, 1983,7-8)

1.7.3.4 Siyasi Partiler Yoluyla Katılım

Siyasi partilere veya partilerin düzenledikleri faaliyetlere katılmak da bir siyasal katılma biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasi partiler hem bireysel, hem de grupsal anlamda kesimleri harekete geçirir. Bu sayede yönetimler üzerinde baskı oluşturulmuş, ihtiyaç ve beklentiler farklı ortamlarda dile getirilerek katılım da sağlanmış olur.

Yerel yönetimlerin insan haklarına, temel hak ve özgürlüklere saygılı olması demokratikleşmede olmazsa olmaz ilkelerin başında gelmektedir. Belediye sınırları içerisinde, yerel halk arasında birlik ve dayanışma ruhunun ve aynı bölgede yaşıyor olmalarından dolayı, birbirleri ile kaynaşma duygusunun yaratılmasına ve geliştirilmesine belediye yönetimleri tarafından önem verilmesi gerekmektedir.

1.7.4 YÖNETİŞİM VE YEREL YÖNETİM

Geleneksel yönetim anlayışından, katılımcılığa ve ortaklıklara dayalı "**çok aktörlü yönetim**" olarak tanımlanan ve "**yönetişim**" kavramı ile nitelenen yeni yönetim anlayışı, global, ulusal, bölgesel ve yerel ölçekte birlikte yönetim, çoklu yönetim yaklaşımını içermektedir.

1.7.4.1 Yönetişim

Yönetişim kavramının tek bir tanımının olmamasının nedeni, yönetişim kavramının hukuktan siyasete, kamu yönetiminden işletmeye ve uluslar arası ilişkilere kadar bir çok disiplinle ilgili olması ve lokal, ulusal ve global mekansal ölçeklerde uygulama alanı bulmasıdır. Ancak, yönetişim kavramı kamu yönetimi bağlamında düşünüldüğünde, mahiyeti değişen devlet-yurttaş ilişkilerini açıklamakta kullanılmaktadır. Günümüzde klasik yönetim yaklaşımı, siyasal erk ve yurttaş ilişkilerini açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Yönetişim kavramı, bu yetersizliğin ve

sınırlılığın sonucu olan sığılı ortadan kaldırmak amacıyla geliştirilmiş ve böylece devlet ve yönetimiyle ilgili ulusal aktörler ve uluslar arası örgütleri de göz önüne alan yeni bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Yönetişim kavramının ortaya çıkışını 16 yy. a kadar götüren ve bu kavramın temeline Fransızca “**gouvernance**” kelimesini yerleştiren görüşler olmasına rağmen, kavram bugünkü anlamda ilk kez 1989 yılında Dünya Bankası tarafından Afrika’nın kalkınmasına ilişkin bir raporda kullanılmıştır. Bu raporda yönetim, ülke meselelerinin yönetiminde politik gücün kullanımı olarak tanımlanmıştır. OECD, yönetim kavramını “**bir ülkenin ekonomik ve sosyal kaynaklarının yönetiminde sahip olunan güç ve yetkilerinin kullanımı**” olarak tanımlamaktadır. Dünya Bankası uzmanlarından Kaufmann, Kraay ve Zoido-Labaton, yönetişimi, “**bir ülkede güç ve yetkinin kullanılmasını belirleyen gelenekler ve kurumsal mekanizmalar**” olarak tanımlamaktadır. Avustralya Uluslar arası Kalkınma Kurumu, parlamentoya sunduğu ve “**Daha İyi Bir Gelecek İçin Daha İyi Yardım**” ismini taşıyan raporunda, yönetişimi, “**ülkenin ekonomik ve sosyal kaynaklarının açık, şeffaf, hesap verebilir ve adaletli bir şekilde etkin yönetimi**” olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda, daha iyi bir yönetim için ekonomik ve finansal yönetimin geliştirilmesi, kamu yönetiminin daha etkin bir hale getirilmesi, hukukun üstünlüğünün tesis edilmesi ve halkın karar alma süreçlerine katılımının sağlanmasının gerekli olduğunu belirtmektedir (Sobacı, 2007, s.3) .

Yönetişim ile ifade edilen bu yeni anlayışta, hiyerarşi yerine karşılıklı etkileşim, çatışma yerine uyum, dikey ilişki yerine yatay ilişki hâkim olmaktadır. Üçüncü sektör ya da sivil toplum yönetime dâhil olmaktadır. Yönetişim kavramı tek taraflı tasarrufu değil karşılıklı yönetimi ve etkileşimi belirtmektedir. Yönetişim kavramıyla tanımlanan süreçte bu kavramla çoklu aktörlerin bulunduğu ve bunlar arasında hiyerarşi yerine karşılıklı etkileşimin belirlendiği bir süreç ifade edilmektedir. Yerel yönetimlerin klasik işlevleri ile yöneticilerin aktif olduğu, toplumsal katılımın az ve yetersiz olduğu yönetim anlayışından paydaşların ortak katılımı ve iş birliğini ifade eden yerel yönetişime geçişle birlikte sinerji ve verimliliğin, iyi yönetimin sağlanacağı ifade edilmektedir (Göymen, 2004,51).

Liberal anlayışın yönetim kavramının içini boşaltma tuzağına düşmeden yönetişimin yalnızca etkin ve güçlü kesimin gücünü arttırmada meşruiyet sağlayıcı şekilde yürütülmesine müsaade etmeden gerçekçi bir şekilde toplumun tüm aktör ve kesimlerini aktif bir özne hâline getirme mantığına uygun olması gerekir. Bu bağlamda yönetim, özellikle yönetimin kararlarından hayati derecede etkilenen yoksul kesimi hem kararlara ortak etmek hem de uygulamaların içine dahil etmekle gerçekleşebilir. Dolayısıyla yönetim, toplumsal farklılık ve çeşitliliklerin tamamını örgütlü ya da örgütsüz bu sürecin içine sokmakla mümkün olabilecektir. Aksi takdirde yönetim, sadece ekonomik sosyal üst kesimin meşruiyetini sağlayıcı bir unsur olmaktan öteye gidemeyecektir.

Aslında yönetim uzun yıllar devlet ya da hükümet sözcüğünden türetilmiş ancak anlam farklılığını ifade etmek için kullanılmış bir terim olarak da görülmektedir. Örneğin bu sözcük uzun bir süre özel şirketlerin yönetim süreci içinde hisse senetleri sahipleri ile şirket yöneticileri arasındaki ilişki biçimini anlatmak için kullanılmıştır (Şaylan, 2000,s.20). Yönetişimle yönetmek kavramları arasında her ne kadar benzerlik olsa da, hükümet etmek anlamındaki yönetim kavramı, hiyerarşik nitelikteki bürokratik yapıya dayalı yönetim anlayışını öne çıkarırken; yönetim kavramı, yönetim sürecinde rol oynayan aktörlerle örgütler arasındaki etkileşimi ve formel ya da resmi sıfatı bulunmayan kişilerin, grupların ve kuruluşların katılımını, hiyerarşik bürokratik yapı yanında, hükümet dışı aktörlerin de etkin bir şekilde yönetim faaliyetinde yer almasını ifade etmek üzere kullanılmaktadır (Yüksel, 2000, s.145).

Bu gerçekler karşısında yönetim kavramı, yukardan aşağı tek yanlı bir yönetim tarzı yerine hep birlikte yönetmeyi öngören bir sistemi önermektedir. Katılımcılık dolayısıyla sivil toplum kuruluşlarının ve özel kesimin de yönetime, karar almadan denetime kadar her aşamada katılması, kavramın temelini oluşturmaktadır. Bu durum yönetişimin kendi kendini yöneten ilişki ağlarına özgü bir olgu olduğu gerçeğini doğrulamaktadır. Süreç içerisinde rol alan aktörler ve kurumlar, uzun vadeli bir işbirliğine yönelik olarak kendi kaynaklarını, becerilerini ve amaçlarını besleyip geliştirecek belli bir davranış kapasitesine ulaşmakta ve roller, normlar ve değerler sistemi geliştirmektedirler. Ayrıca hak ve yetkileri mümkün

olduğunca genel kamu çıkarına doğru yönlendirmekte ve bu doğrultuda kurum perspektifi oluşmasına da katkı sağlamaktadırlar (Özer, 2009, s.65).

Yönetişim, başta devlet olmak üzere, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını kapsamaktadır. Bunlardan devlet; siyasi kuruluşlarla kamu sektörü kuruluşlarını içermekte ve bu süreçte kendi vatandaşlarına nasıl daha etkin şekilde hizmet verebileceği üzerinde odaklaşmaktadır. Hukukun üstünlüğünü koruyarak, sosyo-ekonomik şartları düzenleyerek, sosyal ve fiziki altyapıları geliştirerek ve sosyal güvenlik ağları sağlayarak, kalkınma için çerçeve oluşturmakta ve eşitliğin, barışın, adaletin temelini kurmaktadır. İkinci aktör olarak özel sektör; çeşitli sektörlerdeki özel işletmeleri kapsamaktadır. Bu kuruluşlar istihdam ve gelir kaynağı oluşturarak, üretimi, ticareti ve insan kaynaklarını geliştirerek ve hizmet sağlama ve kurumsal standartlar aracılığıyla ekonomik kalkınmayı ve büyümeyi sağlamaktadırlar.

Yönetişimin kapsamında yer alan üçüncü aktör olarak kâr amacı gütmeyen üçüncü sektör kuruluşları ise; birey ile devlet arasında yer alarak toplulukları organize etmek, eğitmek, toplum içindeki grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımını sağlamak, siyasi ve sosyal etkileşimi kolaylaştırmak, dayanışmayı artırmak ve kültürleri beslemek yoluyla özgürlük, eşitlik ve sorumluluk temellerini oluşturmaya çalışmaktadırlar. Yönetişim; kapsadığı devlet, özel sektör ve kâr amacı gütmeyen üçüncü sektör kuruluşlarının hepsinin aralarında eşitlik ilişkisi bulunduğunu öngörmektedir. Bu sistemde biri diğerine üstün değildir. Kamu yönetiminin yanında; özel sektörün temsil edileceği ve küreselleşme sürecinde yerli yabancı özel sektör ayrımının kalkacağı için, yönetim sürecine çok uluslu sermaye de katılabilecektir. Kâr amacı gütmeyen üçüncü sektör kuruluşları ise ticari bağları olmayan çeşitli toplumsal örgütlenmeleri içermektedirler. İşveren dernekleri, işçi konfederasyonları, meslek odaları, dernekler, vakıflar bu kapsama girmektedir (Özer, 2009, s.67).

Kamu yönetiminin bütün topluma yönelik olan ilgisi, yönetim modeliyle sektörlere doğru değişmekte ve bu bağlamda genel, ortak menfaat düşüncesi arka plâna itilmektedir. Genel olanı, bütünsel olanı veya ortak olanı pek dikkate almayan bu modelin, gerek vatandaşlar gerekse gruplar ve bölgeler arasında ortaya çıkabilecek dengesizliklerle nasıl baş edebileceği, bir çelişki olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Bu model çerçevesinde yönetim olgusunun neredeyse politika dışı bir alan haline getirildiği ve teknik yanı ağır basan bir süreç olarak düşünüldüğü anlaşılmaktadır (Yüksel, 2000, s.158).

Yerel yönetim ise, yönetim sürecinin yerel yönetimlerle karşılıklı etkileşim içinde gerçekleştirilmesini ifade etmekte ve bu kavram çerçevesinde yerel kamusal hizmetlerin sunumunda kamudan özele ve diğer sosyal oluşumlara yetki göçürümü tartışılmaktadır. Yeri gelmişken bir diğer önemli kavrama daha değinmekte fayda vardır. Bu kavram, “**yerel demokratik yönetim**” dir. Yerel yönetimi demokratik kalkınma için eşsiz bir araç olarak algılayan bu kavram, önemli bazı yetkilerin, her türlü hak ve özgürlüklerini tam olarak kullanma kapasitesine sahip yerel halkın rahatça ulaşabildiği ve hesap verebilir nitelikteki yerel yönetimlere devredildiği sistemi ifade etmektedir. Günümüzde küreselleşmenin tamamlayıcısı olarak algılanan ve kişi, anlayış ve kurumları dönüştürebilme kapasitesi en az küreselleşme kadar olan bir diğer önemli eğilim yerelleşmedir. Genel olarak, devletin otoritesinin ve kaynaklarının büyük ölçüde yerel yönetimlere devredilmesi suretiyle yerel yönetimlerin güçlendirilmesi olarak tanımlanan yerelleşmenin zamanla mahiyeti değişmiş ve genişlemiştir.

Artık yerelleşme eğilimi, yerel yönetimlerin güçlendirilmesinin yanı sıra, yerel sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin artırılması, yerel medyanın desteklenmesi, yerel girişimcilerin önünün açılması, yerel halkın yönetime daha geniş ve daha etkin katılımının sağlanması, yerel düzeydeki merkezi idarenin taşra birimlerinden yerel yönetimlere yetki aktarılması ve yerel yönetim birliklerinin güçlendirilip yaygınlaştırılmasını da kapsamaktadır (Sobacı, 2007, s.227) .

1.7.4.2 İnternet ve e-Devlet

Belediyeler için yerel katılım ve yerel misyonun önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır. Yönetime vatandaşların katılımını sağlamanın en önemli yollarından birisi e-belediyeçilik uygulamalarının geliştirilmesidir. Kamu yönetimi alanındaki gelişmenin öncelikle belediyelerde yaşanması son derece doğal karşılanmalıdır. Çünkü bilgi çağının kent yaşamına getirdiği yenilikler kapsamında vatandaşların

belediyelerden istekleri sürekli artmaktadır. Sürekli gelişen bilişim teknolojisi de yeni hizmetler sunma ve sorunlara yönelik doğru çözüm üretme imkanını sunmaktadır. E-belediye deyince sadece internet üzerinden bir web sitesinin hayata geçirilmesi değil, bütünsel bir değişim düşünülmektedir (Henden, 2005, s.11).

Yerel yönetim sistemi içinde en ağırlıklı yere sahip olan belediyelerde, diğer herhangi bir örgütte olduğu gibi, süreç beş aşamalı ilerlemektedir (Yerelnet, 2004,s.17).

1. Bilgisayarlaşma
2. Otomasyon
3. İnternet kullanıcılığı
4. Web site kurma
5. Yönetimi internete taşıma

E-belediyecilikte temel alan, yönetsel ve gündelik bilgileri vatandaşlara iletmektir. İkinci alan, vatandaşların kamu hizmetlerini internet üzerinde elektronik olarak alabilecekleri interaktif hizmetlerdir. Buna da yerel yönetimlerin tüketici şikayetleri de dahil olmak üzere vatandaşların istek, şikayet ve önerilerini iletebileceği formları, vergi formlarını, iş başvurusu formlarını web sitelerine koymaları; vatandaşların yerel kütüphane kataloglarına ulaşarak istedikleri yayınları belirleyebilmeleri ve elektronik ortamda kütüphaneden istetebilmeleri örnek gösterilebilir. Üçüncü alan, ilk alan ile, yani yönetsel bilgilerin halka iletilmesi ile doğrudan bağlantılı olan, halkla ilişkiler işlevi ve bunun yarattığı şeffaf yönetim olanağıdır. Yerel yönetim meclislerindeki görüşmelerin ve bu görüşmeler sonucunda çıkan kararların metninin, yerel yönetimin yaptığı satın almaların, ihale şartları ve tekliflerinin, yerel yönetim arşivlerinin, kentsel planlama ile ilgili projeler hakkında bilgilerin web sayfalarına konulması bu üçüncü işleve örnektir. Dördüncü alan demokratik uygulamaların şeffaflık ile teşvik edilmesi ve desteklenmesidir. Yerel seçimlerin, çeşitli konulardaki yerel halk oylamalarının ve sonuçlarının e-belediyecilik ortamında takip edilebilmesi böyle bir işlevin örneğidir (Yıldız, 2004,s.41).

Gelişen bilişim teknolojilerinin, yerel yönetimlerin çok yönlü hizmet verebilmeleri doğrultusunda bulduğu yeniliklerin başında gelen “e-belediye”

kavramı, kente ilişkin verilerin güncel teknolojiye dayalı bilişim teknolojileri ile yönetilerek, bu verilerden kent ve toplum yararına çeşitli bilgiler üretilmesi ve etkin bir biçimde vatandaşın hizmetine sunulmasıdır. Web teknolojileri belediyelere; performans yönetimi, halkla ilişkiler, katılımcı yönetim, toplumsal sorumluluk ve e-iş/hizmet/ticaret alanlarında yeni olanaklar sunmaktadır. Belediyeler için, yönetime vatandaşların katılımını sağlamanın en önemli yollarından biri de “**e-belediyecilik**” uygulamalarının geliştirilmesidir. E-belediye deyince sadece internet üzerinden bir web sitesinin hayata geçirilmesi değil, bütünsel bir değişim düşünülmelidir. (Henden, 2005, s.2).

Kablosuz Belediye Internet Ağ (KBIA) Teknolojisi, Internet’in toplum yaşamı ve iş dünyası için artan önemi ile küresel rekabet kentlerinin rekabet gücünü artırmak isteyen yerel yöneticileri harekete geçirmiş ve internetin tüm kent halkı tarafından kullanımını sağlamak için yeni teknolojilerden yararlanmaya itmiştir. Özellikle ABD’de birçok kent belediyesi kablosuz (WI-FI) internetin bu amaç için en uygun ve ucuz teknoloji olduğuna, özellikle yeni teknoloji firmalarının yardımıyla, karar vererek bu konuda yatırımlar yapmışlardır.

Özellikle tüm kentin kablosuz Internet’le kapsanması ve bu sayede sosyal ve ekonomik gelişmenin sağlanması ve Dijital bölünmüşlüğü ortadan kaldırmak için bir araç olduğu öne sürülmüştür.

Kent kaynaklarının daha etkin ve verimli kullanılmasıyla kentin Dünya’da daha rekabetçi olması sağlanır. Bu amaçla Bilişim Çağı olan 21. yy da Internet, kentlerimiz için aynı su, elektrik, çöp, kanalizasyon, doğalgaz ve yol gibi bir altyapı hizmeti haline gelmiştir ve bu anlayışla yönetilmeli ve sunulmalıdır. Özellikle belediyelerde kullanılan BBS, e-Belediye ve KBIA gibi Bilişim Teknolojileri’nden yararlanılarak kent ve dolayısıyla belediye kaynaklarının verimli kullanımı sağlanabiliyor (Çoruh, 2014,s.4).

1.7.4.3 Medya ve Sosyal Medya

Televizyon, radyo, gazete, dergi gibi sadece okuduğumuz, duyduğumuz ve gördüğümüz iletişim araçlarına medya diyoruz. Sosyal medya ise, medya içeriğini oluşturmak, yayınlamak ve yorumlamak olarak bireysel katılımın olduğu medya kanaludur. İnternet üzerinden Facebook, Twitter, LinkedIn, Tumblr vb. gibi sanal platformlarda, bilgi ve haber paylaşımı ve yorumlar yapılmasına olanak tanıyan sosyal medya adını verdiğimiz medya türü ortaya çıkmıştır.

Yerel seçim öncesi kampanyalarda, basının rolü, partiler ve liderleri ön plana çıkararak yayımlar aracılığıyla nesnellik / tarafsızlık iddialarıyla çelişir görünmekle birlikte, seçim döneminde basın, vatandaşların rasyonel kararlarının oluşmasında “**yol gösterme ve bilgilendirme**” rolünü üstlenmişlerdir. Bu dönemlerde kimi haberlere gazetenin seçim sonuçları ile ilgili tercihini gösteren başlıklar atılırken, kimi köşe yazarları da oyunun rengini belli ederek “**seçmeni yönlendirme**” işlevini sonuna kadar yerine getirmektedir. Seçim kampanyaları boyunca, siyasal partilerden aday gösterilen kişiler hakkında demeçleri, faaliyetleri, özel hayatları ve sağlıkları ile ilgili konular aracılığı ile bazı adayların ve partilerin ön plana çıkarılması sağlanmaktadır. Basın, sistemin içinde yer alan siyasal partilerle ilgili tercihlerini açık veya gizli olarak ortaya koyarken, kendi kimliğine ilişkin geliştirdiği “**özgürlük**” tanımını, siyasetin özgür – rasyonel kararlar üzerine kurulu olduğu iddiası ile bütünleştirmektedir (Üste, 2014, s.55)

Türkiye’de sosyal medya denilince akla Facebook, Twitter, Linked-in ve YouTube gibi sosyal ağlar gelse de söz konusu sosyal ağlar, sosyal medya kümesinin sadece tek bir alt kümesini oluşturmaktadır.

Sosyal medya veya Web 2.0’ın kapsadığı tüm alt kümeler şu şekilde sıralanabilir (Tasçı, 2010, s. 23-26.).

1. Bloglar (Web günlükleri): Blogger, Wordpress vb.
2. Mikrobloglar: Twitter, vb.
3. Sosyal ağlar: Facebook, MySpace, Bebo, Hi5, LinkedIn, vb.
4. Açık kaynak ansiklopediler: Wikipedia, Turkcebilgi, vb.
5. Sosyal bookmarking (imleme): Delicious, StumbleUpon v.s.
6. Sosyal haber imleme: Digg, Reddit, Mixx, vb.
7. Fotoğraf paylaşım: Flickr

8. Video paylaşım: YouTube
9. Ses ve müzik Paylaşım: Last.fm
10. Anlık mesajlaşma uygulamaları: MSN, Windows Live, vb.
11. Forumlar: Demiryolcuyuz.biz, frmtr.com, vb.
12. Sanal oyunlar: Secondlife.com
13. Sanal topluluklar: Yahoogroups v.b.

Medyanın siyasal toplumsallaşma üzerinde oldukça yoğun etkisi bulunmaktadır. Yapılan çeşitli araştırmalarda siyasal toplumsallaşma sürecinde çeşitli araç ya da kurumların farklı düzeylerde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Toplumsallaşma ile kazanılan değer, tutum, davranışlar bireyin siyasal bir dünya kurmasına yol açtığına göre, bu kurumların bireyin siyasal dünyasının mimarları olduğu söylenilebilir. Bu mimarların hangilerinin ne ölçüde etkili olacağı toplumlar arasında farklılık gösterse de, genel kabul gören siyasal toplumsallaşmada aracı kurumlar ya da siyasal toplumsallaşma etmenleri aile, okul, eğitim, çevre, kişisel tecrübeler ve medyadır. Çocukluk ve gençlik döneminden başlayarak medya siyasal toplumsallaşmada etkinliğini sürdürmektedir. Kitle iletişim araçlarının bireylerin siyasal değer, inanç, tutum ve değerleri üzerinde etkisi olsa da aile, okul, eğitim ve çevreden sonra gelmektedir. Örneğin, televizyon haberlerini daha fazla izleyen gençlerin, siyasal bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Genel olarak bakıldığında, aile, arkadaş çevresinin etkisinin daha fazla olduğu kabul edilse de, kitle iletişim araçlarının da siyasal kültürün oluşumunda ve aktarımında topluma hizmet eden en temel kurumlardan biri olduğu yadsınamaz (Tosun, 2000, s.313-314).

İletişim kavramı ve topluluk olmak arasında bir bağ vardır. Topluluk (community) ve iletişim (communication) sözcükleri aynı köke sahiptir (commun). Nerede iletişim var ise orada bir topluluk vardır (Uçkan 2012). Bu toplulukların iletişim için kullandıkları iletişim araçları, günümüzde sosyalleşmek için kullanılır hale geldi. Son 15 yılda hayatımıza giren bir çok sosyal ağ, daha çok kullanıcıların birbirleriyle tanışmasını ve mesajlaşmasını amaçlıyordu. 2004 yılında hayatımıza giren Facebook ve 2006 yılında hizmet vermeye başlayan Twitter ile birlikte bilgi ve fikir paylaşma, düşünceler etrafında gruplaşma olanakları doğdu. Bilginin bu siteler sayesinde hızlı ve kolay yayılıyor olması İran, Çin, Kuzey Kore ve Kuzey Afrika

hükümetlerinin veya diktatörlerinin, bu sosyal medya sitelerine erişimi neden engellediği sorusuna verilebilecek bir cevaptır (Çıldan, v.d. 2012, s. 2).

Sosyal medya araçlarıyla neler yapılabileceğini yeni yeni öğrendiğimiz bu zamanlarda; Cumhurbaşkanı'na twitter üzerinden soru sorabiliyoruz. Bazı belediyeler yaşadığımız bir sorunla ilgili attığımız tweeti resmi dilekçe sayabiliyor. İsveç hükümetinin, ülkenin resmi Twitter hesabı (@Sweden) üzerinden her hafta bir vatandaş tarafından kullanılması, ülkenin tanıtımını yapan twitter mesajları atılması gibi başarılı ve farklı örnekler mümkün. İnternet ile birlikte yurttaşların siyasi hayata katılımları yani geleneksel temsiliyet mekanizmaları aşınıyor, bunun yerine katılım internet ortamlardan yapılmaya başlanıyor. Dijital aktivizmin tarihi internetle birlikte anılmaya başlansa da web 2.00'in hayatımıza girmesiyle daha konuşulmaya başlanmıştır. Sosyal ağlar dijital aktivizmin mecraları haline gelmiştir. Savunuculuk, kampanya, raporlama, lobi, izleme, gösteri, hukuksal danışmanlık, kapasite geliştirme, ağ haritalama, fonlama dijital hareketlerin işlevleri arasındadır (Uçkan, 2012,s.31).

Türkiye'de takipçi sayısı bakımından twitter kullanıcıları incelendiğinde ilk 10 da 3. sırada Cumhurbaşkanı Abdullah Gül 4. Sırada ise Başbakan Recep Tayyip Erdoğan bulunmaktadır (twit turk, 2012). Bu durum ve diğer siyasi partilerin çok büyük bölümü son yıllarda sosyal medyanın kullanımını arttırdığı görülmektedir. Siyasi partilerin, siyasetçilerin, siyasal liderlerin blog, facebook, twitter gibi sosyal medya araçlarını kullanmaya başlaması iyi bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Bunun katılım ve temsil yönünden önemli bir gelişme olduğu bir gerçekliktir. Seçmenlerle olan iletişimi artırmak seçmenlerin bilgilendirilmesi, ikna edilmesi konulardaki işlevini kullanmaları da önemlidir.

Sosyal medyanın iletişim, katılım konusunda ki olumlu katkılarının yanında, toplumlara belirsizliğe sürükleyen, ekonomileri sekteye uğratan ve hatta vandalizme kadar varan zararları alet olduğu görülmektedir. Arap Baharının sosyal medya ile demlenmesi ve sonrasında sokak hareketleriyle beslenmesi, ABD'de Wall Street işgali, Londra isyanları ve Mısır isyanları ve Türkiye'deki Gezi olayları bunlara örnek olarak verilebilir.

Sosyal ağlar politik katılım ve seçimlerde önemli rollere sahipler çünkü bireyler arasında etkileşimli iletişim sağlıyorlar. Aynı zamanda politikacılara kısa sürede ve düşük maliyetle daha geniş kitleye hitap etme imkânı veriyor. Bu durum politikacıları sosyal ağları iletişim için kullanmaya yöneltiyor. Bunların yanı sıra sansür uygulamanın zor olması ve tarafsız bir ortam sağlamaları politik tartışmalar için uygun ortam oluşturuyor. Sosyal medya tüm dünyada bireyler arasındaki demokrasi ve özgürlük talebinin yayılmasında ve artmasında güçlü bir iletişim aracı olarak kullanıldı. Az gelişmiş veya gelişmemiş ülkelerde yaşayan bireyler bu siteler sayesinde gelişmiş ülkelerdeki refah ve demokrasi seviyesini öğrenme dünyayla bütünleşme imkânı buldular. Bu durumda protestoları ve isyanları beraberinde getirdi. Aynı zamanda bu ağlar toplum ve politikacı arasındaki iletişimi de oldukça arttırdı. Böylece şeffaflık, özgürlük ve demokrasi talepleri yükseldi. Günümüzde sosyal ağlar temsili demokrasiden, katılımcı demokrasiye geçişte birincil role sahipler ve her geçen gün yeni yollar açıyorlar (Çıldan, v.d. 2014, s.12).

1.7.4.4 Enformasyon - İnternet

Katılımcı demokrasi, yerel katılım ve yönetim kavramları özellikle bilgiye erişimi yerel katılımın gerçekleşmesi açısından en önemli unsur olarak benimsemektedirler. Çünkü bilgi paylaşımı yönetebilirliğin ölçütü haline gelmektedir. Bilginin, yani iktidarın paylaşımı, katılımcı demokrasinin de temellerinden birini oluşturmaktadır. Yurttaşlara ve sivil toplum kuruluşlarına kamu bilgilerine erişim hakkı tanınmaksızın, ne demokratik katılımdan, ne de kamu yönetiminin şeffaflığından söz edilebilir. Katılımsız ve kapalı bir yönetimin ise, totaliter zihniyete, yolsuzluk ilişkilerine, aşırı merkezîyetçilikten dolayı tıkanan bir kamu yönetimine yol açtığı açıktır. Bu yüzden, kamu bilgilerine erişim hakkım koruma altına alacak yasal düzenlemeler, özellikle de "**Bilgi Özgürlüğü**" ya da daha açık bir ifadeyle "**Bilgiye Erişim Özgürlüğü**", yönetişimin ve katılımın sağlıklı bir biçimde hayata geçirilmesi için gerekli hukuksal altyapının en önemli boyutlarından birini ve ilkesel önceliğini oluşturmaktadır.*

* <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/06-02.pdf>

Türkiye’ de ve dünyada internet kullanımı hızla artmaya devam ediyor ve bu durum kullanıcıya internet üzerinde fikirlerini özgürce paylaşabilme, kolaylıkla organize olma, devleti, hükümeti daha kolay sorgulama ve fikrini belirtme, katılımını sağlama, problemi iletme gibi imkânlar sağlıyor.

Bilginin erişilebilir olması, daha fazla şeffaflık, daha geniş katılım ve daha etkin karar vermeyi sağlamaktadır. Daha geniş katılım, etkin karar verme için gerekli olup bilgi alışverişini temin edeceği gibi, bu kararların meşruiyetini de sağlamaktadır. Ülkemizde bunun sağlanması amacıyla 2003 yılında 4982 sayılı "**Bilgi Edinme Kanunu**" çıkarılmış olup 2004 yılında da uygulama yönetmeliği yürürlüğe konmuştur.

Halkın yönetime katılması ve onu denetlemesinin en önemli araçlarından bir diğeri de kitle haberleşme araçlarıdır. Bu araçların başında da günlük hayatımızın önemli bir parçası haline gelen televizyon gelmektedir. Demokratik, özerk, güçlü ve etkin yerel yönetim için çok önemli rol oynayan ulusal ve bölgesel televizyonların yanında yerel gazete ve radyolarda yerel haberleşmenin sağlanması, halkın yönetime katılımını, yerel yönetimin halk tarafından denetimini sağlarken yerel demokrasiyi de güçlendirici etki yapmaktadır. Ancak gerek ulusal gerekse bölgesel ve yerel ölçekte yayın yapan başta televizyonlar olmak üzere bütün iletişim araçlarının hiçbir etki ve tesir altında kalmadan demokratik kurallar içerisinde özgür, bağımsız ve objektif yayıncılık ilkelerine sadık kalmaları gerekir. Aksi halde ulusal ve yerel ölçekte hemen her gün yaşadığımız bu uygulamalar ile halkın katılım ve denetimini sağlayıp yerel demokrasiyi güçlendirmemiz mümkün değildir.*

Halkın bilgilendirilmesi için, belediyeden yerel halka doğru işleyecek olan bilgi akımında iki yol özel önem taşımaktadır. Bunlardan ilki, kentlinin belediyeden bilgi isteme hakkına dayalı olarak sağlanacak bilgi akımıdır. Bu hak bağlamında yerel halk, yasalarla belirlenecek belli sınırlamalar dışında, belediyelerin işlem ve uygulamaları hakkında, bu yönetimlerden bilgi ve belge isteyebilmelidir. İkinci yol ise belediyelerin kendi girişimleri ile halkla ilişkiler tekniklerinden de yararlanarak kentlilere "**tanıtım**" başlığı altında toplanabilecek bilgileri ulaşturmalarıdır. Bu tür

* www.sonbaski.com

bilgilerin kentlilere ulaştırılması birçok ülkede kimi durumlarda yasalarla zorunlu kılınmıştır (Erkal, 2006, s.99).

Şu da unutulmamalıdır ki; elektronik imkanların kullanılması ile e-demokrasi de diyebileceğimiz bu kavramların tam anlamıyla gerçekleşmesi için; öncelikle, bilişim ve iletişim teknolojilerinin tüm topluma eşit ve adaletli bir biçimde yayılması ve eğitsel altyapının da tüm bireylere eşit biçimde sağlanması gerekmektedir. Ancak bu sayede katılımcılık ve izlenebilirlik kavramlarının tam anlamıyla yaygınlaşması ve hizmet üretiminde kalitenin sağlanması gerçekleşecektir.

Bilgiye sahip olmanın önem kazanması; globalleşme; bilişim sektörünün doğuşu; sivil toplum kuruluşlarının etkinliği ve örgütlü toplumun güçlenmesi; kişinin merkezi konuma gelmesi; bilgisayarlaşma; yaşam boyu öğrenimin kaçınılmaz olması, günümüz kurumsal ve toplumsal yapılarının temel hedefi olarak algılanan bilgi toplumunun temel özelliklerini oluşturmaktadır.*

İnternet sayesinde kamusal alanda gelişmeler ve değişimler yaşanıyor. Bu da internetin demokratik katılım düzeyinin yükselmesine ve katılımcı demokrasinin daha işlevsel hale gelmesine önemli katkılarda bulunmaktadır. İnternet ve sosyal medya sayesinde bilgiyi yaymak ve yeni bilgilerin edinilmesi, çok hızlı ve ucuz yol bir hal almıştır. Bunun sonucunda internet, siyasi kampanyalarda da önemli rol almıştır. Buna en iyi örnek 2004 yılındaki ABD başkanlık kampanyasıdır (Karaçor 2009, s. 128) Bu kampanya sayesinde siyasete en az katılım sağlayan gençlerin siyasete ilgileri artmıştır. Bu gibi örneklerden sonra siyasi partilerin sosyal medyaya verdikleri önem artmaya başlamıştır.

Enformasyonu bir diğer etkili aracı cep telefonudur. Özellikle mesaj gönderme yoluyla katılım sağlanmaktadır. Sosyal medya yoluyla “**sürekli açık**” ve her yerde hazır cep telefonu gibi mobil araçların da yardımıyla, SMS ve MMS duyurularına üyelik yoluyla, çok daha rahat, zaman ve mekân engellerine takılmadan yapmak mümkündür.

* <http://www.inet-tr.org.tr/>

1.7.4.5 Kamuoyu Yoklamaları

Yerel yönetimler, halka hizmet sunan demokratik kurumlar olduklarına göre, yerel halkın düşüncelerini öğrenmek ve politikalarını ona göre şekillendirmek durumundadırlar. Demokratik bir yerel yönetim yapılması için, hizmet götürülecek topluluğun tanınması ve üretilecek stratejilerin buna göre belirlenmesi, yerel yönetimlerin başarısını etkileyecektir. Bu yolla örneğin halkın yerel yönetimlerden beklentileri, halkın yerel hizmetler konusundaki önerileri, geliştirilecek mal ve hizmetlerin şekillendirilmesinin sağlanması için neler yapılabileceği ve yürütülen etkinliklerden halkın ne kadar memnun olduğu öğrenilebilecektir.

Tablo 3 : Türkiye İle AB Ülkelerinde Halkın Yerel Yönetime Katılım Mekanizmaları

TÜRKİYE	AB ÜLKELERİ
Yerel oylama/Referandum	Yerel oylama/Referandum
Belediye seçimleri	Belediye seçimleri
İhtisas komisyonu toplantılarına katılım	Vatandaş toplantıları
Kent konseylerine katılım	Yönetişim

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERİN DÜNYAYADA, AVRUPADA VE TÜRKİYE'DE MÜLKİ İDARE ŞEKLİ

2.1 TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM

Mahalli idareler, her geçen gün çeşitli sebeplerle hizmet yelpazesi genişlemesine rağmen, yeterli mali kaynaklara ve idari özerkliğe sahip değildirler. Yeterli mali kaynaklarla donatılmayan ve merkezin ağır vesayeti altında olan yerel idareler, daha etkin hizmet sunabilmek için çeşitli özelleştirme modellerinden yararlanmaktadırlar. Bu modellerin sayısı çok olmakla beraber, önemli görülenler çalışmada ele alınmaktadır.

Hızlı kentleşme, teknoloji ve ulaşımdaki gelişmeler ve sosyal devlet anlayışının yaygınlaşmasıyla mahalli idarelerin hizmet yükü hızla artmaktadır. Kent halkı pek çok hizmeti yerel idarecilerden beklemektedir. Ancak dünyada yaşanan yerelleşme sürecine rağmen merkezi idare elinde bulunan gücü yerel idarelere devretmeye taraftar görülmemektedir. Merkezin baskısından ve kaynaksızlıktan hizmet üretemez konuma gelen yerel yönetimler, mevcut yapıyla en çok ve en kaliteli hizmeti sunabilmek için çeşitli özelleştirme yöntemlerini kullanmaktadırlar (Ertuğrul , 2001,s.79).

Tarihi sürecine bakıldığında, 1856 yılında, İstanbul'da ilk defa belediyeçilik deneyimi yaşandı. İstanbul Şehremanetinin başında merkez tarafından atanan Şehremini bulunmaktaydı. Meclis ise, Bab-ı Ali'nin seçimi ve Padişah'ın onayı ile

atanmaktaydı. Atanan Şehreminiler, ne görüşleri ne de yetenekleri bakımından, kentlerin o dönemdeki yoğun değişim dinamiklerine ayak uyduramadılar ve uygulama başarısızlıkla sonuçlandı. Bunun üzerine 1856 yılında intizam-ı Şehir Komisyonu kurulmuş, yabancı dil bilen Müslim ve Gayrimüslimler ve bazı yabancılar bu komisyona üye yapılmıştır. Bu komisyon tarafından hazırlanan ve 1858 yılında padişah tarafından onaylanan bir Nizamname-i Umumi ile İstanbul 14 belediye dairesine bölünmüştür (Reyhan, 2000, s.26).

Yerel yönetim adına geçen süreç belediyeciliğin başlangıcı olarak sayılabilecekken, belediyelerin tüzel kişilik kazanmaları 1877’de çıkarılan “**Der saadet Belediye Kanunu**” ve Vilayet Belediye Kanunu” ile mümkün olmuştur. Vilayet Belediye Kanunu’na göre, her kent ve kasabada bir belediye meclisi kurulacak, meclis üyeleri kentin büyüklüğüne göre altı ile on iki arasında değişecekti. Dört yıllığına seçilen meclis, bugün hala bazı demokrasilerde 20 meclislerin devamlılığını sağlamak amacıyla kullanılan sistemlerdeki gibi, her iki yılda yapılacak seçimlerle meclisin yarısı yenilenecekti (Koçak ve Ekşi, 2010, s.298).

İlk belediye seçimleri ise, II. Meşrutiyetin ilanından sonra 1908 yılında yapıldı. İktidardaki İttihat ve Terakki Fırkası’nın merkezîyetçi yapısı, özerk bir belediye yapısının oluşmasına izin vermedi. 1912 yılında Der saadet Belediye Kanunu’nda yapılan değişiklik ile belediye dairelerinin meclisleri ortadan kaldırıldı. Belediye dairelerinin başına merkez tarafından birer müdür atandı. Bu dönemde yeni oluşmakta olan belediye yönetimlerinde, dairelerin tüzel kişiliklerinin ortadan kaldırılması merkezîyetçi bir vesayet anlayışı oluşturdu. Bu vesayet günümüzde halen devam etmekte hatta Anayasamızın 127. maddesi gereği meşru olmakta ve idari vesayet anayasal güvence altına alınmaktadır. Bu vesayet anlayışı da demokrasi perspektifinden yerel yönetimleri tehdit etmektedir (Koçak ve Ekşi, 2010, s.299).

1982 Anayasası’nın 127. maddesinde mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişiliklerdir. Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir denilmektedir. Bu maddeden de anlaşılacağı üzere ülkemizde il, belediye ve köy olmak üzere üç tane yerel yönetim

kuruluşu mevcuttur. Ancak aynı maddenin devamında bu kuruluşların kendi aralarında birlikler kurabilecekleri de açıklanmıştır.

Yerel yönetimler halk ve mülki idari amirleriyle direk olarak ilişkisi olan yönetimlerdir. Bu ilişkinin yönetsel, olduğu kadar katılım ve denetim konularında da var olduğu görülmektedir. Mülki idari amirleriyle belediyeler arasında, nicelik ve nitelik açısından çok ve önemli ilişkiler bulunmaktadır. Bu ilişkilerin genel niteliği, mülki idare amirlerine, belediyelerin bir kısım eylem ve işlemleri üzerinde tanınan vesayet hükümleri olarak tanımlanabilir. Bunlar mülki idare amirlerinin, belediyeleri denetleyici, yasalara uygunluğu sağlayıcı, düzenleyici ve yönlendirici görev ve yetkileridir (5302 sayılı II Özel idaresi Kanunu).

İlişkilerin genel görünümünü belirleyen en önemli husus; mülki idare amirlerine, belediyelerin bir kısım eylem ve işlemleri üzerinde tanınan vesayet hükümleridir. Bunlar mülki idare amirlerinin, belediyeleri denetleyici ve yönlendirici görev ve yetkileridir. Bu yetkiler kaynağım Anayasa'dan ve yasalardan almaktadır (5302 sayılı II Özel idaresi Kanunu).

Bununla birlikte, mülki amirler, belediyeler ve belediye organları arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde de görevli ve yetkilidirler.

Bunun yanında, yerelde yönetici olarak görev alan kişilerin, hizmetleri yerel alanda optimal dağıtmaları gerekmektedir. Merkezi yönetim ile yerel yönetimin hizmet alanlarının kesin bir şekilde yeniden ele alınması ile başarıları daha da artabilecektir. Sadece merkezi yönetim ile yerel yönetim arasındaki hizmet farklılaştırılması değil, yerel birimler arasında da hizmet sektörü açısından yeniden ve rasyonel bir bölüşümün gerçekleştirilmesi yöneticinin halkla olan ilişkilerinin gelişmesinde yardımcı bir faktör olacaktır (Nadaroğlu,1989,s.375).

Ayrıca, belediyelerin gelir ve gider hesapları diğer bir deyişle belediye maliyesi ve bütçesi üzerinde de mülki amirlerin birtakım yetkileri söz konusudur.

Diğer yandan Belediyelerin ekonomik durumlarına ve gelir kalemlerine bakmak gerekir. Belediye Gelirleri Kanunu'na göre Türkiye'de belediyeler; İlan ve Reklam Vergisi, Eğlence Vergisi, Haberleşme Vergisi, Elektrik ve Havagazı

Tüketim Vergisi, Çevre ve Temizlik Vergisi, Yangın Sigortası Vergisi olmak üzere altı tür vergiden gelir elde etmektedir. Belediyelerin vergileri içerisinde önemli bir gelir kalemi olan Emlak Vergisi ise ayrı bir kanunla düzenlenmiştir. Belediyelerin öz gelirleri içerisinde yer alan ikinci gelir kalemini harçlar oluşturmaktadır. Bu harçlar; İşgal Harcı, Bina İnşaat Harcı, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı, Kaynak Suları Harcı, Tellallık Harcı, Hayvan Kesimi Muayene ve Denetleme Harcı, Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı, Kayıt ve Suret Harcı, İmar İle İlgili Harçlar (Parselasyon Harcı, İfraz ve Tevhit Harcı, Plan ve Proje Tasdik Harcı, Zemin Açma İzni ve Toprak Hafriyatı Harcı, Yapı Kullanma İzni Harcı), İşyeri Açma İzni Harcı, Muayene, Ruhsat ve Rapor Harcı ve Sağlık Belgesi Harcı'dır (2464 sayılı Kanun, 1981, madde 52-84). Harcamalara Katılma Payları ise, belediyelerin öz gelirleri içerisine yer alan bir başka gelir kalemidir. 2464 sayılı Kanun, harcamalara katılma payını üçe ayırmaktadır: Yol harcamalarına katılma payı, kanalizasyon harcamalarına katılma payı ve su tesisleri harcamalarına katılma payı. Belediyelerin bir başka gelir kaynağı ise ücretlerdir. 2464 sayılı Kanun'a göre belediyeler, harç veya harcamalara katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak yerine getirecekleri her türlü hizmet için ücret almaya yetkilidir. Bu ücretlerin tarifeleri belediye meclisi tarafından düzenlenmektedir (2464 sayılı Kanun,1981, madde 97).

Bu gelir türleri dışında, belediyeye ait olan her türlü taşınır ve taşınmaz malların satış veya başka suretle değerlendirilmesi nedeniyle elde edilecek gelirler, her türlü belediye teşebbüs ve işletme gelirleri, ceza ve faizi gelirleri belediye yönetimlerinin diğer öz gelir kaynakları arasında yer almaktadır. Belediyeler bu gelir kaynaklarını da serbestçe belirleyebilme yetkisine sahiptir.

2.2 BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ

2.2.1 Büyükşehir Belediyesi

Yerel yöneticiler denince, ilk akla gelen belediyeler olmasına rağmen, anayasal düzenleme olarak yerel yönetimle; belediye, il özel idaresi ve köylerden meydana gelir.

Mülki amirlerle yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin temel niteliğine baktığımızda; ilk etapta yerel yönetimlerin örgüt yapısından kaynaklanan ilişkileri görebiliriz. İlişkilerin bir niteliği de denetleme ve bazı kararları onaylama yetkisinden kaynaklanmaktadır. Yerel yönetim organlarının arasındaki anlaşmazlıkların giderilmesinde de mülki amirlerin bazı rolleri söz konusudur. Aynı zamanda, toplumu çeşitli tehlikelerden koruma ve bazı önlemleri alma halinde de işbirliği gündeme gelebilir. Yine aynı şekilde, ulusal düzeyde yapılacak bazı çalışmalar ya da güvenlik nedeniyle birtakım ortaklaşa mesailer gerçekleştirilebilir (Sönmez, 2003, s. 51,52).

Resim 3: Belediye Binası

Mülki idare amirleri ve yerel yönetimler arasındaki ilişkileri incelemek için, öncelikle Anayasamızın, merkezi yönetimin taşra örgütlenmesine ve yerel yönetimlere ilişkin hükümlerine göz atmakta yarar vardır. Anayasa'nın 123'ncü maddesinde "**idare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir**" denildikten sonra, idarenin kuruluş ve görevlerinin iki temel esasa dayanacağı belirtilmektedir. Bunlardan birisi "**merkezden yönetim**" diğeri ise "**yerinden yönetim**" dir.

Anayasa'nın 126'ncı maddesi de, merkezi idare kuruluşları açısından alanla ilgili düzenleme esasları getirmiştir. Buna göre, "**Türkiye merkezi idare kuruluşları bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere, iller de diğer kademeli bölümlere**" ayrılacaktır.

Anayasa, merkezi idare kuruluşlarının taşradaki temel örgütlenme biçimlerini, yukarıda belirtildiği gibi açıkladıktan sonra, 127'nci maddesinde de yerel yönetimleri gücünü Anayasa'dan alan birer devlet organı olarak göstermektedir. Anayasa'nın 127'nci maddesi il, belediye ve köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen seçmenler tarafından oluşturulan kamu tüzel kişileridir şeklindedir (Sönmez, 2003, s. 52,53).

5216 sayılı kanunun Büyükşehir Belediyesinin Kuruluşu ve Sınırları başlıklı dördüncü ve beşinci maddeleri şöyle demektedir;

Kuruluş

Madde 4- Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000'den fazla olan il belediyeleri, fizikî yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak, kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.

Büyükşehir belediyesinin sınırları

Madde 5- Büyükşehir belediyelerinin sınırları, adını aldıkları büyükşehirlerin belediye sınırlarıdır.

İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin, büyükşehir belediyesi içinde kalan kısımlarının sınırlarıdır.

İlk kademe belediyelerinin, büyükşehir belediye sınırları dışında belediye sınırı olamaz.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda da katılıma yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. Kanununda, büyükşehir içindeki alt yapı hizmetlerinin ile kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi için büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve

kuruluşları ile özel kuruluşların temsilcilerinin katılacağı alt yapı koordinasyon merkezi ile ulaşım koordinasyon merkezinin kurulması öngörülmüştür (md. 8, 9).

15.06. 2006 tarih ve 26199 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği uyarınca Alt Yapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME)’ne Belediye altyapı hizmetlerini etkileyecek derecede yatırım yapan ve belediye tarafından belirlenen özel kuruluş temsilcisinin, katılacaktır.

Ayrıca Alt Yapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME) ile Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) toplantılarına, gündemdeki konularla ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının veya oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun temsilcileri oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere davet edilecektir. Ayrıca Büyükşehir belediyesinin öteki birim başkanları ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, ilgili vakıf ve dernek temsilcileri görev alanlarına giren konularda, oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere toplantılara davet edilebilecektir (md. 7, 17).

Büyükşehir belediyesi, 5216 sayılı Kanunla ilçe ve ilk kademe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemeye yetkili kılınmıştır. Büyükşehir belediyesi imar uygulamalarının denetiminde kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversiteler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından yararlanılabilecektir.

6 Aralık 2012 Perşembe tarih ve 28489 sayılı Resmî Gazetede, 6360 sayılı **"On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"** yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Bu kanuna göre Büyükşehir yeniden tanımlanmış ve yeni büyükşehirler oluşturulmuştur. Buna göre;

Büyükşehir belediyesi kurulması ve sınırlarının belirlenmesi

MADDE 1 – (1) Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür.

(2) Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırlarıdır.

(3) Birinci ve ikinci fıkrada sayılan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı oldukları ilçenin belediyesine katılmıştır.

(4) İstanbul ve Kocaeli il mülki sınırları içerisinde bulunan köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak bağlı oldukları ilçe belediyesine mahalle olarak katılmıştır.

(5) Birinci, ikinci ve dördüncü fıkrada sayılan illerdeki il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır.

(6) Birinci ve ikinci fıkrada sayılan illerin bucakları ve bucak teşkilatları kaldırılmıştır.

Bunun yanında Büyükşehir belediyesi sınırlar şu şekilde değiştirilmiştir;

MADDE 4 – 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (d) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

a) Büyükşehir belediyesi: Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini,

MADDE 5 – 5216 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 4 – Toplam nüfusu 750.000’den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.

MADDE 6 – 5216 sayılı Kanunun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 5 – Büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırlarıdır.

2.2.2 Büyükşehir Belediye Başkanı

Büyükşehirler, Büyükşehir belediye başkanı tarafından yönetilir. 5216 sayılı kanununu on yedinci maddesinde başkan şu şekilde tanımlanmıştır:

Madde 17- Büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediye idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Büyükşehir belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre büyükşehir belediyesi sınırları içindeki seçmenler tarafından doğrudan seçilir.

Büyükşehir belediye başkan vekili, Belediye Kanunundaki usullere göre belirlenir. Ancak, büyükşehir kapsamındaki ilçe ve ilk kademe belediye başkanları büyükşehir belediye başkan vekili olamaz.

Büyükşehir ve büyükşehir kapsamındaki ilçe ve ilk kademe belediye başkanları görevlerinin devamı süresince siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz; profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.

2.2.3 Büyükşehir Meclisi

Büyükşehir Belediyesinin Organlarının en başta geleni, Büyükşehir belediye meclisidir. Kanunda Bu organının yapısı şöyle açıklanmıştır:

Madde 12- Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediyesinin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilen üyelerden oluşur. Büyükşehir belediye başkanı büyükşehir belediye meclisinin başkanı olup, büyükşehir içindeki diğer belediyelerin başkanları, büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesidir.

Büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediye meclisleri ile bunların çalışma usul ve esaslarına ilişkin diğer hususlarda Belediye Kanunu hükümleri uygulanır.

Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargıya başvurabilir. Kararlar kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülkî idare amirine gönderilir. Mülkî idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.

Mülkî idare amiri hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine idarî yargıya başvurabilir (5393 sayılı Belediyeler Kanunu mad. 23).

Kesinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur.

Bunun yanında Belediyenin yönetim organları olan, belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanına, belirli koşullarda İçişleri Bakanlığı

görevden el çektirebilir. Haklarında inceleme, araştırma ve soruşturma yaptırabilir, gerekli koşullar oluşursa belediye meclisinin feshi işlemlerini başlatabilir. Mülki idare amirleri de belirli durumlarda belediye başkanının görevden düşürülme çalışmalarını başlatabilme yetkisine sahiptirler.

Belediyelerde belediye meclisi, üyeleri arasından her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilmektedir. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plân ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur. İşte bu şekilde belediye meclisi bünyesinde oluşturulan ihtisas komisyonlarına Belediye Kanununun 24. maddesi ile toplumun belli kesimlerinin katılma ve görüş bildirme hakkı getirilmiştir. Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılıp görüş bildirebilecektir.

İl genel meclisinde ve belediye meclislerinde olduğu gibi Büyükşehir belediye meclisi, mutlak toplantı yeri dışında toplanılmasının zorunlu olduğu durumda üyelere önceden bilgi vermek kaydıyla belediye hudutları dahilinde meclis başkanının belirlediği yerde toplantı yapacaktır. Ancak, toplantının yeri ve zamanı mutlak usullerle belde halkına duyurulacaktır (md.13). Ayrıca Büyükşehir belediye meclisinde oluşturulan ihtisas komisyonu çalışmalarında, gündemdeki konularla ilgili olmak üzere; kurum temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümlerinin, sendikalar (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun, sendika konfederasyonunun bulunduğu yerde konfederasyonun) ve uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile davet edilen uzman kişiler, oy hakkı olmaksızın ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilecek ve görüş bildirebilecektir. Söz konusu komisyon raporları alenî olup, çeşitli yollarla halka duyurulması gerekmektedir. Ayrıca isteyenlere büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek maliyet bedeli karşılığında verilecektir.

2.2.4 Büyükşehir Encümeni

Büyükşehir belediye encümeni 5216 sayılı kanunun on altıncı maddesinde açıklanmıştır.

Madde 16- Büyükşehir belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında, belediye meclisinin (...) kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile biri genel sekreter, biri malî hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşur. Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, encümen toplantılarına genel sekreter başkanlık eder.

Büyükşehir belediye encümeninin başkanı ve seçilmiş üyelerine, (12.000) gösterge rakamının Devlet memur aylıkları için belirlenen katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık brüt ödenek verilir. Encümenin memur üyelerine bu miktarın yarısı ödenir.

2.2.5 6360 Sayılı Yasanın Yerel Yönetimlere Katkısı

Hükümet programında yerel yönetimleri güçlendireceğini vadeden Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı bunun en önemli adımını 30 Mart 2014 yerel seçimleriyle birlikte yürürlüğe giren 6360 sayılı "**On Üç İlde Büyük Şehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**" unu çıkararak atmıştır. Bu kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte ülkemizdeki 81 ilimizin 30 tanesi büyük şehir belediyesi kapsamına girmiştir. Adı geçen yasadan önce mevcut olan on altı ilimizdeki büyük şehir belediyesi uygulaması; İstanbul ve Kocaeli illerinde farklı, diğer on dört ilimizde de farklı olarak uygulanmıştır. Anayasamız gereği nüfusu yedi yüz elli bini geçen yerleşim yerlerinde kanunla sınırları şehir merkeziyle sınırlı olmak kaydıyla özel yönetim şekli olan büyük şehir belediyeleri kurulabiliyordu. 6360 sayılı kanun bir yenilik olarak bütün il mülki sınırlarını büyük şehir belediye sınırları olarak kabul etmiştir.

Kısmen de olsa yeni uygulamayla benzerlik arz eden İstanbul ve Kocaeli tecrübesini göz önüne aldığımızda; tamamen farklı bir uygulama olan yeni yönetim

modelinin uygulanmasında oluşabilecek avantaj ve dezavantajları şu şekilde sıralayabiliriz:

AVANTAJLARI

a) Ülkemizin her bölgesinde ve bütün şehirlerinde; çarpık kentleşme ve yanlış imar uygulamalarının olduğunu göz önüne aldığımızda; büyük şehir belediyelerinde imar uygulamalarını tek yetkilisinin büyük şehir belediyesi olması şehirlerde daha sağlıklı kentleşme ve yapılaşma imkanını oluşturarak imar bütünlüğünün oluşmasını sağlayacaktır.

b) Bu düzenleme ile; su ve kanalizasyon işlerinin büyük şehir belediyelerine bırakılması ile birlikte kentlerimizin en büyük sorunlarından biri olan bu alt yapı meselesinin de tek elden yürütülecek olması kentlerimizin daha sağlıklı alt yapı hizmetlerine ulaşmasını sağlayacaktır.

c) Ana yolların büyük şehir belediyelerinin uhdesinde kalacak olması bu yolların yapım, bakım ve onarımlarının daha sağlıklı ve hızlı yapılmasını ve ulaşım ağlarında bütünlüğün sağlanmasını kolaylaştıracaktır.

d) Belediyenin görev alanına giren bir çok kamu hizmetinin taşrada tek elden yürütülmesini sağlayarak kamu kaynaklarının daha etkin kullanılmasını sağlayacaktır.

e) Büyük Şehir Belediye meclis üyeleri vasıtasıyla taşra mahallelerin şehir merkezin de temsilinin sağlanması taşra mahallelerin yönetime temsilcileri aracılığıyla aktif katılımını sağlayacaktır.

f) Geniş mali imkanlara sahip Büyük Şehir Belediyeleri, kamunun ve vatandaşın kullanımına açık park ve tesisler yaparak kamunun ve vatandaşın kente yaşamadan kaynaklanan ihtiyaçlarının giderilmesine katkı sağlayacaktır.

g) Büyük Şehir Belediyesinden daha iyi hizmet almak amacıyla vatandaşın aktif siyasi hayata ve yönetime katılım yollarına karşı olumlu yönde eğilimini sağlayacaktır.

h) Ölçek ekonomisinin sağlayacağı avantajlardan dolayı üretilecek mal ve hizmetlerin daha ucuza üretilmesini sağlayacaktır.

i) Daha fazla hizmet alma kaygısı vatandaşın yönetime yani siyasal hayata katılımını sağlayacaktır.

j) Taşranın şehir merkezi ile entegrasyonunu sağlayarak gelişim ve dönüşümüm daha hızlı olmasını sağlayacaktır.

k) Merkezdeki mahallelerle aynı statüye kavuşan köyler merkezdeki imkanların kendilerine de sunulması için; Büyük şehir belediyeleri üzerinde baskı unsuru oluşturarak;yerel demokrasinin gelişmesine önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

DEZAVANTAJLARI

a) Kapatılan belde belediyelerinden ve özel idarelerden gelen vasıfsız personelin Büyük Şehir Belediyeleri için istihdam problemi oluşturması.

b) Kapatılan belde belediyelerinden ilçe belediyelerine aktarılan borç yükü temel belediyecilik hizmetlerinin ifasını imkansız hale getirmiştir. Bir çok ilçe belediyesi;bu ağır borç yükünden dolayı personel giderlerini bile karşılayamamaktadır.

c) Yeni düzenlemeyle nüfusları, hizmet götürecekleri alanları ve yol ağları önemli ölçüde artan ama buna rağmen gelirleri o ölçüde artmayan; hatta önemli miktarda azalan ilçe belediyelerinin bu şartlar altında kamu hizmetlerini ifa etmesini olanaksız hale getirmiştir. Bu durumu daha müşahhas hale getirmek için; Düzköy Belediyesi'nin 6360 sayılı yasanın uygulanmasından sonra nüfusu beş katına, personel sayısı iki katına,hizmet götüreceği alan dokuz katına,hizmet vermekle mükellef olduğu yol ağı ise on iki katına çıkmış olmasına rağmen merkezi bütçeden almış olduğu aylık periyodik payı sadece iki katına çıkmıştır.

d) Yerel yönetimleri güçlendirmek amacı ile yapılan bu düzenleme büyük şehir belediyelerini güçlendirirken; taşrada hizmet yürütmekle görevli ilçe belediyelerinin yetki ve sorumluluklarını azaltarak taşradaki yerel yönetimin en uç birimi olan ilçe belediyelerinin etkinliğini zayıflatmıştır. Bu durumu yerel yönetimlerin güçlendirilmesi gerektiği açısından ele alır isek uygulamada kendi içerisinde çelişkileri barındırdığını söyleye biliriz.

e) Büyük şehir ilçe belediyelerinin etkinliğinin azaltılması Büyük Şehir Belediyelerinde aşırı güç yoğunlaşması kaygılarını artıracaktır. Ayrıca ilçe belediyelerinin aleyhine bir tablonun ortaya çıkması; yerel yönetimlerin ön önemli birimi olan ilçe belediyelerini dolayısıyla taşradaki yerel yönetim yapısını olumsuz yönde etkileyecektir.

f) Büyük Şehir Belediyelerin deki bu aşırı güç yoğunlaşması ülkenin üniter yapısı açısından hayati öneme haiz sakıncaları da beraberinde getirecektir.

h) Belde belediyelerinden eksikte olsa hizmeti yerinden almaya alışmış vatandaşlar için; bu yeni hizmet alım şekli alışılması zor bir durum olarak uzunca bir süre memnuniyetsizliklere sebep olabilecektir.

j) İlçe Kaymakamlıkları ve Valilikler bünyesinde köylere alt yapı hizmetleri götürmek için kurulan başkanları vali ve kaymakamlardan oluşan ve hizmet götürürken de seçilme kaygısı olmadığından dolayı kamu kaynaklarını tarafsız kullanabilme imkanına sahip Köylere Hizmet Götürme Birlikleri(KHGB)'in kapatılması taşranın yatırım hizmetlerinden pay almasını seçilmenin doğası icabı verilebilecek oy oranıyla sınırlı kılacaktır.

k) Geniş alanlara ve uzak yerleşkelere hizmet götürmekle mükellef olan büyük şehir beled; uzak yerlerdeki zorunlu ihtiyaçların karşılanması sürüncemede kalabilir.Şöyle ki Trabzon şehir merkezinden 135 km uzakta ve 1800m rakıma sahip olan Çaykara ilçesinin Arpa özü Mahallesi büyük şehir belediyesinin etkin hizmet götürebilmesinin çokta kolay olmayacağını ifade edebiliriz.

l) Köylerin tüzel kişiliklerinin kaldırılması, toplumda asırlardan beri kişisel ve toplumsal ilişkilerde önemli ölçüde belirleyici olan hemşericilik kültürünün aşınmasına ve dolayısıyla kişisel ve toplumsal ilişkilerin zayıflamasına sebep olacaktır.

m) Tüzel kişilikleri kaldırıldığından dolayı özek bütçeleri de ortadan kalkan köylerin mahalleye dönüşmesi;ekonomik olarak bu birimleri sıkıntıya sürükleyerek; yaygın olan imece usulünün de gerilemesine neden olacaktır.

n) Taşrada hizmetlerin oy karşılığı gelebilecek olması toplum arasında siyasi kutuplaşmalara ve toplumun politize olmasına neden olabilecektir.

o) Ülkemizdeki kamu kurumlarının denetimlerindeki zorluklar göz önüne alındığında; bu kadar geniş yetki ve mali kaynakların büyük şehir belediyelerinin

tasarrufunda olması; kamu yönetimi ve denetimi açısından ciddi sorunlar teşkil edebilecektir.

ö) Büyük Şehir Belediyelerine bu kadar geniş yetki, sorumluluk ve mali kaynak sağlanması taşrada merkezi hükümetin temsilci ve toplumun bilinç altında da devlet babanın şefkat ve otoritesinin tek temsilcisi olan valilik ve kaymakamlık kurumlarının itibar ve öneminin aşındırmıştır. Buda taşrada devlet otoritesinin aşınmasına neden olacaktır.

p) Emlak , çevre ve çöp vergisi gibi vergilerden bu güne kadar muaf olan ve ayrıca bir çok yerde içme suyunu ücretsiz tüketen köylü vatandaşların bu mali sorumlulukların ve yükün altından kalkması oldukça zor olacaktır.

r) En önemlisi de geniş yetkilere sahip Büyük şehir belediye meclisinin; ülkemizin siyasi bütünlüğünü tehlikeye atabilecek, üniter yapımıza aykırı kararlar aldığıında ortaya çıkabilecek fiili, siyasi ve hukuki durumun nasıl bertaraf edileceği gelecekte büyük bir muamma olarak karşımıza çıkacaktır.

2.3 BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYELERİ

2.3.1 İlçe Belediye Başkanı

Büyükşehir belediyesi, 5216 sayılı kanunun on altıncı maddesinde Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumlulukları başlığı altında şöyledir;

Madde 7- Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak.

b) Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar

plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak.

c) Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak.

d) Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek.

e) Belediye Kanununun 69 ve 73 üncü maddelerindeki yetkileri kullanmak.

Resim 4: İl Belediye Hizmet Binaları

2.3.2 İlçe Meclisi

Büyükşehir belediyesi, 5216 sayılı kanunun on ikinci maddesinde Büyükşehir Belediyesinin Organları Büyükşehir belediye meclisi başlığı altında şöyledir;
Madde 12- Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediyesinin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilen üyelerden oluşur.

Büyükşehir belediye başkanı büyükşehir belediye meclisinin başkanı olup, büyükşehir içindeki diğer belediyelerin başkanları, büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesidir.

2.3.3 İlçe Encümeni

Büyükşehir belediyesi, 5216 sayılı kanunun on ikinci maddesinde Büyükşehir belediye encümeni başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 16- Büyükşehir belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında, belediye meclisinin (...) kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile biri genel sekreter, biri malî hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşur.

Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, encümen toplantılarına genel sekreter başkanlık eder.

Büyükşehir belediye encümeninin başkanı ve seçilmiş üyelerine, (12.000) gösterge rakamının Devlet memur aylıkları için belirlenen katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda aylık brüt ödenek verilir. Encümenin memur üyelerine bu miktarın yarısı ödenir.

2.4 BÜYÜKŞEHİR MAHALLE MUHTARLIKLARI

Muhtarlığın yönetsel yapıdaki rolü oldukça karmaşıktır. Muhtarlık; ne merkezin taşra kuruluşu, ne de bir yerel yönetim birimidir. Çoğunlukla devletin merkezden yönetime zorunluluk duyduğu ve ilk elden halledilmesi gereken işler için oluşturulduğu söylenebilir. Muhtarlığın bir yerel yönetim birimi haline gelmesinde muhtarlığa verilen görevlerin yanında ihtiyar meclislerinin kurulması etkili olmuştur.

Yönetim biriminin en küçüğünü oluşturan muhtarlar; bölgeleri ile ilgili sorunları daha kolay tespit etmekte ve bunu belediye yönetimine daha kolay ulaştırabilmektedirler (Zeren, 2007, s.75).

2.4.1 Mahalle Muhtarı

Mahalle Muhtarlıkları, 2972 sayılı kanunun otuz birinci maddesinde Adaylık ve seçilme yeterliliği başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 31 – Köy muhtarlığı ve köy ihtiyar meclisi üyeliği, mahalle muhtarlığı ve mahalle ihtiyar heyeti üyeliği seçimlerinde adaylık usulü yoktur.

(Değişik : 2/3/1984 - 2986/3 md.) En az altı aydan beri o mahalle veya köyde oturmak şartıyla 25 yaşını dolduran her Türk vatandaşı, bu Kanunda ve bu Kanunun atıf yaptığı diğer kanunlarda öngörülen hükümlerce seçilmeye mani hali olmamak kaydıyla, muhtar, ihtiyar meclisi ve ihtiyar heyeti üyesi seçilebilir. Bunlar için ilkokul mezuniyeti şartı aranmaz; okur-yazar olmak yeterlidir.

442sayılı Köy Kanununun 41 inci maddesi gereğince görevden uzaklaştırılan köy muhtarları ile 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunun 18 inci maddesine göre sıfatları kaldırılan mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri tekrar aynı görevlere seçilemezler.

2.4.2 İhtiyar Heyeti

İhtiyar Heyeti, 2972 sayılı kanunun otuz ikinci maddesinde Adaylık ve seçilme yeterliliği başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 31 – Köy muhtarlığı ve köy ihtiyar meclisi üyeliği, mahalle muhtarlığı ve mahalle ihtiyar heyeti üyeliği seçimlerinde adaylık usulü yoktur.

(Değişik : 2/3/1984 - 2986/3 md.) En az altı aydan beri o mahalle veya köyde

oturmak şartıyla 25 yaşını dolduran her Türk vatandaşı, bu Kanunda ve bu Kanunun atıf yaptığı diğer kanunlarda öngörülen hükümlerce seçilmeye mani hali olmamak kaydıyla, muhtar, ihtiyar meclisi ve ihtiyar heyeti üyesi seçilebilir. Bunlar için ilkokul mezuniyeti şartı aranmaz; okur-yazar olmak yeterlidir.

442 sayılı Köy Kanununun 41 inci maddesi gereğince görevden uzaklaştırılan köy muhtarları ile 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunun 18 inci maddesine göre sıfatları kaldırılan mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri tekrar aynı görevlere seçilemezler.

2.5 İL BELEDİYELERİ

2.5.1 İl Belediyesi

İl Belediyeleri, 5393 sayılı kanunun on dördüncü maddesinde Belediyenin görev ve sorumlulukları başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 14- Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. (Mülga son cümle: 12/11/2012- 6360/17 md.) (...)(Ek cümleler: 12/11/2012-6360/17 md.) Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

b) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı,

bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. (Değişik ikinci cümle: 12/11/2012-6360/17 md.) Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

(Ek fıkra: 12/11/2012-6360/17 md.; Değişik: 12/7/2013-6495/100 md.) Belediyelerin birinci fıkranın (b) bendi uyarınca, sporu teşvik etmek amacıyla yapacakları nakdi yardım, bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeleri için tahakkuk eden miktarın; büyükşehir belediyeleri için binde yedisini, diğer belediyeler için binde on ikisini geçemez. (İptal fıkra: Anayasa Mahkemesi'nin 24/1/2007 tarihli ve E. 2005/95, K. 2007/5 sayılı Kararı ile.) Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.

Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır. Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar. Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir. 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümleri saklıdır.

(Ek fıkra: 1/7/2006-5538/29 md.) Sivil hava ulaşımına açık havaalanları ile bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler bu Kanunun kapsamı dışındadır." Görüldüğü üzere belediyeler bu görevlerini yerine getirirken mali imkânları ve hizmetin ivediliğini göz önüne almaları gerekmektedir. Bununla birlikte Belediyeler yerel merkezi bütçeden pay verilmektedir. Yani, mali kaynaklara duyulan ihtiyaç karşılanmaktadır. Özet olarak bu kaynaklar; merkezi idareden gelen gelirler, belediyelerin aldıkları bazı vergiler, borç, kesilen cezalar ve yardımlardır. Belediyelerden bu kaynakları olumlu ve etkili kullanmaları beklenmektedir.

Daha önce değindiğimiz gibi Tanzimat'tan sonra yerel yönetim alanında ilk kuruluşlar belediyelerdir. Ülkemizde yerel yönetimler denilince ilk akla gelen kuruluşlar belediyelerdir. Bundan dolayı belediyeleri yerel yönetimlerin temel taşı olarak kabul edebiliriz.

2.5.2 İl Belediye Başkanı

İl Belediye Başkanı, 5393 sayılı kanunun otuz yedinci maddesinde Belediye başkanı başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 37- Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usûllere göre seçilir.

Belediye başkanı, görevinin devamı süresince siyasî partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz; profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.

Belediye başkanları da, belde halkının oyu ile bu göreve seçilmişlerdir. Bunlar halkın iradesinden güçlerini almakta ve belde halkını temsil etmektedirler. Belediye örgütünün en üst amirleridir. Belde halkının gereksinimlerini karşılamak, kentsel düzeni sağlamak onların görevidir. Belediye başkanları, çok çeşitli mesleklerden gelebilmekte, bu nedenle de onların takım oyununa, çalışma arkadaşlarıyla işbirliğine çok daha fazla gereksinimi bulunmaktadır. Bir belediyenin başarısı, başkanın yönetiminde, bütün belediye çalışanlarının elbirliği ile amaç ve hedeflere, bilinçle, bilgiyle, kamu yararı düşüncesiyle ve hukuk kurallarına uygun biçimde yürütmesine bağlıdır (5393 sayılı Belediyeler Kanunu).

Bununla birlikte, Vesayet makamları, yerel yönetimlerin organları ve görevlileri üzerinde de denetim yetkisine sahiptirler. Bilindiği gibi, belediyenin yönetim organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır. İçişleri Bakanlığı bunlara işten el çektirebilir, haklarında inceleme, araştırma ve

soruşturma yaptırabilir, gerekli şartlar oluşursa belediye meclisinin feshi işlemlerini başlatabilir. Mülki idare amirleri de belli durumlarda belediye başkanın görevden düşürülme çalışmalarını başlatabilme yetkisine sahiptir (5393 sayılı Belediyeler Kanunu).

Görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle hakkında soruşturma açılan yerel yönetimlerin seçilmiş organlarını ya da bu organların belediye başkanları dahil olmak üzere üyelerini İçişleri Bakan, geçici bir önem olarak, kesin hükme kadar görevden uzaklaştırabilir (T.C. Anayasası, 1982, md,127).

Belediye başkanının görevini özürsüz ve kesintisiz olarak 20 günden fazla terk etmesi ve bu durumun o yerdeki mülki idare amirince saptanarak İçişleri Bakanlığına bildirmesi üzerine, idari yargı tarafından bir ay içinde verilecek kararla belediye başkanı başkanlıktan düşürülür (Sönmez, 2003, s. 103).

2.5.3 İl Meclisi

İl Belediyesi, 5393 sayılı kanunun on yedinci maddesinde Belediye meclisi başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 17- Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usûllere göre seçilmiş üyelerden oluşur.

İl genel meclisi ve Belediye meclisinin, her ayın ilk haftasında önceden kararlaştırdığı günde toplanması gereklidir. İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisinin toplantısının yeri ve zamanının mutlak usûllerle halka/belde halkına duyurulması zorunludur. Söz konusu meclis toplantıları açıktır. Dolayısıyla toplantıya dinleyici olarak katılmak isteyen vatandaşlar toplantılara katılabilecektir. Yalnız meclis başkanının veya üyelerden herhangi birinin gerekçeli önerisi üzerine, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kapalı oturum yapılmasına karar verilebilmektedir. Bu da halkın katılımını sınırlayıcı bir durumdur (5302 SK md.12, 5393 SK. md. 20). Meclis toplantılarının açıklığının tam olarak sağlanabilmesi için idarelerin vatandaşların meclis toplantısına katılımının sağlanması için dinleyicilerin oturma

yerlerini tespit edilerek toplantı salonlarını düzenleyerek açıklığı ortadan kaldıran fiziksel engeller ortadan kaldırılmalıdır.

İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisinin toplantı gündemi en az üç gün önceden üyelere bildirilip ve çeşitli yöntemlerle halka duyurulması da zorunludur (5302 SK md.13, 5393 SK. md. 21). Ayrıca kesinleşen meclis kararlarının özetlerinin de yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulması gerekmektedir (5302 SK md.15, 5393 SK. md. 23).

2.5.4 İl Encümeni

İl Belediyesi, 5393 sayılı kanunun otuz üçüncü maddesinde Belediye encümeni başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 33- Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında;

- a) İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden,
- b) Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden, Oluşur.

Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, belediye başkanının görevlendireceği başkan yardımcısı veya encümen üyesi, encümene başkanlık eder.

Encümen toplantılarına gündemdeki konularla ilgili olarak ilgili birim amirleri, belediye başkanı tarafından oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere çağrılabilir.

2.5.5 Mahalleler

Mahalleler, 5393 sayılı kanunun dokuzuncu maddesinde Mahalle ve yönetimi başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 9- Mahalle, muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilir.

Belediye sınırları içinde mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, bölünmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesi, belediye meclisinin kararı ve kaymakamın görüşü üzerine valinin onayı ile olur. Muhtar, mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğer kurumlarla iş birliği yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/15md.) Belediye sınırları içinde nüfusu 500'ün altında mahalle kurulamaz.

Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli ayni yardım ve desteği sağlar; kararlarında mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır.

2.5.6 İlçe Belediyeleri

İlçeler,5393 sayılı kanunun yirmi beşinci maddesinde Denetim komisyonu başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 25- İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisi, her ocak ayı toplantısında belediyenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kendi üyeleri arasından gizli oyla ve üye sayısı üçten az beşten çok olmamak üzere bir denetim komisyonu oluşturur. Komisyon, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşur.

Komisyon, belediye başkanı tarafından belediye binası içinde belirlenen yerde çalışır ve çalışmalarında kamu personelinden ve gerektiğinde diğer uzman kişilerden yararlanabilir.

Denetim komisyonu toplantılarına, belediye ve bağlı kuruluşları dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere (1.000); kamu personeli dışındaki diğer uzman kişilere büyükşehir belediyelerinde (3.000), diğer belediyelerde (2.000) gösterge rakamının Devlet memurlarına uygulanan aylık

katsayıyla çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere, belediye meclisince belirlenecek miktarda günlük ödeme yapılır. Denetim komisyonunun emrinde görevlendirilecek kişi ve gün sayısı belediye meclisince belirlenir. Uzman kişilerde aranacak nitelikler belediye meclisinin çalışmasına dair yönetmelikte düzenlenir.

Komisyon belediye birimleri ve bağlı kuruluşlarından her türlü bilgi ve belgeyi isteyebilir. Bu istekler gecikmeksizin yerine getirilir. Komisyon, çalışmasını kırk beş işgünü içinde tamamlar ve buna ilişkin raporunu mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunar. Konusu suç teşkil eden hususlarla ilgili olarak meclis başkanlığı tarafından yetkili mercilere suç duyurusunda bulunulur.

2.6 İL ÖZEL İDARESİ

İl özel idareleri, Osmanlı'dan bize miras kalan yerel yönetim birimleridir. İlk olarak 1864 yılında Tuna Vilayeti Nizamnamesi ile kurulmuştur. İl özel idareleri 1876 Kanun-i Esasi ile tüzel kişilik kazanmıştır (Parlak, 2005, s.175).

İl özel idaresi, il sınırları içerisindeki mahalle hizmetlerden bir kısmını yürütmek üzere kurulan bir yerel yönetim birimidir.

İl Özel İdaresi Kanunu'na göre, "**özel idare taşınır ve taşınmaz malları olan, belli ve sınırlı görevleri yürütmekle yükümlü bir yerel yönetim birimidir**".

İl özel idaresi ve gerekse Belediye Kanunu ile İl özel idareleri ve belediyelere, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, özürülere ait dernek ve vakıflar, bakanlar kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 507 sayılı esnaf ve küçük sanatkârlar kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projelerini gerçekleştirebilme imkanı verilmiştir (5302 SK md. 64, 5393 SK. md. 75). Yalnız söz konusu kanunlarda belirtilen 507 Sayılı Kanun 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf Ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 76.maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak aynı madde hükmü uyarınca diğer kanunlarda, 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanununa yapılmış olan atıflar 5362 sayılı Kanuna yapılmış sayılacaktır.

İl özel idaresi, il genel meclisi ile birlikte kurulmaktadır. Bir yerleşim birimi il yapılıncaya, aynı zamanda bir il özel idaresi de kurulmuş olmaktadır. Buna göre, genel idareleri bakımından merkezi idarenin taşra kuruluşu olan iller, özel idareleri bakımından idari ve mali özerkliği olan bir yönetim birimidir. İl özel idaresi ile il genel idaresinin iki ortak yönü vardır; bunlardan birincisi "**valinin her ikisinin de başı olması**", ikincisi "hizmet yürüttükleri alanın aynı olmasıdır.

İl özel idareleri için de buna benzer düzenleme 5302 sayılı kanununun 16. maddesinde de yer almaktadır. İl genel meclisi, bir yıl görev yapmak üzere üyeleri arasından her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin il genel meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle en az üç, en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilmektedir. Plân ve Bütçe ile İmar ve Bayındırlık komisyonlarının en çok yedi kişiden oluşturulması gerekmektedir. İl özel idarelerinde Eğitim, kültür ve sosyal hizmetler komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu ile plân ve bütçe komisyonu kurulması zorunludur.

Bunun yanında, İl özel idaresi ve belediyelerin acil durum plânlarını hazırlanmaları gerekmektedir. Söz konusu planların hazırlanmasında varsa il ölçeğindeki diğer acil durum plânlarıyla da koordinasyon sağlayıp ilgili bakanlık, kamu kuruluşları, meslek teşekkülleriyle üniversitelerin ve diğer mahallî idarelerin görüşlerinin de alınması gerekmektedir. Acil durum plânları doğrultusunda halkın eğitimi için gerekli önlemler alınarak idareler, kurumlar ve örgütlerle ortak programlar yapabilecektir (5302 SK md. 69, 5393 SK. md. 53).

Sonuç olarak, 1987 yılında çıkarılan 3360 sayılı İl Özel İdareleri yasası özel idareler için ilk çıkarılan geçici yasadaki çok farklı yenilikler ortaya koymamıştır. Son yıllara kadar bu yasa ile il özel idareleri idare edilmiştir. AKP hükümetinin 3 Kasım 2002' de iktidara gelmesiyle yerel yönetimler konusunda birçok yasal değişiklikler yapılmıştır. Bu bağlamda yeni İl Özel İdaresi yasa tasarısı 2004 yılında meclise sunulmuş ve kabul edilmiştir. Ancak Cumhurbaşkanı bazı maddeleri veto ettiği için yasa meclise iade edilmiştir. Yapılan değişikliklerden ve cumhurbaşkanının onayından sonra 4 Mart 2005 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (Toprak, 2006,s.34).

2.6.1 Vali

Valiler, 5302 sayılı kanunun yirmi dokuzuncu maddesinde Vali başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 29- Vali, il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir.

Vali il özel idaresinin yürütme organıdır. Bu sıfatla, il genel meclisi ve il daimi encümeninin aldığı kararları yürütür. Vali, il genel meclisine sunulacak olan bütçe ile çalışma programlarını hazırlar, hem il genel meclisinin hem de il daimi encümeninin gündemini düzenler. Vali, il özel idare bütçesinin ita amiridir. Vali her yıl bir önceki yılın kesin hesabını düzenleyerek encümene verir. Orada incelettirdikten sonra onay için genel meclise sunar.

Görüldüğü üzere Vali, ilde merkezi yönetimin başıdır. Vali ilde devletin ve hükümetin temsil eder, aynı zamanda il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir.

Valilerin il idaresindeki hukuki durumlarını düzenleyen dokuzuncu maddenin, birinci fıkrasında; "**valinin İl'de Devletin ve Hükümetin temsilcisi ve ayrı ayrı her Bakanın mümessili ve bunların idari ve siyasi yürütme vasıtası olduğu**" belirtilir.

Kaymakamın hukuki durumunu düzenleyen 31'nci maddesinde de, yukarıda valiler için sayılan yetkilerin aynısı ve benzeri kaymakamlar için de sayılmakta ve en önemlisi de yine Kaymakamların da Valiler gibi, adli ve askeri teşkilat dışında kalan bütün Devlet daire, müessese ve işletmeleri, özel işyerlerini, özel idare, belediye ve köy idareleriyle bunlara bağlı tekmil müesseseleri denetleyeceği ve teftiş edeceği" belirtilmektedir (Sönmez, 2003, s. 109).

Vali, aynı şekilde il özel idaresi tüzel kişiliğinin temsilcisi olarak; özel idarenin taşınır ve taşınmaz mallarını yönetir, gelir-alacak hak ve çıkarlarını izler ve tahsil eder, ita amiri sıfatıyla ödeme emirlerini imza eder, özel idareye yapılacak bağışları kabul eder ve yargı mercileri önünde özel idareyi temsil ettiği gibi yetki vereceği kimselere temsil ettirir.

Merkezi idare tarafından atanan vali, il özel idaresinin başı ve yürütme organıdır. Bugünkü sistemde devletin ve hükümetin temsilcisi ve aynı zamanda il özel idaresinin başı olan vali, oldukça güçlü yetkilere sahiptir.

Vali, il genel meclisi ve il daimi encümeni ile birlikte il özel idare hizmetlerini yürüten, özel idarenin hak ve çıkarlarını koruyan ve bu idareyi hak ve vecibelerinde temsil eden bir organdır.

İlin stratejik plânına uygun olarak hazırlanan bütçe, il özel idaresinin malî yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin verir. Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile finansman programları eklenir. Bütçe yılı Devlet malî yılı ile aynıdır. Bütçe dışı harcama yapılamaz.

Bunun yanında denetimci olarak; Valinin organlar üzerinde denetimi şu şekilde olmaktadır: İl genel meclisi; kanunen belirtilen yerlerden başka yerde toplanırsa, aynı zamanda kendisine verilen görevleri süresi içinde yapmaktan çekinir ve bu hal, il genel meclisine ait işleri sekteye uğratırsa, siyasi meseleleri müzakere eder veya siyasi temennilerde bulunursa, vali durumu gerekçesiyle birlikte derhal İçişleri Bakanlığı'na bildirmeye mecburdur. İçişleri Bakanlığının duyurusu üzerine il genel meclisi Danıştay'ın kararı ile fesih olunur ve yeniden seçim yapılır. Yeni meclis eski meclisin geri kalan süresini tamamlar.

Valinin özel idare personeli üzerinde denetimi ise şu şekilde olmaktadır: Öncelikli bölümlerde de değindiğimiz gibi; il özel idare personeli vali tarafından atanır ve onun emri altında görev yapar. Aynı şekilde özel idare personelinin görevden alınması da Vali'nin yetkisindedir.

Kaymakamlar, valinin vereceği özel idare hizmetlerini yaparlar ve hizmetlerin yürütülmesinden valiye karşı sorumludurlar.

Bunun yanı sıra, Mülki idare amirleriyle belediyeler arasında öncelikle örgütsel bir bağlantı söz konusudur. İl ve ilçelerde kurulan valilik ve kaymakamlık büroları içinde bulunan mahalli idareler müdürlüğü ile il planlama ve koordinasyon

müdürlüğü belediyelerle ilgili görevler yapmakta ve yerel yönetimlerle ilgili konularda, vali ve kaymakamların belediyelerle olan ilişkilerinde gereken hizmetleri yürütmektedirler. Ayrıca vali ve kaymakamlar, belirli durumlarda belediye başkanı olarak atanabilmekte ve her iki görevi de birlikte yürütmektedirler. Mülki idare amirleri belediyelerin merkezi yönetim kuruluşlarıyla . yazışmalarında ya da belediye meclislerince belde yararına verilen isteklerle ilgili kararların ilgili kamu kurumlarına ulaştırılmasında aracılık etmektedirler. Mülki idare amirlerinin istekleri üzerine, belediye meclisleri belli konularda görüş ve düşüncelerini bildirmek yükümlülüğündedir. Bütün bunlar, belediyelerle mülki idare amirleri arasında örgütsel ve yönetsel bağlılığı göstermektedir.

Bununla birlikte, Merkezi idare, idari vesayet yetkisine sahiptir. İdari vesayet, yerel hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun biçimde yürütülmesi, kamu hizmetlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve yerel ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacı ile kullanılan bir yetkidir.

2.6.2 İl Genel Meclisi

İl genel meclisi, 5302 sayılı kanunun dokuzuncu maddesinde İl genel meclisi başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 9- İl genel meclisi, il özel idaresinin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre ildeki seçmenler tarafından seçilmiş üyelerden oluşur.

İl özel idaresinin karar organı olan il genel meclisi 4 yılda bir yapılan yerel seçimlerle her ilçeden nüfusu oranında seçilen üyelerin toplanması ile oluşur. 3360 sayılı İl Özel İdaresi kanunu, yerel yönetim anlayışına aykırı olarak atanmış kişi olan valiyi seçilmiş bir organ olan il genel meclisinin başkanı olarak görevlendirmiştir. 5302 sayılı kanun, başkanlık görevini meclisin kendi içinden seçeceği bir kişiye vermiştir. Bu uygulama özde doğru ve gerekli bir uygulama olsa da ülkemizin siyasi kültürü ve demokrasi ruhu henüz istenilen seviyede olmadığı için il yönetiminde bazı sorunlara yol açmakta, özellikle vali ve meclis başkanını bazı konularda karşı karşıya getirmektedir.

İl genel meclisi, özel idarenin genel karar organıdır. Meclis tek dereceli olarak halk tarafından seçilen üyelerden oluşur. Meclis üye sayısı, ildeki ilçe sayısına ve bu ilçelerin nüfuslarına göre değişir. Meclis seçim sonuçlarının ilanını izleyen beşinci gün kendiliğinden toplanır. Bu toplantıda en yaşlı üye meclise başkanlık eder. Bu toplantıda üyeler kendi aralarından ve gizli oyla meclis başkanını, meclis birinci ve ikinci başkan vekillerini, ikisi yedek olmak üzere dört katip üyeyi ilk iki yıl için görev yapmak üzere seçer. İlk iki yıldan sonra seçilerek başkanlık divanı, yapılacak ilk mahalli idare seçimlerine kadar görev yapar (5302 sayılı II Özel idaresi Kanunu mad. 1).

Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de il genel meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir.

Vali, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine ... idarî yargıya başvurabilir.

Kesinleşen il genel meclisi karar özetleri toplantıyı izleyen en geç yedi gün içinde çeşitli yollarla halka duyurulur (5302 sayılı II Özel idaresi Kanunu mad. 15).

İl genel meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Ancak, karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Yasa il genel meclisinin aldığı kararlarla ilgili valiye bazı yetkiler vermiştir. Buna göre, il genel meclisinin kararları en geç beş gün içinde valiye gönderilmediği takdirde yürürlüğe girmez. Vali, hukuka aykırı gördüğü kararları tekrar görüşülmek üzere meclise iade edebilir. İadeye rağmen meclis kararlarında ısrar ederse vali 10 gün içinde idari yargıya başvurabilir. İl genel meclisi; kendisine verilen görevleri yapmaz veya siyasi kararlar alırsa içişleri bakanlığının bildirisi üzerine Danıştay tarafından feshedilir.

2.6.3 İl Genel Meclis Başkanı

İl genel meclis başkanı, 5302 sayılı kanunun on birinci maddesinde Meclis başkanlık divanı başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 11- İl genel meclisi, seçim sonuçlarının ilânını izleyen beşinci gün kendiliğinden toplanır. Bu toplantıda meclise en yaşlı üye başkanlık eder. Meclis, bu toplantıda, üyeleri arasından ve gizli oyla meclis başkanını, meclis birinci ve ikinci

başkan vekillerini, ikisi yedek olmak üzere dört kâtip üyeyi ilk iki yıl için görev yapmak üzere seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı, yapılacak ilk mahallî idareler seçimlerine kadar görev yapar.

Meclis başkanlık divanı seçimi üç gün içinde tamamlanır.

Meclis başkanlığı ve başkanlık divanında boşalma olması durumunda, kalan süreyi tamamlamak üzere, yenisi seçilir. İl genel meclisine meclis başkanı, bulunmaması durumunda meclis birinci başkan vekili, onun da bulunmaması durumunda ikinci başkan vekili başkanlık eder. Meclis başkanı, meclis çalışmalarında düzeni sağlamakla yükümlüdür.

İl genel meclisinin çalışmalarına ilişkin esas ve usuller İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

2.6.4 İl Encümeni

İl Encümeni, 5302 sayılı kanunun yirmi beşinci maddesinde İl encümeni başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 25- (Değişik birinci fıkra: 12/11/2014-6360/22 md.) İl encümeni valinin başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşur. Valinin katılmadığı encümen toplantısına genel sekreter başkanlık eder. Encümen toplantılarına gündemdeki konularla ilgili olarak, ilgili birim amirleri vali tarafından oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere çağrılabilir.

İl encümeni valinin başkanlığında, il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile biri malî hizmetler birim amiri olmak üzere valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşur.

Valinin katılmadığı encümen toplantısına genel sekreter başkanlık eder.

Encümen toplantılarına gündemdeki konularla ilgili olarak, ilgili birim amirleri vali tarafından oy hakkı olmaksızın görüşleri alınmak üzere çağrılabilir (5302 sayılı II Özel idaresi Kanunu mad.25).

İl encümeni valinin başkanlığında, il genel meclisinin kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile biri mali hizmetler birim amiri olmak üzere valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşur. Yeni yasa ile genel sekreterlik ihdas edilmiştir. Buna göre valinin katılmadığı encümen toplantısına genel sekreter başkanlık eder.

Ayrıca Encümenin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Stratejik plân ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip il genel meclisine görüş bildirmek.

b) Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak.

c) Öngörülme-yen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.

d) Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.

e) Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.

f) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş milyar Türk Lirasına kadar olan ihtilafların sulhen halline karar vermek.

g) Taşınmaz mal satımına, trampa edilmesine ve tahsisine ilişkin kararları uygulamak, süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.

h) Belediye sınırları dışındaki umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek.

i) Vali tarafından havale edilen konularda görüş bildirmek.

j) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Encümen haftada en az bir defa olmak üzere önceden belirlenen gün ve saatte toplanır. Başkan acil durumlarda encümeni toplantıya çağırabilir.

Encümen üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir. Oyların eşitliği durumunda başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Çekimser oy kullanılamaz.

Encümen gündemi vali tarafından hazırlanır. Encümen üyeleri gündem maddesi teklif edebilir.

Encümen, gündemindeki konuları en geç bir hafta içinde görüşüp karara bağlar.

Alınan kararlar başkan ve toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır. Karara muhalif kalanlar gerekçelerini de açıklar.

Vali kanun, tüzük, yönetmelik ve il genel meclisi kararlarına aykırı gördüğü encümen kararının bir somaki toplantıda tekrar görüşülmesini isteyebilir. Encümen, kararında ısrar ederse karar kesinleşir. Bu takdirde, vali, kesinleşen encümen kararının uygulanmasını durdurur ve idari yargı mercilerine yürütmeyi durdurma talebi ile birlikte on gün içinde başvurur. İtiraz Danıştay tarafından en geç altmış gün içinde karara bağlanır (5302 sayılı II Özel idaresi Kanunu mad.27).

2.6.5 Kaymakamlar ve İlçe Özel İdaresi

İlçelerimizde il'deki gibi güçlendirilmiş ve ilçede tüm köylerin ve küçük belediyelerin yapamadığı hizmetlerden sorumlu, tüzel kişiliğe sahip, özerk bir ilçe yerel yönetimi söz konusu değildir. Sadece il özel idaresinin şubesi niteliğinde, özel bir bütçesi olmayan ve bazen de yeterli personelinin bulunmadığı birimler mevcuttur.

Kaymakamlar ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ve ilde ki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversite ve sendikalar ile gündemdeki konularla ilgili köy ve mahalle muhtarları ile sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılıp görüş bildirebilecektir.

Mevcut yasaya göre; kaymakamların il özel idareleri ile olan ilişkileri Valinin vereceği görevlerin yerine getirilmesi ve ilçe genel idaresinin başı olmalarından kaynaklanan denetim ve gözetim yetkileriyle sınırlıdır.

Kaymakamlar,5302 sayılı kanunun otuz beşinci maddesinde İl özel idaresi teşkilâtı başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;

Madde 35- İl özel idaresi teşkilatı; genel sekreterlik, malî işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları, hukuk işleri birimlerinden oluşur. İlin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal, kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak norm kadro sistemine ve ihtiyaca göre oluşturulacak diğer birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi il genel meclisinin kararıyla olur. Bu

birimler büyükşehir belediyesi olan illerde daire başkanlığı ve müdürlük, diğer illerde müdürlük şeklinde kurulur.

Genel sekreter, il özel idaresi hizmetlerini vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına, stratejik plan ve yıllık çalışma programına göre düzenler ve yürütür. Bu amaçla il özel idaresi kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar.

Genel sekreter yukarıda belirtilen hizmetlerin yürütülmesinden valiye karşı sorumludur.

Toplam nüfusu 3.000.000'a kadar olan illerde, ihtiyaca göre en fazla iki, nüfusu bunun üzerinde olan illerde en fazla dört genel sekreter yardımcılığı kadrosu ihdas edilebilir. İlçelerde, özel idare işlerini yürütmek amacıyla kaymakama bağlı ilçe özel idare teşkilâtı oluşturulabilir."

Kaymakamlar, valinin vereceği özel idare hizmetlerini yaparlar ve hizmetlerin yürütülmesinden de valiye karşı sorumludurlar.

Kaymakamlar, özel idarelerle bunlara bağlı bütün kuruluşları denetler ve teftiş ederler.

Özel idareye ait olan ya da bu idareye bağlı bulunan ya da gözetimi ve denetimi altında iş gören daire ve müesseseler tarafından işletilen mali, ticari ve iktisadi müesseseler, işletmeler, ambarlar, depolar ve sair uzman, fen adamı, teknisyen ve işçi gibi personel bulunduran ve barındıran yerler Devlet ve memleketin emniyet ve asayişi ve iş hayatının düzenlenmesi bakımından kaymakamın gözetim ve denetimi altındadır (5302 sayılı II Özel idaresi Kanunu).

2.7 KÖYLER

2.7.1 Köy Muhtarı

Muhtar, köyün başıdır. Bu kanuna göre köy işlerinde söz söylemek emir vermek ve emrini yaptırmak muhtarın hakkıdır.

Muhtar devletin memurudur. Köy muhtarının ve yapacağı işte köy muhtarıyla birlikte olanların köy işlerinde fenalıkları anlaşılırsa, Devlet memuru gibi muhakeme edilirler ve ceza görürler.

1829 yılında, ilk defa İstanbul'da güvenliği sağlamaları amacıyla muhtarlık örgütü kuruldu. İlk muhtarlar, kentlerde mahallelerde ve köyde, imamın görevlerini üstlenmeleri ve imamdaki daha yetkili olmalarıyla dikkat çekiciydi⁵. Halkın oy çokluğu ile birinci ve ikinci muhtar adıyla anılan iki kişi belirleniyor, merkezin onayı ile seçim kesinleşiyordu. Seçilen bu kişilere yerel bir yönetici olarak bakılıp bakılmayacağı şüpheliydi, çünkü bu kişiler seçildikten sonra hükümetin birer temsilcisi konumuna giriyorlardı (Çadircı, 2000, s.25).

Köy Kanunu'nun 1'inci maddesi ile "**nüfusu iki binden aşağı yurtlara köy**" denileceğini ve 2'nci maddesi ile de cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte bir köy teşkil ederler" hükmünü getirerek, köyün tanımını ve yapışım vermiştir. 7'nci madde ile de köy, bir yerden bir yere götürülebilir veya götürülemeyen mallara sahip olan ve iş bu kanun ile kendisine verilen işleri yapan başlı başına bir varlıktır, buna (şahsı manevi) denir" hükmüyle de köyün tüzel kişiliğe sahip olduğu belirtilmiştir.

1985 yılında yürürlüğe konulmuş 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun; ...mahalli idareleri ve bunların merkezi idare ile ilgili ve ilişkilerini düzenlemek, mahalli idarelerin iş ve işlemlerine dair çeşitli kanun, tüzük ve yönetmeliklerle Bakanlığa verilmiş olan görev ve hizmetleri yapmak, takip etmek, sonuçlandırmak ve geliştirmek... Bakanlığın mahalli idareler üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisinin mevzuat hükümleri uyarınca uygulanmasını sağlamak görevlerini bu Bakanlığa vermiş olup Bakanlık, ana birimlerinden olan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü aracılığı ile köy işlerini düzenleyici çalışmalar yapmakta; anılan Genel Müdürlüğe bağlı olarak hizmet gören Mahalli İdareler Kontrolörleri ile köy hizmet, icraat ve hesapların teftiş ve incelettirme yetkisine sahip bulunmaktadır.

Mülki amirlerin köylerle ilişkileri çok yönlüdür. Çünkü mülki amirlerin hizmetlerinde köylere dönük, onlara rehberlik edici, yol gösterici tutum ve davranışları çok önemli bir yer tutar.

Köy Muhtarının, 442 sayılı kanunun yirincisi maddesinde Köy Muhtarının ve ihtiyar meclisi azalarının seçilme yolu başlığı altında şu şekilde açıklanmıştır;
Madde 20 – (Değişik: 26/10/1933 - 2329/1 md.) Her köyde bir köy derneği, bir köy muhtarı, bir de ihtiyar meclisi bulunur. Köyde 24 üncü maddeye göre köy muhtarını ve ihtiyar meclisi azalarını seçmeğe hakkı olan kadın ve erkek köylülerin toplanmasına köy derneği derler. Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azaları doğrudan doğruya köy derneği tarafından ve köylü kadın ve erkekler arasından seçilir. Köy muhtarı ihtiyar meclisinin başıdır.

Bunun yanında Muhtarın göreceği işlerde aynı kanunda belirtilmiş, görev ve sorumlulukları açıklanmıştır.

Madde 34 – Köyün sınırı içinde köylüye ait işleri yapmak ve yaptırmak muhtarla onun başında bulunduğu ihtiyar meclisinin vazifesidir.

Bütün bu görev, sorumluluk ve yetki dahilinde köy muhtarı uygulamalarından sorumludur. Bunlar kaymakam tarafından denetlenir. Köy halkının faydasına olmayan işlemler, faaliyetler iptal edilebilir. Ancak katılımcılığın ve demokrasinin gereği olarak karar verme uygulama yine Köy Halkına verilir. Bu konuda 442 sayılı kanunun kırkinci maddesi şöyle demektedir;

Madde 40 – Köy muhtarının köylü faydasına olmayan kararlarını kaymakam bozabilir. Fakat, onun yerine kaymakam kendiliğinden karar veremez. Karar, gene köylü tarafından verilir.

Bunu yanında, Köy Kanunu'nun 12'nci maddesiyle köye ait işler iki gruba ayrılmıştır;

- Yapılması bütün köylü için zorunlu olan işler,
- Yapılması köylünün isteğine bağlı olan işler,

Köylüler, zorunlu olan işleri görmezlerse ceza görecekları, isteğe bağlı işlerde cezanın söz konusu olmadığı aynı maddede ifade edilmiştir. Ancak, köylülerin isteğine bağlı işler, köy derneğinin yarısından çoğunun kararıyla ve il'e bağlı köylerde valinin, ilçeye bağlı köylerde ise kaymakamın onayı ile zorunlu hale getirilebilir. Bu taktirde bütün köylü için zorunlu hale gelen bu işlerin yapılmaması halinde de ceza söz konusudur.

Köylünün zorunlu işleri Köy Kanunu'nun 13'ncü maddesinde sayılmıştır, bunlar 37 adettir. Yapılması köylünün isteğine bağlı olan işler de 14'ncü maddede sayılmış olup, bunlar da 32 adettir. Görüldüğü gibi Köy Kanunu ile "liste" usulü benimsenmiştir.

Özetlemek gerekirse, Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, Köy Kanunu'nun 13'ncü maddesinde 37 fıkra halinde sayılmış olan zorunlu görevler özetle;

- Köye temiz ve sağlıklı içme suyu getirmek,
- Evlere birer lağımlı helâ yaptırmak,
- Evlerin etrafını ve çevresini temiz tutmak,
- Köy içinde ve civarında sivrisinek üremesine meydan vermeyecek önlemler almak,
- Hayvan hastalıklarım zamanında ilgili mercilere haber vermek... vb gibi köy halkının genel sağlığı ile ilgili görevlerle;
- Çiftçi mallarını koruyucu önlemler almak,
- Zararlı böceklerle mücadele etmek,
- Köy ve çevresini ağaçlandırmak... vb gibi tarım ve hayvancılığı geliştirici ve kollayıcı görevler ile,
- Köy odası, okul, mescit, meydan, çapraz yollar yapmak ... vb gibi imar ve bayındırlık görevleri...

Olarak gruplandırılabilir.

Bunun yanında; Kanununun 14. maddesinde 13. fıkra halinde sayılmış olup bunlar da yine özetle;

- Köyde ahırla evleri ayırmak,
- Binaları zaman zaman badana etmek,
- Köy mezarlığım düzenlemek,
- Köyde çamaşırlık, hamam, çarşı, pazar yeri, değirmen yapmak,

- Köyde ortaklaşa bazı tarım aletleri almak ve ortaklaşa girişimlerde bulunmak,
- Köyün ihtiyacı bulunan zanaat erbabım ve berber yetiştirmek, gibi görevlerdir.

Önceki bölümlerde de belirttiğimiz gibi; ülkemizde "**il özel idaresi**", "**belediye**" ve "**köy**" olmak üzere üç mahalli idare bölümü bulunmaktadır. Bunlardan il özel idaresi ve belediye sistemi, Tanzimat'tan somaki reform hareketleri içinde Fransa'dan alındığı halde, köy ve mahalle muhtarlıkları Türk toplumunun siyasi, sosyal ve idari ihtiyaçlarının tabii bir sonucu olarak ortaya çıkmış ilk mahalli yönetimlerdir. Bu bakımdan, köy ve mahalle muhtarlığı sistemi, ülkemizde mahalli yönetimin çekirdeğini oluşturmaktadır. Bugünkü köy ve mahalle muhtarlığı, Türk yönetim hayatına Tanzimat'tan önce girmiştir. Bu yönetim birimleri, Tanzimat'tan soma, diğer mahalli idare kuruluşlarının oluşturulması esnasında tekrar ele alınmış ve Cumhuriyetle yeni bir anlam kazanmıştır (Sönmez, 2003, s. 110).

Köyler, geleneksel bir yerel yönetim birimidir. Bazı yönleriyle tamamıyla bize ait özellikleri olan yerel yönetim birimleridir. Kökleri çok eskilere dayanmakla birlikte, Tanzimat'tan soma çıkarılmış olan 1864 Vilayet Nizamnamesiyle belirgin bir şekil almış ve mülki yapımızın vazgeçilmez bir kurumu haline gelmiştir. Köy yönetimlerine tüzel kişilik tanınması, Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkarılan ve halen yürürlükte olan 18 Mart 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu ile olmuştur.

Anayasamıza göre; "**illerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır**" ve bunun da bir sonucu olarak merkez, bir takım yetkilerini taşrada temsilcileri olan mülki idare amirlerine bırakmıştır.

Anayasa'nın 127'nci maddesi yerel yönetimleri; il, belediye ve köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunla gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan "**kamu tüzel kişileri**" olarak tanımlamakta ve yerel yönetimlerin "**kuruluş ve görevleri ve yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla**" düzenlenir demektedir.

Ayrıca, anayasa "**idari vesayet**" konusunu da hükme bağlamıştır. Bu arada, yukarıda belirttiğimiz ve ayrıntıları 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'yla düzenlenen "**istisna** " ile mülki amirler; il ve ilçe genel idaresinin başı olarak, tüm kamu kurum kuruluşları ile özel yönetimler üzerinde denetim ve gözetim yetkileri olduğu gibi bir yerel yönetim birimi olan, köyler üzerinde de ayrıntılarını ileriki bölümlerde izah edeceğimiz çok önemli yetkileri söz konusudur.

2.7.2 İhtiyar Heyeti

İhtiyar meclisi seçimle gelen üyelerle, tabii üyelerden oluşur. Seçimle gelen üyeler seçme yeterliliğine sahip kimselerce (yani köy derneğince) seçilir. Köy Kanunu'nun 23'ncü maddesine göre köy okulu müdürü, köy imamı meclisin doğal üyesidirler.

Köy ihtiyar meclisinde seçimle yer alacak üye sayısı, 2972 sayılı Kanunla şöyle belirlenmiştir:

Köy ihtiyar meclisine, son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre;

Nüfusu 1.000'e kadar olan köylerde 8, Nüfusu 1.001'den 2000'e kadar olan köylerde 10, Nüfusu 2.000'denfazla olan köylerde 12 üye seçilir. Seçilenlerin yarısı asil, yarısı yedek üyedir. İhtiyar meclisi, muhtarın başkanlığında toplanır. Köy Kanunu'nun 42'nci maddesine göre olağan olarak haftada en az bir defa toplanır. İhtiyar meclisi köy muhtarının çağırmadığı hallerde veya olağan toplantı günü olmayan günlerde, muhtara haber vererek kendi isteği ile toplanabilir.

Tüzel kişiliğe sahip bir mahalli idare kuruluşu olan köy idaresi, kendisine kanunlarla verilen görevleri, Anayasa'nın 127'nci maddesinde vurgulandığı gibi, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan organları aracılığı ile yerine getirir.

Köy Kanunu'nun, 1933 yılında 2329 sayılı Kanunla değişik, 20'nci maddesine göre; Her köyde bir köy derneği, bir muhtar ve bir de ihtiyar meclisi bulunur.

Köy derneği ve ihtiyar meclisi karar, köy muhtarı ise köyün yürütme organıdır.

Geniş ve işlevsel yetkileri olan Köy Muhtarlıkları, İhtiyar Heyetleri 442 sayılı kanunun kırk ikinci maddesinde şu şekilde tarif edilmiştir;

Madde 42 – İhtiyar meclisi en az haftada bir defa toplanıp konuşur. İhtiyar meclisini muhtar toplanmağa çağırır. İhtiyar meclisi köy muhtarının çağırmadığı ve meclisin toplanma günü olmadığı vakitlerde dahi köy muhtarına haber vererek kendi isteği ile toplanabilir.

Diğer maddede ise yetki alanları, sorumlulukları ve yapabileceği işlemler belirtilmiştir;

2.7.3 Köy Derneği

Kısaca, köy derneği köydeki seçmenler topluluğudur. Köy Kanunu, 2329 sayılı Kanunla değişik, 20'nci maddesinde köy derneğini; köy muhtar ve ihtiyar meclis üyelerini seçmeye hakkı olan kadın ve erkek köylülerin teşkil ettiği topluluk olarak tanımlamaktadır.

Seçmen sıfatıyla özel kanundaki hükümlere göre muhtar ve ihtiyar meclisini seçmenin dışındaki görevleri şunlardır;

- Köyün isteğe bağlı işlerinin zorunlu hale getirilmesine karar vermek,
- Muhtar, imam, bekçi gibi köy personeline verilecek ücreti tespit etmek. Muhtarın ücretini belirleme yetkisi fiilen kalkmıştır.
- Köy imamın seçmek. Ancak bu görev merkezi idareye geçmiştir. Ancak kadrolu imam verilmeyen köy camilerin de uygulama imkanı vardır.
- Köy tüzel kişiliği ile muhtar veya ihtiyar meclisi aralarında çıkan davalarda köy tüzel kişiliğini temsil edecek yetkiliyi seçmek.
- Kadastro çalışması yapılacak yerlerde, çalışmaya başlanacağından ilânından itibaren en geç on beş gün içinde altı bilirkişi seçmek.

Görevler üzerinde genel bir inceleme yapıldığında;

Köy derneğinden beklenen hizmetlerin önemini kaybetmiş, nitelik değiştirmiş ve uygulanamaz hale gelmiş olduğu görülecektir. Yapılacak yeni düzenlemelerle Köy Derneği'nin kaldırılarak, ihtiyar meclisi ile birlikte yeniden tek bir organa dönüştürülmesi veya dernek yerine 6-18 üyelik bir Köy Meclisinin oluşturulması uygun olabilir.

2.8 AVRUPADA YEREL YÖNETİM ŞEKLİ

2.8.1 Avrupa Belediyeler ve B6lgeler Konseyi (CEMR)

Avrupa Belediyeler Konseyi, 1951 yılında bir grup Avrupalı belediye başkanı tarafından Cenevre’de kuruldu. Ardından, çeşitli bölgeleri de kapsayacak biçimde üyeliğini genişleterek Avrupa Belediyeler ve B6lgeler Konseyi (CEMR) haline geldi. Halihazırda, 39 ülkede bulunan kasaba, belediye ve bölgelerin ulusal birliklerinin 50’den fazlası CEMR üyesidir. Avrupa’da yerel ve bölgesel yönetimleri temsil eden en büyük kurumdur.

2.8.2 Eurocities (Avrupa Kentler Birliği)

Eurocities, 30’dan fazla Avrupa ülkesinde 140’tan fazla büyük şehrin yerel yönetimini bir araya getiren büyük bir Avrupa şehirleri ağıdır. Bilgi, görüş ve deneyimlerin paylaşıldığı, ortak sorunların analiz edildiği ve çok çeşitli forumlar, çalışma grupları, projeler, faaliyetler ve etkinlikler vasıtasıyla yenilikçi çözümlerin geliştirildiği bir platformdur.

2.8.3 Avrupa Konseyi Kurumları

Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (CLR AE) Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (CLRAE), bir Avrupa siyasi meclisidir. CLRAE’nin 636 üyesi seçimle göreve gelir ve 47 Avrupa devletinden 200.000’den fazla yönetimi temsil eder. Üyeleri, bölge veya belediye meclis üyeleri, bölgesel yönetimlerin başkanları veya belediye başkanları olabilir. CLRAE, Avrupa Konseyi’ne üye olan tüm devletleri çalışmalarına dahil eder. Yerel ve bölgesel demokrasiyi desteklemeyi, yerel ve bölgesel yönetişimi geliştirmeyi ve özerklik kapasitesini güçlendirmeyi amaçlar.

2.8.4 Avrupa Bölgeler Asamblesi (AER)

Avrupa Bölgeler Asamblesi (AER), 16 bölgeler arası kurumla beraber, 33 ülkeden 270'ten fazla bölgeyi bir araya getirir ve Avrupa'daki en büyük bağımsız bölgesel yönetimler ağıdır. AER nin asıl görevi, kendi vatandaşlarına yakın demokratik Avrupa'nın inşasında bölgelerin rolünü güçlendirmektir. Asamble, bölgeselciliğin desteklenmesine ve bölgelerin Avrupa siyasetine katılımının kurumsallaştırılmasına kendini adanmıştır.

Tablo 4 : Türkiye İle AB Ülkelerinde Tipik Belediye Örgüt Yapısı

BELEDİYE ORGANLARI	TÜRKİYE	AVRUPA BİRLİĞİ
	Belediye Meclisi	Belediye Temsil Organı
	Belediye Encümeni	Yerel İdare
	Belediye Başkanı	Belediye Başkanı
	Denetim Komisyonu	Belediye Teftiş Organı

2.9 AVRUPA YEREL YÖNETİMLER ÖZERKLİK ŞARTNAMESİ

Avrupa Birliği'nin yapısı Birlik, ulusal devletler ve bölgeler olmak üzere üç basamaklı kabul edilmektedir. Yerel yönetimler bu üçlü yapıda, diğerleri gibi bir yönetim basamağı olarak değil, adeta bölge düzeyinin bir parçası biçiminde değerlendirilmektedir. Böyle olmakla birlikte Avrupa'nın bütünleşmesi için yerel yönetimlerden önemli beklentiler vardır. Birlik kararlarının yerel yönetimler üzerinde etkisi olduğu gibi, yerel yönetimlerin de Birlik politikaları üzerinde etkisi olması beklenir. Brüksel'deki yasama faaliyetlerinin neredeyse % 70'inin yerel yönetimlerin görev alanları ile ilgili olduğu rahatlıkla söylenebilir. Örneğin Birliğin 280 direktifinden 120'si yerel yönetimler tarafından ortak pazarın gerçekleştirilmesi için uygulanmak zorundadır (Mengi, 2009,s.74).

Batı Avrupa demokrasilerinde son 20-30 yılda meydana gelen en önemli gelişmelerden birisi, merkezi yönetimin geleneksel kurumlarının gücünde meydana gelen aşınma olmuştur. Birçok Avrupa ülkesinde devletin ya da merkezi yönetimin

yetkilerinin yukarıya doğru Avrupa Birliğine, yatay olarak özel sektör, gönüllü sektör ve baskı guruplarına, aşağı doğru da yerel ve bölgesel yönetimlere aktarılmak suretiyle azaltılması süreci devam etmektedir.

Şart, özerk yerel yönetim ilkesinin üye ülkelerin mümkünse Anayasalarında ama her hâlükârda iç hukuklarında yer alması zorunluluğunu getirmektedir. Yetkilerin yerel yönetimlere mali kaynaklarıyla beraber devredilmesi ilkesini getiren ilk uluslar arası anlaşma olan Şart, aynı zamanda yerel toplulukların demokratik işleyişini de öngörmektedir. Yerindelik (subsidiarity) olarak da bilinen bu ilke, kamu hizmetlerinin tercihen vatandaşa en yakın yönetim düzeyi tarafından yerine getirilmesi esasına dayanmaktadır (Zorluoğlu, 2011, s.47).

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartnamesinin amacı şu şekilde izah edilebilir: Avrupa Konseyi'nin amacının üyeleri arasında ortak mirasları olan ideal ve ilkeleri korumak ve gerçekleştirmek için daha ileri bir birlik sağlamak olduğunu düşünmek, bu amacın gerçekleştirilmesinin yollarından birisinin idari alanda anlaşmalar yapmak olduğunu inanmak, yerel makamların her türlü demokratik rejimin temellerinden birisi olduğunu düşünmek, vatandaşların kamu işlerinin sevk ve idaresine katılma hakkının Avrupa Konseyine üye devletlerin tümünün paylaştığı demokratik ilkelerden biri olduğunu kabul etmek, bu hakkın en doğrudan kullanım alanının yerel düzeyde olduğuna kani olarak, gerçek yetkilerle donatılmış yerel makamların varlığının hem etkili hem de vatandaşlara yakın bir yönetimi sağlayacağına kani olarak, idarede ademi merkeziyetçiliğe dayanan bir Avrupa oluşturulmasında önemli bir katkı sağlayacağına katkıda bulunarak, bunun demokratik bir şekilde oluşan karar organlarına ve sorumlulukları bakımından, bu sorumlulukların kullanılmasındaki olanak ve yöntemler bakımından ve bu sorumlulukların karşılanması için gerekli kaynaklar bakımından geniş bir özerkliğe sahip yerel makamların varlığını gerektirdiğini teyit etmek şeklinde sıralanabilir. Bu doğrultuda Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartnamesinin 1. Maddesi katılımcıları şöyle der: MADDE 1- Taraflar bu Şart'ın 12 maddesinde belirtilen şekil ve ölçüde kendilerini aşağıdaki maddelerle bağlı kabul edeceklerini taahhüt ederler.

Özerk Yerel Yönetim Kavramı, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartnamesinin üçüncü maddesinde şu şekilde tanımlanmaktadır; Madde 3- 1.Özerk yerel yönetim kavramı yerel makamların, kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkanı anlamını taşır. Bu hak, doğrudan, eşit ve genel oya dayanan gizli seçim sistemine göre serbestçe seçilmiş üyelere oluşan ve kendilerine karşı sorumlu yürütme organlarına sahip olabilen meclisler veya kurul toplantıları tarafından kullanılacaktır. Bu hüküm, mevzuatın olanak verdiği durumlarda, vatandaşlardan oluşan meclislere, referandumlara veya vatandaşların doğrudan katılımına olanak veren öteki yöntemlere başvurulabilmesini hiçbir şekilde etkilemeyecektir (Zorluoğlu, 2011, s.48).

2.9.1 Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Ve Türkiye

Türkiye Şart'ı 21.11.1988'de imzalamış, 21.5.1991 tarih ve 20877 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3723 sayılı Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun ile onaylamış, 03.10.1992 tarih ve 21364 sayılı Resmi Gazetede yayımlamış ve 01.04.1993 tarihinde yürürlüğe koymuştur.

Kamu yönetiminde yeniden yapılanma çalışmaları kapsamında mahalli idarelerle ilgili olarak 2004 yılından itibaren çıkarılan yeni mevzuat (5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu) Şartta yer alan temel ilkeler ve standartlar göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Bir başka ifadeyle ülkemiz yerel yönetim mevzuatının birkaç istisna dışında şarta uyumunun sağlandığı ve şarta konulan çekincelerden birçoğunun hukuken kaldırılabilir hale geldiğini söylemek mümkündür (Zorluoğlu, 2011, s.48).

Bununla ilintili olarak Getirilen (getirilmeye çalışılan) düzenlemelerde, merkezle yerel yönetimler birbirlerinin alternatifi olarak görülmemekte, aralarında görev bölüşümü ve dağılımı vurgulanmaktadır. Ortaklık modelinin doğal bir uzantısı ve yerinden yönetimlerin güçlü kurumlar olduğu birçok Avrupa ülkesinde görülen genel yetki ilkesine de yer verilmektedir. Böylece, yerel yönetimler, yasaların baksı kurumlara bırakmadığı her türlü yerel hizmet ve görevi yapabileceklerdir. Bu yönde yapılan düzenlemelerin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ile getirilen ilkelere

ve Maastricht Antlaşması'nın önemli bir yönünü oluşturan Subsidiyarite (yerindelik) ilkesiyle uyumlu olduğu ifade edilebilir.

Özellikle Avrupa Birliği'ne üye olan devletlerin kamu yönetimlerinde merkezin ağırlığının azalmaya başladığını ve yerine belediyelerin önem kazandığını görmek mümkündür. Avrupa Birliği, üye ülkelerin yerel yönetimde uyguladıkları sistemlere katı müdahalelerde bulunmamakta ancak katılımcılık anlayışının getirilmesine önem vermektedir. AB ülkelerinde bireyin yaşadığı yerin sorunlarına ve çözüm arayışlarına bizzat katılabilmesine çalışılmaktadır. Yerel halkın aktif katılımı yapılan kanuni düzenlemelerle garanti altına alınmaktadır (Kalko, 210, s.148).

2.9.2 Türkiye'nin Çekince Koyduğu Paragraflar

Türkiye Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartında aşağıdaki şu maddelere çekincesini koymuştur. Bunlar;

4. madde 6. Bent; Yerel makamları doğrudan ilgilendiren tüm konulara ilişkin planlama ve karar alma süreçleri içinde, kendileriyle olanaklar ölçüsünde zamanında ve uygun biçimde danışılacaktır. 6. madde 1.bent; Kanunla düzenlenmiş daha genel hükümlere hanel getirmemek koşuluyla, yerel makamlar kendi iç idari örgütlenmelerini, bunları yerel ihtiyaçlarla uyumlu kılmak ve etkin idare sağlamak amacıyla, kendileri kararlaştırabileceklerdir. 7. madde, 3. Bent; Yerel olarak seçilmiş kişilerin görevleriyle bağdaşmayacak işlev ve faaliyetler kanunla veya temel hukuki ilkelere göre belirlenir. 8.madde 3. Bent; Yerel makamların idari denetimi, denetleyen makamın müdahalesinin korunması amaçlanan çıkarların önemiyle orantılı olarak sınırlandırılmasını sağlayacak biçimde yapılmalıdır. 9. madde 4. Bent; Yerel makamlara sağlanan kaynakların dayandığı mali sistemler, görevin yürütülmesi için gereken harcamalardaki gerçek artışların mümkün olduğunca izlenebilmesine olanak tanımaya yetecek ölçüde çeşitlilik arz etmeli ve esneklik taşınmalıdır. Yine aynı madde 6. Bent; Yeniden dağıtılan kaynakların yerel makamlara tahsisinin nasıl yapılacağı konusunda, kendilerine uygun bir biçimde danışılacaktır. Yine aynı madde 7. Bent; Mümkün olduğu ölçüde, yerel makamlara yapılan hibeler belli projelerin finansmanına tahsis edilme koşulu taşımayacaktır.

Hibe verilmesi yerel makamların kendi yetki alanları içinde kendi politikalarına ilişkin olarak takdir hakkı kullanmadaki temel özgürlüklerine hanel getirmeyecektir. 10. madde 2. Bent; Her devlet, yerel makamların ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslararası yerel makamlar birliklerine katılma hakkını tanıyacaktır. Yine aynı madde 3. Bent; Yerel makamlar, kanunla muhtemelen öngörülen şartlar dâhilinde, başka devletlerin yerel makamlarıyla işbirliği yapabilirler. 11. Madde; Yerel yönetimler kendi yetkilerinin serbestçe kullanımı ile anayasa veya ulusal mevzuat tarafından belirlenmiş olan özerk yönetim ilkelerine riayetini sağlanması amacıyla yargı yoluna başvurma hakkına sahip olacaklardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE KATILIM YOLLARI

3.1 KATILIM YOLLARI

3.1.1 Katılımcılık Nedir?

Yerel yönetim; yerel kamu hizmetlerinin yanı sıra ticari, iktisadi, kültürel ve teknik bazı fonksiyonların merkezi idarenin (devlet tüzel kişiliğinin) hiyerarşik yapısı haricinde ayrı kamu tüzel kişilerinca yerine getirilmesi demektir.

Günümüz modern dünyasında merkezi hükümetlerden beklenen yerel birimlere yetki dağıtımını sağlayıp yerel düzeyde özgürlüğü gerçekleştirdiği gibi aynı zamanda vatandaşların kendi hayatlarını yönetebilmesi için yerel halkın katılımını da sağlayarak eşitliği de gerçekleştirmektedir.

Yönetim kavramı; “**Değişen çevrede sınırlı olan kaynakları kullanarak, organizasyon amaçlarına etkili ulaşmak için başkaları ile işbirliği yapmaktır**” diye tanımlanabilir. Yönetim kavramı ile ilgili olarak; bir grup faaliyeti olması, beşeri olması, işbirliği, işbölümü ve uzmanlaşmayı gerektirmesi, evrensel ve hiyerarşik özelliğe sahip olmasından söz edilebilir. Yönetime katılma, sınırları özel mülkiyetle çizilmiş bir alanda ortak sorunları çözerek emek verimliliğinin artırılması amacıyla; çalışanlarla yöneticilerin işbirliği yapmalarını sağlayan mekanizmanın adıdır (Gümüş,2001s.49). Daha esnek ve kapsamlı bir tanıma göre yönetime katılma, bir işletmede çalışanların temsilcileri aracılığı ile o işletmede alınan tüm kararlara söz ya da oy hakkı ile katılmalarıdır (Dicle,1980,s.71).

Katılım kavramı; karar vermede kaynakların ve zamanın daha iyi kullanılması, arzulanan amaçlara ulaşmak için çeşitli faaliyetlere girişmek ve paylaşılan bu amaçlar doğrultusunda müşterilerin ve ortakların yürüttüğü faaliyetler bütünü olarak tanımlanabilir (Yıldırım, 2004, s. 233). Katılım topluluğun etkilediği

ve öncelikli olarak yerleşim alanlarında kontrol paylaşımı, karar verme, kaynakların tahsisi ile kamu malları ve hizmetlerine ulaşma sürecidir.

Bunun yanında, Yönetime katılma kavramı, klasik, geleneksel, hiyerarşik, bürokratik ve şimdiye kadar iyi sonuç vermeyen yönetim anlayışının tersine, sivil toplum örgütlerine önem veren, bunların gelişimlerinin önünü açan, katılımcılığı, saydamlığı, yetki devrini, yerinden yönetimi, sonuç verici ve uygulanabilir çözüm yollarını teşvik eden ve benimseyen bir anlayışı ifade etmektedir (Aykaç,1999, s. 18).

Bir başka açıdan bakıldığında ise Demokrasi kuramına göre katılma; her türlü sosyal hedefi ve bunlara ulaşmak için kullanılacak yolları belirleyen bir süreci ifade etmektedir. Katılma aracılığıyla toplumsal hedefler, yöneten yönetilen iş birliği ve etkileşimiyle ortaklaşa belirlenmektedir (Sarıbay, 1991, s.19).

Siyasal katılım, vatandaşların siyasal sistem karşısında durumlarını, tutumlarını ve davranışlarını belirleyen bir kavramdır. Bunu sadece yerel seçimlerde oy kullanma olarak algılama yanlış olacaktır. Katılma, basit bir meraktan yoğun bir eyleme kadar uzanan geniş bir tutum ve faaliyet alanını kapsar. Yerel anlamda siyasal katılımın sağlanabilmesi için ilgi, önemseme, bilgi ve eylemin bir arada olması gerekmektedir (Kapani, 2003, s.131).

Evrensel uygulamada yurttaşların kamusal haklara katılıma hakkının olduğu ve bu hakkın yerel düzeyde, dolaysız biçimde yurttaşa en yakın bir yönetim tarafından kullanılabilmesi kabul edilmiştir (Öztürk, 1994, s.54). Dolayısıyla il özel idareleri ve belediyelerde halkın yönetime katılımının sağlanması için bu idarelerin idarecilerine önemli görevler düşmektedir. Çünkü halkın yönetime katılımının gerçekleştirilebilmesi için idarenin faaliyetlerinden vatandaşların zamanında ve eksiksiz olarak haberdar olması ve katılımı gerçekleştirecek tedbirlerin alınması gereklidir. Bunun için de katılımını sağlamaya yönelik olarak yürürlüğe konulan yasa ve yönetmelik hükümleri eksiksiz uygulanması gereklidir (Demir, 2014, s. 18).

Yerel yönetim, sözcük olarak Fransızca “**decentralisation**” kelimesinin Türkçe karşılığı olarak kullanılmaktadır. Yönetim biliminde; belirtilen sözcüğün

karşılığı olarak eskiden “**adem-i merkezîyet**” terimi kullanılmakta idi. Adem-i merkezîyet; merkez teşkilatına ve hiyerarşisine dahil olmaksızın, bir takım organlar tarafından yürütme kararlarının alınmasını gerektiren bir sistemdir (Dönmez,1996,s.64). Ülkemizde, yerel yönetim tanımının içerisinde belediyeler, il özel idareleri ve köyler girmektedir. Ancak, ülke çapında yerel yönetim denilince ilk olarak akla gelen, kentlerin yönetimi ve günümüzde uygulanan belediyeçiliktir (Erten, 1998). Yerel yönetimler “**kamu yönetimi**” nin ayrılmaz bir parçasıdır. Kamu yönetiminde etkinliğin ve verimliliğin temel ilkesi “**hizmetlerin halka en yakın birimlerince yerine getirilmesi**”; yerinden yönetimin temel ilkesi ise “hizmetlerin seçimle gelen organlar tarafından özerk kuruluşlarca” yürütülmesidir. Vatandaşlar ihtiyaçlarını dilek ve şikayetlerini merkezi idareye nazaran yürütme karar ve organları seçimle işbaşına gelen yerel yönetimlere daha rahat iletme imkanına sahiptirler (Karaer, 1987,s.61).

Günümüz yönetim anlayışı yönetişim kavramını ortaya çıkarmıştır. Yönetişim kavramı; yöneten ile yönetilenlerin yönetim sürecine ilişkin kararları birlikte belirlemeleri esasını içermektedir. Söz konusu bu yönetim anlayışının en belirgin unsuru da katılım olarak ortaya çıkmaktadır. İçinde bulunduğumuz çağda dünyamızı en etkin biçimde belirleyecek değişkenin katılım olduğu anlaşılmakta, katılım siyasal bir kavram gibi gözükmeyle birlikte yirmi birinci yüzyıla damgasını vuracak devrim niteliği ile sosyolojik ve ekonomik alanları da egemenliğine almış bulunmaktadır. Günümüzde katılım siyasal konuların ötesinde toplumsal ve kültürel olaylara ve oluşumlara katılma anlayışını da kapsamaktadır (Kongar, 1992, s.13).

Yönetime katılma “**bireysel veya toplu**” bir şekilde, “**kendiliğinden veya uyarılmış**” biçimde, “**gönüllü veya zorunlu**”, “**sürekli veya geçici**” ve benzeri biçimlerde olabilir. Ancak etkili bir katılımın gerçekleşebilmesi için yasal ve kurumsal düzenlemelerin yanı sıra bizzat tarafları ilgilendiren bazı ön koşullar vardır. Bu koşulları “**bilgilenme**”, “**katılma bakış tarzı**” ve “**katılma güdüsü**” olarak ifade edebiliriz. Şüphesiz neye katılacağım, nasıl ve ne için katılacağımı bilmeyen birisi için katılım uygulamaları fazla bir anlam taşımayacaktır (Arıkboğa,1998,s.70-71-72).

Bu yöntemler hayata geçirilirken tüm iletişim ve etkileşim yolları bir dert dinleme ve vatandaş geçici rahatlatma yolu olarak kalmamalı, halkın istek, şikayet

ve gereksinimleri doğrultusunda gerekenin yapılması konusunda planlama aracı olarak değerlendirilmelidir. Yerel demokrasinin geliştirilmesinde en önemli ölçüt, yerel halkın yerel nitelikteki kararlara yaptığı katkının derecesi olması sebebiyle bu katkı ne kadar fazla ise, yerel demokrasi o oranda gelişmiştir.

Bununla birlikte, Yerel yönetimlerde bireylerin yapılanların doğruluğunu, adillliğini, halkın beklentilerine ve önceliklerine uygunluğunu tartışması, yönetimi denetleyebilmesi yani bir bakıma kendi kendini yönetebilmesi istenen halkın bilgilenmiş olması gerekir.

Belirtmek gerekir ki katılıma olan bakış temelde demokratik siyasal kültürle, bu kültürün ve katılım pratiklerinin uygulanacağı kurumların oluşum süreciyle yakından ilgilidir.

Diğer taraftan yöneticilerin katılım konusundaki tavırları, ciddi ve içtenlikli davranmaları bireylerin katılma güdüsünü etkiler (Dönmez, 2009, s. 53).

Burada dikkat çeken katılımın nicelliği ve niteliğidir. Sadece adı katılım olan bir katılımcılığın kimseye bir yarar sağlamayacağı aşıkardır. Yapılan gözlem ve araştırmalardan şu kısım açıkça ön plana çıkmaktadır. Yapılan bu tanımlar incelendiğinde yönetime katılma üç önemli özellik taşımaktadır: Birincisi, bir örgütün alt yönetim kademelerinin ve çalışanlarının örgüt politikası ve yönetimi konusunda kararlara katılmaları; ikincisi, katılanların böyle bir yönetim türü ile psikolojik benlik ihtiyaçlarını tatmin edecekleri bir demokratik ortama kavuşmaları; üçüncüsü ise, yönetenler ile yönetilenler arasında bir diyalog ve iş birliğinin geliştirilerek örgütün daha gerçekçi ve ekonomik karar verme imkanlarına, diğer bir ifadeyle, idari etkinlik ve verimliliğe kavuşturulmasıdır (Öztürk,1994,s.46).

Bununla birlikte eğer yerel yönetim tarafından alınan kararlar vatandaşlara empoze edilmeyecekse, vatandaşların yönetime katılım yoluyla gündeme getirdikleri kamusal sorgulama sürecine yönetimin açık olması gerekmektedir. Bu aynı zamanda, yönetimle vatandaşlar arası ilişkide "**rıza**" olgusunun ortaya çıkmasının ve yönetimin meşruiyet sorunuyla karşılaşmamasının da çaresidir. Diğer bir deyişle siyasal karar alma sürecinin meşruluğundan, ancak vatandaşların ve onların

temsilcilerinin içinde yer aldıkları ve kamusal çıkarla ilgili sorgulama ve eleştirilerini yaptıkları kamusal bir tartışma mekanı var olduğu sürece söz edebiliriz (Erkal, 2006, s. 70-71).

Katılımın bir diğer sonucu ise ekonomiktir. Buda, Günümüzde hangi siyasal sisteme sahip olursa olsun, katı merkezîyetçilikle yönetilen ülkelerde toplumsal refahın artırılması ve demokrasinin yaygınlaştırılmasında önemli yapısal sorunlarla karşılaşmaktadır. Öte yandan gelişmiş ülkelerde kalkınma, önemli ölçüde halkın yönetime etkin katılımı ve yerel kaynakların harekete geçirilmesi ile gerçekleşmiştir. Bu ülkelerde yerel yönetimlerin birçok açıdan, özellikle demokrasinin yaygınlaştırılması, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, hizmet önceliklerinin belirlenmesi ve hizmet maliyetinin düşürülmesi açılarından, merkezi yönetime üstünlüğü kabul edilmektedir.

3.1.2 Kent Yönetimi

Ülkemizde kent yönetiminde iki ayrı kurum etkin konumdadır. Bunardan birincisi İl Özel İdaresi ikincisi ise belediyedir.

İl özel idaresi, taşınır ve taşınmaz mallara ve bağımsız gelirlere sahip, genel karar organları halk tarafından seçilen, bölge halkının ortak ve belirli ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hizmet veren tüzel kişiliğe sahip bir mahalli idare kuruluşudur (Dönmez,2010,s. 73). İl özel idaresinin yetki alanı, ilin tüm alanlarını kapsamaktadır. Bir yerde il özel idaresinin kurulabilmesi için, söz konusu yerin il statüsüne kavuşturulması yeterlidir. İl özel idarelerinin, ‘**vali**’, ‘**il genel meclisi**’ ve ‘**il daimi encümeni**’ olmak üzere üç organı bulunmaktadır.

Belediye kelimesi, köken itibarı ile Arapça olup, bir insan topluluğunun yerleşme niyeti ile oturduğu yer anlamına gelen “**Beled**” kelimesinden türemiştir. Sözcük esas itibarı ile beldeye ilişkin kuruluş veya yönetim anlamına gelmektedir (Eren, 2001, s.3).

Evrensel bir tanım ile yerel yönetimler, belirli bir coğrafi alanda (köy, kent, kasaba, il, v.b) yaşayan yerel topluluğun bireyelerine, bir arada yaşamak nedeniyle

kendilerini en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacıyla kurulan, karar organları (kimi durumlarda yürütme organları) yerel toplulukça seçilerek göreve getirilen, yasalarla belirlenmiş görevlere ve yetkilere, özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip, merkezi yönetimle olan ilişkilerinde yönetsel özerklikten yararlanan kamu tüzel kişileridir.

Yerel yönetimler, kendi bölgelerindeki ihtiyaçların neler olduklarını ve miktarlarını merkezi idareye oranla daha akılcı bir biçimde saptayabilme olanaklarına sahiptirler. Bu durum, kaynakların israf edilmesini azaltır.

Kısacası, yerel yönetimler ekonomik açıdan aynı verimi, merkezi idareye oranla daha az kaynakla sağlamaktadırlar. Bu nedenle, merkezi idarenin yanında birde yerel bir yönetimin bulunması ekonomik açıdan zorunluluğu olarak ortaya çıkmaktadır.*

Yerel yönetimler, belirli hizmetlerin sağlanmasını Sivil Toplum Kuruluşları (STK) aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir. Bazı alanlarda halkın bilgi, deneyim ve becerisinin harekete geçirilmesi, STK desteğinin sağlanması çok önemli yararlar sağlamaktadır. Bu kapsamda yerel yönetimler, çeşitli meslek kuruluşları, sendikalar, kooperatif birlikleri, dernekler ve diğer gönüllü kuruluşlarla çeşitli alanlarda işbirliği ve ortak yürütebilmektedir.

3.2 KATILIMIN HUKUKİ DÜZENLEMESİ

3.2.1. Uluslararası Hukukta Yerel Katılım

Uluslararası hukuksal metinlerde katılımı ilgili maddelerden ilki 1789 Fransız İnsan Hakları Beyannamesinde yer almaktadır. Beyannamenin 14. Maddesi, **"Yurttaşlar, bizzat kendileri veya temsilcileri aracılığıyla, kamusal katkının gerekliliğini tespit etmek, onu özgürce onaylamak, kullanımını takip etmek ve oranını, matrahını, kapsamını ve süresini belirlemek hakkına sahiptirler"**

* <http://www.siviltoplumakademisi.org>

şeklinde düzenlenmiştir. Daha sonra 1948 Evrensel İnsan Hakları Beyannamesinin 21.maddesi 1 .paragrafında "**Her kişi ya doğrudan doğruya, ya serbestçe seçtiği temsilcileri aracılığıyla, ülkesinin kamusal işlerinin yönetiminde yer alma hakkına sahiptir.**" şeklinde yer almıştır. Her iki hükümde de, yurttaşların siyasi yaşama doğrudan müdahale hakkının belirtilmiş olduğunu görüyoruz (Dönmez, 2009, s. 37).

Avrupa Konseyi'nin Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu'nda katılımı ile ilgili olarak "**Vatandaşların kamu işlerinin sevk ve idaresine katılma hakkının tüm üye devletlerin paylaştığı demokratik ilke olduğunu**" ve "**Genel oyla seçilen ve gerçek yetkilerle donatılmış temsilcilerce yönetilen kentlerin vatandaşlara yakın bir yönetimi sağlayacağım**" ifade eden maddeler yer almaktadır (Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu" 2,3 maddeleri).

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının önsözüne bakıldığında; vatandaşların kamu işlerinin sevk ve idaresine katılma hakkının Avrupa Konseyine üye devletlerin paylaştığı demokratik bir ilke olduğu ve bu hakların en doğrudan kullanım alanının yerel düzeyde olduğu belirtilmiştir. Yine aynı Şart, vatandaşlardan oluşan meclislere, referandumlara veya vatandaşların doğrudan katılımına olanak veren öteki yöntemlere başvurabilmesi hakkına da atıfta bulunmaktadır.

Avrupa Kentsel Şartının 3.3. maddesinde, yerel demokrasi; kentsel gelişmenin temeli, özerk ve mali bağımsızlığı olan yerel yönetimlerde halkın doğrudan katılımının sağlanması şeklinde tanımlanmıştır.

8. Beş yıllık Kalkınma Planı Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Raporunda (OİK, 554: 15), etkin bir yerel yönetimin sahip olması beklenen özelliklerin arasında; halkın bilinçli ve sorumluluğunun farkında olması ile karar verme süreçlerine halkın her düzeyde katılımı ve ortak çalışma gibi değerlerin yerel yönetim ortamında anlamlı uygulama olanakları bulabilmesine de yer verilmiştir.

Aynı raporda yerel katılım ilkelerinin saydamlık ve demokratiklik olduğu belirtilmiştir (OİK, 554: 115, 116). Saydamlığın, yerel yönetim faaliyetlerinin bilgilerine erişme hakkı tanınması, çalışmalarda şeffaflık- açıklık sağlanmasıyla yerel yönetimlerin çalışmaları hakkında bilgi sahibi olunmasının temel yurttaşlık hakkı olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca yönetilenlerin resmi belge ve bilgilere ulaşabilme hakkı ve halkın kamu politikalarının oluşumu sürecine dinleyici yada karar alıcı olarak katılmasının açıklığın en önemli iki yönü olduğu belirtilmiştir.

Demokratikliğin, toplumdaki tüm kesimlerin yönetimde temsili ve yönetime katılım olduğu belirtildikten sonra yerel yönetimlerdeki mevcut yapının temsil ve katılımı tam sağlamadığı vurgulanmıştır. Bunun için kamu görevlilerine görevleri devam ederken seçilme hakkının tanınması, belediye ve il genel meclislerine seçilebilmek için koyulan barajların kaldırılarak tam nispi seçim sisteminin uygulanması, kadınlar, engelliler ve gençler için yerel yönetim organlarında temsilini sağlamak için olumlu kotanın uygulanması gerekliliğine değinilmiştir (Demir,2014, s.4).

3.2.2 Türk Hukukunda Yerel Katılım

Kendi iç hukukumuza baktığımızda, ilk olarak 1930 tarihli 1580 sayılı kanunun 13. maddesinde "Hemşerilerin belediye işlerinde reye, intihaba, belediye idaresine iştirake ve belde idaresinin devamlı yardımlarından istifadeye hakları vardır". denilmektedir.Bu madde açık bir şekilde, yurttaşların belediye yönetimine katılma hakkım kabul etmektedir. Yasa hemşerinin katılma hakkından bahsetmiş ise de, nasıl bir katılım sağlanacağı düzenlenmediği gibi, düzenlemede yerel örgütsel yapılanmanın başta temsil olmak üzere birçok sorunu da, çözmekten uzak olduğu bilinmektedir*

Kanunda sadece "**belediye meclisi toplantılarının halka açık olması**" kuralı bulunmaktadır. Toplantı gündemi, gazetelerle ve uygun vasıtalarla ilan edilecektir.

* www.geocities.com/yerel-demokrasi/yg21

Bunun dışında belediye meclisi toplantılarına belde halkından katılanlarla ilgili tek düzenleme "**müzakereyi dinlemeye gelenlerden nümayiş ve gürültü yapanların içtima salonundan çıkartılması**" ile ilgilidir. Ancak, belediye meclisinin, özetleri ilan edilecek kesin kararlarına karşı alakadarlarca itiraz hakkı da tanınmaktadır. Görüldüğü gibi, özele inildiğinde yasal çerçeve sınırlıdır. Ama bu sınırlı yasal çerçeve uygulamaya nasıl yansıyor diye bakıldığında zaman, bunun bile yansımadağı görülmektedir. Belediye meclisi toplantılarına belde halkının katılımı konusunda yapılmış bir araştırmanın bulgularına göre, araştırma kapsamına giren belediyelerin %75'inde belediye meclisi toplantılarına belde halkı hiçbir biçimde katılmamaktadır. Toplantılara katılımın olduğu belediyeler için ise bu katılma bir ya da iki kişi ile sınırlı kalmaktadır (Erkal, 2006, s.22) .

Hukukumuzda bilgi edinme hakkı esaslı olarak 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'te düzenlenmiştir.

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu 24/10/2003 tarihli ve 25269 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yayımı tarihinden 6 ay sonra yani 24 Nisan 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'te 19 Nisan 2004'te Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilip 27 Nisan 2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

4982 sayılı Kanun; demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemeyi amaçlamıştır. Kanuna göre ilke olarak yabancı gerçek ve tüzel kişiler bakımından öngörülen sınırlamalar dışında herkes bilgi edinme hakkına sahiptir.

4982 sayılı Kanun kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanmaktadır. Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların

yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler.

Bilgi edinme başvurusu, başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, oturma yeri veya iş adresini, başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve adresi ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren dilekçe ile istenen bilgi veya belgenin bulunduğu kurum veya kuruluşa yapılmaktadır. Elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da bilgi edinme başvurusunun yapılması mümkündür. Bilgi edinme başvurusuna ilişkin dilekçede, istenen bilgi veya belgeler açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Bu hususla ilgili olarak Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmeliği ekinde başvuru formları yayınlanmış bulunmaktadır (Demir, 2014, s.7).

Günümüz Türkiye'sindeki kanunlarımıza baktığımızda 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13. maddesi önceki yasalardan daha ileri bir katılım öngörerek "Herkes ikamet ettiği beldenin hemşerisidir. Hemşerilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Belediye, hemşeriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır. Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin yasalara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür" denmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda mahalle muhtarına verilen Mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek ve Diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak olarak belirlenen görevleri yerel katılımı sağlama amaçlı maddelerdir. Bu kanunun 24. maddesinde Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin

temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir ifadesi yer almaktadır.

Ayrıca 5393 sayılı bu kanunda daha öncekilerden farklı olarak 76. maddesinde Kent Konseyi düzenlenmektedir. Buna göre, Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usûl ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir. Ancak henüz bahsedilen bu yönetmelik çıkarılmamıştır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu konu ile ilgili olarak 16. maddesinde; ...Kaymakamlar ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ve ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversite ve sendikalar ile gündemdeki konularla ilgili köy ve mahalle muhtarları ile sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir. denmekte ve 64. maddesinde ... görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda, ...kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Yasası kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebileceği... ifadeleri yer almaktadır. Ayrıca raporların da çeşitli yollarla halka duyurulacağı ve isteyenlere il genel meclisi tarafından belirlenecek bedel karşılığında verilebileceği hüküm altına alınmıştır. Görüldüğü gibi yasa koyucu meclis faaliyetlerini halka açarak katılımın sağlanmasını arzulamıştır. Ancak bu

düzenlemelerle katılımı sağlamak yönünde değişiklikler yapılmış olsa da katılımcıların oy hakkının olmaması katılımı etkisiz kılmaktadır (Erkal, 2006, s.25).

Hem 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda hem de 5302 Sayılı İl Özel idaresi Kanunu'nda konuyla ilgili benzer düzenlemeler getirilmiştir. Hemşerilerin katılımıyla ilgili olarak;

...meclisi önceden belirlenen günde mutata toplantı yerinde toplanır,... toplantının yeri ve zamanı mutata usullerle halka duyurulur.

Stratejik plan ve performans planı ile ilgili olarak;

...stratejik plan, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır" ve "...faaliyet raporu kamuoyuna açıklanır

Hizmetlere gönüllü katılımı ile ilgili olarak;

...sağlık, eğitim, spor, çevre, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında... dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulanır. Gönüllülerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir" maddeleri yer almaktadır. Bu yasalarla ilk defa sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların yerel hizmetlere katılımı düzenlenmiştir.

442 sayılı Köy Kanunu'nda ise diğer yerel yönetim düzenlemelerinden farklı olarak doğrudan demokrasi vardır. Kanunda köy organlarından bahsedilirken Köy Derneği bir karar organı olarak sayılmış ve seçme hakkı olan tüm köylülerden oluşacağı belirtilmiştir. Kanunla Köy Derneğine yalnızca bir görev verilmiş, o da **"köylünün isteğine bağlı olan işleri köy derneğinin yarısından çoğunun kararıyla mecburi iş haline getirebilmektir."**

Yerel yönetimlerde katılımı en çok vurgu yapan metin. Beş Yıllık Kalkınma Planı'dır. Bu planın yerel yönetimdeki katılımı yönelik maddeleri şöyledir:*

a) Yerel yönetimlere yetki ve esneklik sağlamak,

* <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>

b) Yerel yönetimin, kendi koşullarına ve gereksinimlerine en uygun yönetim yapısının belirlenmesine imkan sunmak.

c) Yerel yönetimi, merkezi yönetimin müdahalelerinden korumak,

Bu bağlamda, etkin bir yerel yönetimin sahip olması beklenen özellikler şunlardır:

- Demokratik olmalıdır
- Karar ve yürütme organlarının yerel topluluğun oyuyla görevlendirilmeleri esastır
- Halk bilinçli ve sorumluluğunun farkında olmalıdır
- Yerel harcamalar yönetim ve yargı birimlerinin denetimine açık olmalıdır
- Karar verme süreçlerine halkın her düzeyde katılımı ve ortak çalışma gibi değerler yerel yönetim ortamında anlamlı uygulama olanakları bulabilmelidir.

Katılımın yalın şekliyle en fazla vurgulandığı iki mevzuatın şöyle olduğu görülür. Belediye Kanununa göre herkes ikamet ettiği beldenin hemşerisidir. Hemşerilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır (5393 SK. md. 13).

Belediyenin, hemşeriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapması gerekmektedir. Bu çalışmaları yaparken de üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemleri alacaktır (5393 SK. md. 13).

Kamu Yönetiminin İyileştirilmesi ve Yeniden Yapılandırılması Özel İhtisas Komisyonu Raporu'nda da; yerel yönetimler konusunda halkın yönetsel kararlara katılımı ile mali kaynakların geliştirilmesi önerilmekte ve bu düzenlemeler içinde halkın yerel meclis toplantılarına katılıp soru sorabilmesi, eğitim, sağlık, imar, sosyal yardım, bayındırlık ve çevre gibi konularda oluşturulacak zorunlu ihtisas komitelerine katılarak görüş ve isteklerini belirtmeleri, bu komite raporlarının

meclislerin bilgisine sunulması, çok önemli konularda halk oyuna başvurulabilmesi, halkın bilgilendirilmesi için halkla ilişkiler birimleri ile çeşitli yayın araçlarının yerel yönetimlerce oluşturulabilmesi de önerilmektedir (8.BYKP Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Rapor) .

3.3 KATILIMDA POZİTİF AYRIMCILIK

3.3.1 Kadınların Yerel Yönetime Katılımı

Kadının kamusal yaşama katılması, toplumsal alanda kendini özgürce anlatabilmesi ve özellikle gereksinimlerine uygun bir kentsel çevrenin oluşması sürecinde söz sahibi olması çağdaş düşüncenin ve gelişmelerin gereğidir. Çalışan ve çalışmayana, kentsel sistem oluşturulurken bütün kadınların günlük yaşamda karşılaştıkları zorlukların göz önünde bulundurulması gerekir. Bu sorunları en iyi bilen kesim olarak da, kadınların yönetimde ve halk katılımıyla gerçekleştirilecek çalışmalarda yer almaları gerekmekte ve yönetimlerin kadınların bilgilerinden ve düşüncelerinden yararlanmayı bir zorunluluk olarak algılamaları gerekmektedir * Kadınlarla ilgili kentsel sorunların çözümünde çağdaş ülkeler, kadınların olabildiğince planlama sürecine katılması ve kendi kurdukları sosyal örgütlerin sayısının artması için çaba göstermektedirler.**

Kadınların siyasal yaşama katılımının ilk basamağı kabul edilen yerel yönetimlerde de kadının temsili sınırlıdır. Bununla birlikte Türkiye'de kamu sektörü, son derece nitelikli bir kadın kesimini bünyesinde barındırmaktadır. Yüksek eğitim görmüş kadınların başlıca çalışma alanı kamu sektörüdür. Buna karşılık, kamu yönetimi karar mekanizmalarında kadınların sayısı oldukça düşüktür.***

Kadının sosyal, ekonomik ve siyasi kararlara katılımını artırarak, kalkınma süreci ve toplumla bütünleşmesini sağlamak, toplum yaşamında daha etkin konuma getirmek, yönetime katılmasını sağlamak ve statüsünün güvence altına almak temel

* <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>

** <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>

*** http://www.tuik.gov.tr/tkba/cedaw-ulke_raporu.doc.

hedef olarak belirlenmelidir. Kadınlara yasalarla verilen hakların tam kullanılmasına yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı ve il ve belediye meclislerinin oluşumunda kadınların daha fazla temsil edilmeleri sağlanmalıdır (Erkal, 2006, s.50).

3.3.2 Gençlerin Yerel Yönetime Katılımı

Amerika, İngiltere ve diğer birçok Avrupa ülkesinde çok çeşitli biçimlerde örgütlenebilen kent toplulukları genç nüfusunda kentte yaratılan hizmet ve refahtan pay aldıkları görülmektedir. Türkiye'de ise gençlere yönelik kent hizmetleri ve gençlerin bu yönetimlerdeki etkinliğine baktığımızda, kentteki diğer daha az güçlü gruplar gibi onların da varlıklarını duyurmada zorlandıklarını görmekteyiz. Gençlerin de diğer kentliler gibi kamu politikaları ve hizmetlerin sunumu ile ilgili karar alma süreçlerine katılma ve bu süreçte belirleyici olma, ihtiyaçlara uygun kamu hizmetlerinden yararlanma ve kalite-maliyet unsurları dikkate alınarak seçim şansına sahip olma talepleri vardır (Erkal, 2006, s.51).

Gençlerin kent yönetimine katılımı bağımsız ve özerk bir kimlik geliştirme doğrultusundaki gereksinimlerine de bir cevap bulmaktadır. Bu katılım "kişiliğini bulduktan sonra" değil, "kişiliğini bulurken" gerçekleşmelidir. Gençlik örgütlerinin bu kişilik gelişiminde gencin topluma katılımı ve toplumla bütünleşmesinde çok önemli bir işlevleri vardır. Bu nedenle kent yönetimlerinin gençlik örgütlenmeleri konusunda çaba harcamaları gerekmektedir(Erkal, 2006, s.51).

21. yy. gündemini belirleyen sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleşebilmesi için Birleşmiş Milletler gençlerin anahtar rol üstlenmeleri gerektiğine işaret etmekte ve gençliğin kapasitesinin geliştirilmesi, yapabilir kılınması ve böylelikle karar mekanizmalarına aktif katılımlarının sağlanması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Politikaların oluşturulmasında ve uygulanmasında gençlerin aktif rol oynaması için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekir. Katılımın kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi için programlar geliştirilmesi, eğitimde katılım kültürünün özendirilmesi ve

gençlerin ifade özgürlüğünün kültürel ve sosyal alanlarda etkin katılımının desteklenmesi ve görüşlerinin alınması gerekir

AB Gençlik Politikaları Üzerine Beyaz Kitap'ta da gençlik katılımını, gençliğin bilgilendirmesini, gönüllülüğü ve gençliğin daha iyi anlaşılmasını öncelikler olarak sıralamaktadır.*

Avrupa Konseyi'ne bağlı olarak çalışan Avrupa Gençlik Fonu (EYF) ve Avrupa Gençlik Merkezi (EYC), Avrupa'da örgütlenmiş ve sayıları 50'yi aşan bağımsız gençlik örgütünü, ekonomik ve siyasal açıdan desteklemektedir. Bu örgütler Avrupa'nın 23 ülkesinde aktif olarak çalışmakta ve ulusal gençlik örgütlerine de bir çatı görevi görmektedir. Avrupa'daki politik yaşama doğrudan katkı veren bu organizasyonların milyonlarca genç üyesi bulunmaktadır. Gençlik Forumu, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi içinde tutarlı bir gençlik politikasının oluşturulmasında belirleyici olmayı amaçlamaktadır. "**Gençlik Hakları Sözleşmesi**" böyle bir çabanın ürünüdür (Erkal, 2006, s.80).

Gençlik Hakları Sözleşmesinin 14. maddesi şöyledir: "İmza sahibi devletler, okulda katılım, gençlik organizasyonları veya başka platformlar aracılığıyla belirlenen yapılar çerçevesinde, gençlerin politik, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşama etkili bir biçimde katılmasını sağlamak üzere her türlü önlemi almakla yükümlüdür". Bu bağlamda gençler özellikle şu haklara sahiptir:

a) İlgi alanları doğrultusunda ve en uygun biçimde kendi örgütlerini oluşturmak; kendi aralarında ve diğer alanlarla, ülke sınırlarını gözetmeksizin işbirliği bağlantıları kurmak

b) İmtiyazlı eğitim alanları olarak tanınan ulusal ve uluslar arası gençlik örgütleri ile demokrasi hakkında bilgi sahibi olabilecekleri ve kendilerini ifade edebilecekleri yerler oluşturmak.

c) Eşitlik ilkesi temelinde kendilerini etkileyen politikaların geliştirilmesi sürecine, yerel, bölgesel, ulusal ve Avrupa Birliği düzeyinde, okul, işyeri, toplum hayatı gibi yaşamlarını etkileyen tüm alanların yönetiminde aktif ortaklar olmak yoluyla katılmak.

* <http://www.youthforhab.org.tr/tr/etkinlikler/2004/zirve/rapor.htm>

Sözleşme, temel kişi hakları çerçevesinde, "**15-25 yaş arasındaki tüm bireyler için**" görüş ve düşünceleri açıklama, bilgi alma, hak arama, katılım ve örgütlenme özgürlüğü ile ayrımcılık yasağı, işkence yasağı, aile, konut ve haberleşme dokunulmazlığı getirmektedir (Erkal, 2006, s.80).

Bunun yanında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından 1992 yılında oluşturulan "**Toplum Merkezleri Projesi**" ile gecekondü bölgelerinde yaşayan gençlerin var olan sorunlarını çözmek için gönüllü kişi ve kuruluşların ve yöre halkının katılımı ile birlikte çalışılması öngörülmektedir. Toplum Merkezleri Projesi'nin bir alt projesi olan Gençliğin Toplum Örgütlenmesine Katılımının Sağlanması Projesi de gençler arası dayanışmayı ve katılımcılığı temel alan etkinlikler aracılığı ile gençlerinin marjinal grup olmaktan çıkarılarak toplumsal farklılaşmayı azaltmak; kente uyum sürecini hızlandırarak demokrasinin gelişimine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Yerel bazda da Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde 1992-1993 yıllarında etkinlik gösteren "**Gençlik Konseyi**" ile, Çankaya Belediyesinin 1991-1002 yıllarındaki Görece olarak daha şanslı bir konumda oldukları varsayılan okuyan gençlerin, kent yaşamında beklentilerini tam anlamıyla karşıladıkları, kent yaşamına eklemlenebildikleri ve kente ilişkin aidiyet duygusu geliştirip bunun getireceği haklar ve sorumluluklara sahip çıktıklarını ileri sürmek de mümkün değildir (Yıldırım, 2002, s. 16).

3.3.3 Dezavantajlı Kişilerin Yerel Yönetime Katılımı

Kesin rakamlar bilinmemekle birlikte engelli nüfusun gelişmiş ülkelerden yaklaşık %20 oranında yüksek olduğu tahmin edilen ülkemizde, ne yazık ki, engellilerin aktif nüfusa katılım oranı ve buna yönelik kamu harcamaları, gelişmiş ülkelere oranla çok düşük düzeydedir (8.BYKP Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Rapor).

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde de toplumu oluşturan bireylerin eşit hak ve özgürlüklere sahip olduğu kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne ek 3447 sayılı ve 1975 tarihli Engelli Hakları Bildirgesi'nin 6. maddesi "**engelli kişiler... düzgün yaşam standardı hakkına sahiptirler...**

onların sosyal bütünleşmelerini kolaylaştırıp hızlandıracak bütün faaliyetler bu madde kapsamındadır" hükmüyle, Anayasamızın engelliler ve en geniş anlamda dezavantajlı toplumsal kesimlerle ilgili maddelerinin içeriğine ışık tutmuştur.*

Kentlerdeki engelli gruplara ilişkin Avrupa Kentsel Şartı'nın kentli haklarına ilişkin eki, her kentlinin en temel hakkının kentteki sosyal etkinliğe ve olanaklara yaş, ırk, bedensel ve zihinsel yeteneklerine bakılmaksızın kendi iradeleriyle erişebilmelerini öngörmektedir. Aynı zamanda engellilerin temel toplumsal haklarını kullanabilmelerinde yerel yönetimlerin desteğine duyulan gereksinim açık olarak belirtilmektedir.

Yerel yönetimler, bu kesimin toplumsal yaşama katılımını sağlamada çok önemli bir boyuttur. Bu nedenle, engelli bireyleri toplumdan ayırmak yerine, bütünün bir parçası olarak algılayan ve fizik ve sosyal mekanı buna olanak tanıyacak biçimde düzenlemek önemli bir gerekliliktir.**

* <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>

** <http://ekutup.dpt.gov.tr/yerelyon/oik554.pdf>

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE KATILIMCILIK: FRANSA ÖRNEĞİ

4.1 FRANSA'DA YEREL YÖNETİMLERİN TÜRLERİ VE YETKİLERİ

Fransız anayasasının birinci maddesi Fransa devletini «bölünmez», laik, demokratik ve sosyal bir cumhuriyet olarak tanımlamaktadır. Buna karşın aynı maddenin devamında katı üniter devlet biçimi yumuşatılmış ve idari yapısının yerinden yönetim (ademi merkezîyet) ilkesine dayandığı belirtilmiştir. Bunun dışında yerel yönetimlerin serbest yönetimi ve mali özerklik ilkeleri de Anayasa'nın sırasıyla 72'inci ve 72-2'inci maddelerinde tanınmıştır.

Devletin kendisine ait olan yetkileri kademeli olarak yerel yönetimlere devri anlamında kullanılan desantralizasyon (adem-i merkezîyetçilik), Fransız devrimi sonrası yeni yönetimin, kendisini o dönemin parlamenterlerinden Mirabeau'nun sözlerinde bulan “**insanların ve nesnelere yönetiminin yakınlaştırılması**” fikrinden gelmektedir.

Fransa'da desantralizasyon hareketleri her ne kadar Fransız İhtilali'nden itibaren başlatılabilirse de, esasen doktrinin önemli saydığı ve yoğun bir yasama trafiğiyle desteklenen reformlar 1980'den itibaren başlatılmaktadır. Sosyalist devlet başkanı François Mitterrand'ın aynı dönemde göreve gelişiyle beraber, yerel yönetim reformları geriye döndürülemez bir ivme kazandı ki mahalli idarelerin kazanımlarının çoğu için bu tarihi bir başlangıç/milat olarak yorumlamak yanlış olmayacaktır. Zira bu tarihten itibaren, departmanlar ve bölge yönetimlerinin kararları üzerindeki vesayet kalkacak, bölge yönetimleri sade idari birimler olmaktan çıkıp gerçek yerel yönetimlere dönüşecekler, Bölge Meclisleri ve Departman Genel Meclislerinin yürütme organları artık devletin temsilcileri olan “préfet”ler (valiler)

tarafından değil, bu meclislerin kendi içerinden seçecekleri üyelerden biri aracılığıyla yerine getirilecektir. 1980 sonrası bu gelişmeler, yerel yönetimlerin özerkliklerinin artırılmasına ve diğer gelişmelerle pekiştirilmesine yardımcı oldukları gibi, sonrasında gelen iktidarlar bu kazanımları almaya çalışmamışlar aksine, üstüne ekleme yapmışlardır (Yıldız, 2012, s. 312).

Resim 5: Paris

Resim 5: İstanbul

Fransız yerel yönetim yapısı Fransız anayasasının 72'inci maddesinde belirtildiği üzere ülke yerel yönetimleri commune, departman ve bölge yerel yönetimleri olmak üzere üç ayrı birimden oluşmaktadır. Burada bahsedilen Commune'ler bizdeki belediyelere, departmanlar ise il özel idarelerine denk gelmektedirler.

Denetim olarak bizde yerel yönetimler "**vesayet sistemi**" vardır. Fransa' da ise, tüm yerel yönetimler eşit statüdedir, yönetim biçimleri ayndır ve herhangi bir yerel yönetimin başka bir yerel yönetim üzerinde tasarrufta bulunması ya da "**vesayet**" kurması söz konusu değildir.

Fransa Anayasası'nın 74. maddesinin belirttiği üzere Cumhuriyet'in denizaşırı toprakları Cumhuriyet'in çıkarları içinde ve kendi çıkarlarını gözeterek şekilde özel düzenlere tabi tutulabilir. Anayasa'nın 34. maddesine uygun olarak yerel yönetim meclislerinin seçimine ilişkin yöntemler kanun yoluyla belirlenir. Kanun aynı zamanda yerel yönetimler tarafından serbest idarenin temel prensiplerini de belirler (Toksöz v.d., 2009, s.59). Bizde ise denizaşırı topraklar, sömürülen ülkeler yoktur. Dolayısıyla buralar için oluşturulacak, dizayn edilecek yönetim sistemlerine ihtiyaç yoktur.

Yerel Yönetim Organlarının şu şekilde olduğu görülür. Fransa’da yerel yönetimler Komün (Belediye), İl (Department) ve Bölge düzeyinde mutlaka bir **“başkan”**, **“yerel meclis”** ve başkanın uygun göreceği durumlarda ise yürütme görevini yerine getiren bir **“encümen”**den oluşur. Bunun yanında üç yerel yönetim yapısı için de geçerli olan **“Yerel Meclisler”** karar ve onay makamı, **“encümen”** ise yürütme organı olarak görev yapar. Encümen, başkanın uygun göreceği görev alanlarında, çalışmaların etkin bir biçimde yürütülmesini sağlamak amacıyla yerel meclis içerisinde ve başkan yardımcıları sıfatıyla oluşturulurlar.

4.1.1. Commune'ler (Belediye)

Commune’lerin başında ayrıca belediye meclisince kendi üyeleri arasından seçilen ve hem devletin yerel temsilcisi hem de yerel yönetimin başı olarak görev yapan bir belediye başkanı (le maire) bulunmaktadır. Türkiye’de ise yine Belediyenin başında Belediye başkanı bulunmaktadır. Belediye başkanı bir taraftan belediye meclisinin yürütme organı olmanın gerektirdiği yetkilere sahipken diğer taraftan devletin temsilcisi olması sıfatıyla idari kolluk görev ve yetkisi ile donatılmıştır. Belediye başkanı bu niteliğiyle kamu düzenini ve salâhiyetini de sağlamakla görevlendirilmiştir (Yıldız, 2012, s. 314).

Fransa’da en küçük yerel yönetim birimini kırsal ve kentsel alan fark etmeksizin belediyeler (komünler) oluşturmaktadır. Bu açıdan, Fransa’da daha çok kırsal alanlara özgü köy-kasaba gibi örgütlenme ve yönetim birimleri bulunmadığı için en alt kademe yönetim birimi olarak belediyeler kabul edilir. Bu kapsamda **“communautés urbaines”** ve **“syndicates”** adları ile iki farklı yapıda komünlerin birleşmelerine olanak sağlanmıştır. Komünlerin isteği ve yerel meclislerin kararları ile kurulabilecek bu yapılar bir ve birden fazla komünün farklı hizmetleri ortak sunmasına ve yönetmesine olanak sağlamaktadır (Toksöz v.d., 2009, s.60).

4.1.1.1 Belediye Meclisi

Belediyenin karar organı olan belediye meclisi, belediye başkanı, başkan vekilleri ve meclis üyelerinden oluşur. Meclis üyelerinin sayısı belediyenin nüfusuna göre değişiklik gösterir. Belediye meclisi üyeliği seçimleri 6 yılda bir yapılır. Seçim yöntemi, belediyenin nüfusuna göre değişir. 3500'den az kişinin yaşadığı belediyelerde belediye meclisi, iki türlü çoğunluk sistemiyle seçilir. İlk turda, hem kullanılan oyların çoğunluğunu alan hem de seçmen sayısının en azından % 25'ine eşit sayıda oy alan aday seçilir. İkinci turda, seçim oy kullananların sayısı önemsenmeksizin basit çoğunluğa göre yapılır. Eğer birkaç aday aynı sayıda oy alırsa, daha yaşlı olan aday kazanan kişi olarak açıklanır. 3500 Kişiden fazla kişinin yaşadığı belediyelerde, belediye meclisi üyeleri iki türlü liste usulüyle seçilir. Seçimin birinci turunda, kullanılan oyların mutlak çoğunluğunu alan liste, doldurulacak sandalye sayısının yarısına eşit üyeliği kazanır. Birinci turda mutlak çoğunluğu hiçbir liste sağlayamazsa ikinci tur seçimler yapılır. Bu turda en çok oyu alan liste, doldurulacak sandalye sayısının yarısına eşit üyeliği kazanır. Kullanılan oyların % 5'inden az oy alan listeler hiçbir üyelik kazanamazlar (Kayıkçı, 2003, s.7).

4.1.1.2 Belediye Başkanı

Türkiye'de Belediyeleri seçimle işbaşına gelen Belediye Başkanları yönetir. Bu başkanların herhangi bir siyasi partiyle organik bağları vardır. Belediyeni yönetim, hizmet, insan gücü, mali işler, gelirleri ve diğer işlemleriyle başkanlar doğrudan ilgilendir ve sorumluluk sahibidirler.

Fransa'da yürütme organı olan belediye başkanını, belediye meclisi kendi üyeleri arasından seçer. Belediye başkanı gizli oy ve mutlak çoğunlukla belediye meclisi tarafından seçilir. Belediye başkanının iki rolü vardır: Hem beldede devleti temsil eder (devletin o yöredeki ajanı kimliği ile devleti ve adli kolluk gücünü temsil eder), hem de yerel yönetimin başı olarak görev yapar. Belediye başkanı, devletin bir ajanı olarak yaptığı işlerden dolayı vali ve kaymakama karşı sorumludur. Devlet

adına yapılan işler, istatistiklerin toplanması, yasa, tüzük ve yönetmeliklerin halka duyurulması ve bazı soruşturmaların yürütülmesinden ibarettir. İkinci kimliği ile meclisin gözetimi altında, meclis kararlarının uygulanmasını sağlar. Belediye başkanı, belediye yönetiminin başı olarak belediye meclisi kararlarını yerine getirir. Bütçeyi hazırlayıp meclise sunma görevi onundur. Belediye gelirlerini toplar, belediyenin mallarını yönetir. Meclisten aldığı yetkiye dayanarak mahkemelerde belediyeyi temsil eder (Kayıkçı, 2003, s.8).

Özel Statüye Sahip Yerel Yönetimlere bakıldığında; 1982 yılı öncesinde yalnızca Paris'in sahip olduğu özel yönetim yapısına, 1982 tarihli yasa ile Marsilya ve Lyon da sahip olmuştur. "1975 yılına gelinceye kadar Paris'te seçilmiş bir belediye başkanı yoktur. Biri yönetimden, ikincisi belediye kolluk işlerinden sorumlu iki valisi bulunmaktadır. 1982 yılına kadar ilin seçilmiş bir yürütme organı yoktur. 31 Aralık 1982 tarihli yasaya göre ise Paris kenti iki ögeden oluşmaktadır: Paris Belediyesi ve Paris İli. Kentin bir tek meclisi vardır. Bu meclis hem Belediye Meclisi hem de İl Genel Meclisi olarak toplanır. Paris Belediyesinin iki organından biri Paris Meclisi, diğeri Paris Belediye Başkanındır. Her iki organ da hem "belediye"ye hem "il"e ilişkin işlevler görürler. Paris Meclisinin üyeleri, Paris Belediyesinin sınırları içinde bulunan ilçelerden seçilip gelirler. Paris, Marsilya ve Lyon'da belediye işlerini, Belediye Meclisi düzenler. Sınırlı bazı konularda da ilçe belediyeleri yetkili kılınmıştır. Paris'te 20, Marsilya'da 16, Lyon'da 9 ilçe belediyesi vardır. İlçe meclisleri, ilçeyi ilgilendiren bütün konularda kararlar alır. İlçe Belediye Meclisi, İlçe Belediye Başkanını kendi üyeleri arasından seçer (Keleş, 1994, s.25-28).

4.1.2 Le Département (Departmanlar) (İl)

10 Ağustos 1871 tarihli kanunla Fransız yerel yönetim teşkilatının temel bir birimi olarak kurulan Departmanlar, yüzeysel olarak communeler den daha büyüklerdir ve deniz aşırı departmanlarla beraber sayıları 2011 Mart ayından bu yana 101dir. Departmanların yetkileri konut, aile, yaşlılık, çocuk ve ihtiyaç kategorilerine göre sosyal yardım ve hizmetlerin etrafında toplanmışlardır. Departmanlar sosyal yardımlarla zorda olan işletmelere de yardımda bulunabilmektedirler. Ayrıca eğitim alanında kolej olarak adlandırılan orta öğretim kurumlarının bina yapımı, bakımı,

inşası ve bu binalara araç gereç, teknik işçi ve hizmetlilerin temininden sorumludurlar. Departmanlara ayrıca ulusal yollar ve avlanma amaçlı kullanılan limanların da yönetimi bırakılmıştır. Ara birim olarak departmanın varlığı ve gerekliliği sorgulansa da, süregelen reformlar bu kategoriyi zayıflatmak ya da etkinliğini azaltmak yerine sürekli güçlendirmiştir (Yıldız, 2012, s. 314).

Fransa'nın temel yönetim birimlerinden biri de ildir. İller, merkeziyetçi yönetim geleneğinden gelen Fransız kamu yönetimi sisteminin halen önemli bir parçasıdır. İl örgütlenmesi Fransa'da altı yılda bir yapılan seçimlerle göreve gelen ve “**İl Genel Meclisi**” adı verilen organ ile düzenlenir. 1982 yılında yapılan Fransız Yerel Yönetim Reformu ile birlikte iller İl Genel Meclisi içinden seçilen bir başkan tarafından yönetilir. Bu görev daha önce “**prefect**” adı verilen ve merkez tarafından atanan valiler tarafından görülüyordu. Valiler halen merkez adına, başbakanın temsilcisi konumundadır ve kaymakamlarla birlikte ağırlıklı olarak denetim hizmetlerinin yapılmasını sağlamaktadır (Toksöz ve v.d, 2009, s.60).

4.1.2.1 İl Genel Meclisi

İl Yerel Yönetimlerinin genel karar organı İl Genel Meclisi'dir. İl Genel Meclisi üyeleri doğrudan halk tarafından seçilir. Genel Meclisin üye sayısı, illere göre değişir. Seçim, genel ve doğrudan oy esasına göre yapılır. Seçim sistemi iki turlu çoğunluk sistemidir. İlk turda seçilebilmek için kullanılan oyun mutlak çoğunluğunu ve kayıtlı seçmen sayısının % 25'ine eşit oyu almak zorunludur. İkinci turda oy kullananların sayısına bakılmaksızın basit çoğunluk aranır. Eğer birkaç aday eşit sayıda oy alırsa, en yaşlı olan aday kazanan olarak ilan edilir. Genel Meclis, her 3 ayda bir toplanır. Genel Meclis üyeleri 6 yılda bir seçilmekte; ancak üyelerin yarısı 3 yılda bir yenilenmektedir.*

* <http://www.coe.int>, CDLR Publications, 1997, s.15

4.1.2.2 Genel Meclis Başkanı

İl Özel Yönetiminin yürütme organıdır. Genel Meclis tarafından 3 yıllık bir süre için seçilir. Meclis Başkanı, İl Özel Yönetiminin siyasal sorumlusu ve yönetimi ile görevli yürütme organıdır. Meclis Başkanı, İl Özel Yönetiminin bütçesini hazırlamak ve meclise sunmakla görevlidir. İlin mallarını yönetir, kolluk yetkilerini kullanır. Her yılın başında Genel Meclise, hizmet birimlerinin çalışmalarına ve finansman durumuna ilişkin bir rapor sunar. 2 Mart 1982 tarihli Yerel Yönetimlerin Hak ve Özgürlükleri adlı yasa, o zamana kadar valiler tarafından yerine getirilmekte olan yürütmeye ilişkin görevleri, İl Genel Meclisi Başkanına vermiştir. Dolayısıyla Genel Meclis Başkanı, vali karşısında güçlenmiştir (Keleş, 1994, s.29-30).

4.1.3 La Région (Bölgeler)

Sayıları bugün itibariyle 21'i bulan bölge yerinden yönetimleri, 1972'de kamu kurumları (idari birim) olarak kurulmuşlar ve 1982'den bu yana yerel yönetim birimi olarak faaliyet göstermektedirler. Bölgeler daha ziyade ekonomik gelişme ve toprak-arazi planlamasından sorumlu olarak hizmet vermektedirler. Dolayısıyla özel şirketlere ekonomik yardımda bulunma, bu işin koordinasyonu için **"ekonomik gelişmeye dair bölge şemaları"** düzenleme ve arazi planlaması için ayrı olarak **"arazinin düzenlenmesi ve gelişimine dair bölge şemaları"** hazırlama yetkilerine sahiptirler. Bölgeler eğitim alanında lise ve dengi okullarının bina yapım ve inşası ve teknik ve personel hizmetlisinin istihdamı ile iş aramakta olan genç ve yetişkinlerin tabi tutulacakları mesleki eğitimin düzenlenmesinden de sorumludurlar. Avrupa'daki hencinslerine göre yüz ölçümleri açısından daha dar bir alanda faaliyet görmelerine rağmen, bölge yerinden yönetimleri kendilerine bırakılan yetkileri başarıyla yerine getirmişler ve kuruldukları günden itibaren de planlama ve düzenleme alanında sürekli ilerleme göstermektedirler (Yıldız, 2012, s. 315).

Fransız Anakarası'nda yirmi iki, Fransa'nın deniz aşırı topraklarında ise dört bölge bulunmaktadır. Fransız kamu yönetiminde bölge yönetimleri, komün ve il yönetimlerine göre daha yeni idari birimlerdir. Fransa'da bölge yönetimi, özellikle

merkezi yönetimin ekonomi ve alan planlamalarını daha etkin yapabilmek ve bazı hizmetlerin daha bütüncül biçimde sunulmasını sağlamak amacıyla 1964'te çıkarılan bir kanunla kurulmuştur. Daha sonra 1972–73 yıllarında reforma tabi olan bölge yönetimleri danışma organı olmaktan çıkarak bir kamu kurumu niteliği kazanmıştır (Toksöz ve v.d , 2009, s.61).

4.1.3.1 Bölge Meclisi

Bölge yerel yönetiminin genel karar organı Bölge Meclisidir. Bölge Meclisinin üyeleri, bölge sınırları içindeki illerden seçilerek gelirler. Bölge Meclisi üyeleri, aralarından Bölge Meclisi Başkanını, Başkan Vekillerini ve Bölge Daimi Komisyonunun öteki üyelerini seçerler. Bölge Meclisi, Bakanlar Kurulu'nun gerekçeli kararı ile dağıtılabılır. Meclis, en az üç ayda bir toplanır. Bölge meclisi üyelerini halk, doğrudan doğruya ve 6 yılda bir seçer (Keleş, 1994, s.41).

4.1.3.2 Bölge Meclis Başkanı

Bölge Meclis Başkanı, bölge yerel yönetiminin siyasal sorumlusudur. Belediye Başkanı ve İl Genel Meclisi Başkanı gibi o da, karar organı çoğunluğundan çıktığı için siyasal tercihlerin uygulanmasında önemli bir rol oynar, yöresinde siyasal tercihlerin yaşama geçirilmesini sağlar. Bölge Meclis Başkanı, bölge meclisi üyeleri tarafından ve mutlak çoğunlukla üç yıl için seçilir. O, bölge yönetiminin harcamalarını yapar, bölgesindeki hizmet birimlerinin başıdır. Bölge Meclisine, bölge planlarının uygulanması, bölgenin türlü hizmetlerinin durumu ve finansman koşulları hakkında bilgi verir (Ünisan, 1996, s. 52).

4.1.4 Özel Statüye Sahip Yerel Yönetimler

Genel kamu hukukuna tabi yerel yönetim birimlerinin yanında, Fransa'da ayrıca kendilerine has kanunlarla kurulmuş özel statüye sahip yerel yönetimler de bulunmaktadır. Denizaşırı departman ve bölgeler ayrı tutulacak olursa, Fransız anakarasında özel statüye sahip yerel yönetimler ülkenin en büyük üç şehrini

oluşturan Paris, Lyon ve Marsilya dır. Özellikle Paris kenti sahip olduğu nüfus yoğunluğu ve başkent olması dolayısıyla yönetim biçimi açısından diğer iki büyük şehirden de ayrılmaktadır. Zira Paris kenti, departman ve commune kimliğini aynı toprak parçası üzerinde barındırmakta, her iki yerel yönetim türü Paris konseyi olarak adlandırılan tek bir meclis tarafından yönetilmektedir.

Bir diğer açıdan, Paris, Lyon ve Marsilya şehirleri sayıları sırasıyla 20, 16 ve 9 mahalli birim olan ve kendi seçilmiş meclisleri bulunan ancak yerel yönetim statüsünden yoksun olan arrondissementlara (ilçe-mahalle) ayrılmışlardır. Arrondissementlar belirli konularda, şehircilik ve planlama gibi, ana belediyeye rapor ve projeler sunmakta, halka yakınlıklarından dolayı mahalli sorunları görüşmek üzere merkez belediyeye aktarmaktadırlar (Yıldız, 2012, s. 315-316).

Paris, başkent ve özel yönetime sahip bir yerel yönetim birimi olarak ilçelere ayrılmıştır. 20 adet ilçenin bulunduğu Paris'te ilçeler diğer illerde, Marsilya ve Lyon hariç, olduğu gibi birer belediye tüzel kişiliğine sahip değildir. Bu yirmi ilçe Paris'in idari birimleri gibi yönetilmektedir. Bu ilçeler idari birim olmasına rağmen seçimle gelen ilçe meclisleri tarafından yönetilirler. Ancak rolleri daha çok danışmanlıktır. Üyelerinin bir bölümü Paris Meclisi'ne seçilir ve esas karar verme gücüne buradan katılırlar (Toksöz ve v.d , 2009, s.66).

4.2 Fransız Yerel Yönetimlerinde Katılımcılık

Fransa'da temsili demokrasi, azınlık oylara sahip partilerin yerel mecliste sandalye sahibi olabilecekleri şekilde düzenlenmiştir. Temsili demokrasiden kasıt, tüm yönetim biçimlerinde olduğu gibi yerel düzeyde de aynidir; yerel halkın yerel yöneticilerinin seçimi aracılığıyla yerelin politik yönetimine katılması. Belli bir seçim alanında tek kişinin seçildiği departmanlara ilişkin çoğunlukçu seçim usulü bir tarafa bırakılırsa, commune ve bölge meclislerinin üyelerinin seçiminde küçük ölçeklerdeki siyasi partilerin temsil edilmesine özen gösterilmiştir. Yerel yönetimlerin yürütme organları, belediye başkanı ve meclis başkanları, halkın genel ve doğrudan seçimiyle değil, genel seçim sonrası meclisin kendi içinden yaptığı ikinci bir seçimle bası gelmektedirler. Fransa da temsili demokrasinin gün geçtikçe

daha fazla güçlenmesinin yanında, yerel halkın yerel yönetime aktif katılımının sağlanması için “**katılımcı demokrasi**” araçları da gelişme göstermektedir. Yerel demokrasinin en önemli araçlarından katılımcı ve temsili demokrasiyi bünyesinde barındıran yerel referandumlar da Fransa’da kurala bağlanmışlardır. Bu referandumlar yerel halkın sadece görüşüne başvuran bu konuda fikir sunan ve bağlayıcılığı olmayan «**konsültasyon**» olarak adlandırılan referandumlar ile yerel meclisin nihai karar yetkisinin yerel halka devredildiği ve bu yerel halkın fikrine başvuru sonucunda oluşan kamuoyunun bağlayıcı olduğu referandum tipleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadırlar (Yıldız, 2012, s. 318-319).

6 Şubat 1992 tarihli bir yasa ile belediyeler kendi görev alanlarına giren konularda seçmenlerine danışmaya yetkili kılınmışlardır ama burada sadece belediye meclisinin kararlarının aydınlatılmasına yönelik bir danışma söz konusudur. 6 Şubat 1992 tarihli yasanın yurttaşlara tanıdığı katılma hakkı, komisyonlar ve halkoylaması yoluyla gerçekleştirilmektedir (Keleş, 1994, s.48).

Kendi içinden bir başkan seçerek bölge ölçeğinde güçlü bir temsil sağlanmaya da çalışılmıştır. Bu çerçevede bölge yönetimleri özellikle komün ve il yönetimleri ile merkezi yönetim arasında uzlaştırıcı bir role sahiptir. Burada yerel yönetimin bölge ölçeğinde güçlü bir temsili olması, bölge yönetimlerinin önemini arttırmıştır. Bu, bölge yönetimlerinin etkin bir rol üstlenmesini de sağlamaktadır (Toksöz ve v.d, 2009, s.61).

Fransa’da halkın karar alma mekanizmalarına katılımı sınırlı bir ölçüde gerçekleşebilmektedir. Bu anlamda yasal çerçevede halkın komisyon görüşmelerine katılma hakkı vardır. Bunun yanında yasal olarak halkın alınan kararları mahkemeye götürme hakkı bulunmaktadır.

Referandum yerel demokrasi açısından önemli bir katılım aracıdır. Ancak, Fransa’da yerel yönetimlerin referandum yapması sadece danışma amaçlı olabilmektedir. Bunun dışında örneğin bir belediye meclisinin aldığı kararlar referanduma götürülememektedir.

Fransa'da kadınların seçme ve seçilme hakkı 1944 yılında verilmiştir. Bu, birçok gelişmiş ülke ile karşılaştırıldığında çok geç verilmiş bir hak olarak kabul edilmektedir. Dünya Yerel Yönetimler Birliği (UCLG) verilerine göre dünyada bulunan yerel yönetimlerin meclis üyelerinin %20'si kadındır. Ancak kadın belediye başkanlarının oranı ise %9 olarak kalmıştır (Toksöz ve v.d, 2009, s.70).

Ekonomik ve sosyal planda çok gelişmiş bir ülke olan Fransa'da, merkeziyetçilik gittikçe etkisini yitirmekle beraber, hala yönetim sisteminin temel karakteristiğini ifade etmektedir. Yerel özerklik, son yirmi yılda gerçekleştirilen yönetsel reformlara rağmen, Avrupa Birliği'nin bu konuda ileri durumdaki ülkelerine kıyasla, istenilen düzeye getirilememiş ve ülkenin merkeziyetçi devlet statüsünden çıkmasına yetmemiştir.

Yerel yönetimlere yüklenen işlevler açısından federal ve üniter devletlerde önemli farklılıklar söz konusudur. Ancak bu farklılıkların tek kaynağı devletin federal yada tekçi bir yapıda olması değildir. Anlatıla geldiği gibi işlev ve sorumluluk çerçevesini çizen birçok faktör vardır. Örneklendirmek gerekirse, Fransa, İtalya ve İspanya'da yerel yönetimlere sınırlı yetki ve sorumluluk verilirken, İngiltere ve İskandinav ülkelerinde yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluk sahaları çok geniştir. İlk gruptaki ülkelerde (örneğin Fransa'da) bakanlıklara bazı hizmetler konusunda doğrudan kontrol ya da direktif verme yetkisi tanınmıştır. İngiltere örneğinde somutlaşan uygulamalarda ise bakanlıklara yerel hizmetlere ilişkin politikaların yürütülmesi konusunda çok sınırlı yetki verilmiştir (Ünlü, 1993,s.15).

Fransa'da ulusal meclisin yaklaşık yüzde 80'inin aynı zamanda yerel yönetimlerde de bir görevi vardır. Bu nedenle ülkede katı bir merkeziyetçi yönetsel düzen olsa bile, yerel yönetimlerin ulusal meclisteki bu sayısal ağırlığına paralel olarak fiilen merkezi yönetime yerel siyasal gücün yansımaları söz konusudur. Merkez politikacılar, yerel yönetimlere kaynak sağladığı veya yerel topluluğun çıkarını savunduğu ölçüde yerel seçmenden destek bulabilmektedirler Yerel güç odakları merkez üzerindeki yerel nüfuzlarını kullanarak, merkezdeki konumlarını güçlendirme yoluna gitmektedirler.

4.3 Fransa Ve Türkiye Yerel Yönetim Sistemlerinin Farklılıkları

Bilindiği gibi Türkiye'nin yönetim yapısı, Fransa'dan etkilenmiştir. Bu nedenle Fransa'nın yerel yönetim yapısı ile Türkiye'nin yerel yönetim yapısı arasında, doğal olarak, pek çok benzerlik vardır. Bu başlık altında, bu iki ülkenin yerel yönetim yapıları arasında ne gibi benzerlikler olduğu değil, ne gibi farklılıklar olduğu ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Buna göre Türkiye ile Fransa yerel yönetimleri arasındaki farklılıklar şöyle sıralanabilir:

1. Türkiye'de il genel meclisi kararları valinin onayı ile kesinlik kazanmasına rağmen Fransa'da kararlar, onaya gerek olmadan yürürlüğe girmektedir.

2. Türkiye'de belediye başkanı doğrudan halk tarafından seçilirken (Anayasa, belediye başkanının atanmasına da olanak tanımakla birlikte), Fransa'da belediye başkanı meclis tarafından kendi içinden seçilir.

3. Fransa'da İl Genel Meclisinde, genel menfaatler üzerinde, dilek ve temenni kararları alınabileceği gibi siyasi nitelikte temennilerde bulunması da artık yasaklar kapsamından çıkarılmıştır. Yani il genel meclisi 1982 düzenlemesinden sonra, her türlü siyasi dilek ve temenni kararları almakta serbest bırakılmıştır (Özer, 1989, s.90). Türkiye'de bu konuda serbestlik yoktur. Türkiye'de İl Genel Meclisi siyasi meseleleri tartışır veya siyasi temennilerde bulunursa vali, durumu gerekçesiyle birlikte İçişleri Bakanlığına bildirir. Bu konu, İl Genel Meclisinin fesih nedenidir (Kayıkçı, 2003, s.19).

Tablo 5 : Türkiye ile Fransa yerel yönetimleri arasındaki farklılıklar .

İSTANBUL	PARİS
Türkiye’de il genel meclisi kararları valinin onayı ile kesinlik kazanır.	Fransa’da kararlar, onaya gerek olmadan yürürlüğe girmektedir
Türkiye’de belediye başkanı doğrudan halk tarafından seçilirken (Anayasa, belediye başkanının atanmasına da olanak tanımakla birlikte)	Fransa’da belediye başkanı meclis tarafından kendi içinden seçilir.
Türkiye’de İl Genel Meclisi siyasi meseleleri tartışır veya siyasi temennilerde bulunursa vali, durumu gerekçesiyle birlikte İçişleri Bakanlığına bildirir. Bu konu, İl Genel Meclisinin fesih nedenidir.	“Fransa’da İl Genel Meclisinde, genel menfaatler üzerinde, dilek ve temenni kararları alınabileceği gibi siyasi nitelikte temennilerde bulunması da artık yasaklar kapsamında çıkarılmıştır.
Türkiye’de, adalet, güvenlik, eğitim hizmetleri merkezi yönetim tarafından yerine getirilmektedir.	Fransa’da ise, adalet ve eğitim hizmetleri merkezi yönetimle yerel yönetimler arasında paylaştırılmış, güvenlik hizmetleri ise yerel yönetimlere bırakılmıştır.
Yerel yönetimlerin harcamalarının toplam kamu harcamaları içerisindeki pay azdır.	Yerel yönetimlerin harcamalarının toplam kamu harcamaları içerisindeki pay fazladır.

Belediyelerin mali kaynakları ve harcamaları yönünde kıyaslanması yerinde olacaktır. Her iki ülkede de merkezi yönetimler, pek çok ülkede merkezi yönetimlere bırakılmış olan savunma, dış ilişkiler gibi alanlardaki hizmetleri yerine getirmektedir. Örneğin Türkiye’de, adalet, güvenlik, eğitim hizmetleri merkezi yönetim tarafından yerine getirilmektedir. Fransa’da ise, adalet ve eğitim hizmetleri merkezi yönetimle yerel yönetimler arasında paylaştırılmış, güvenlik hizmetleri ise yerel yönetimlere bırakılmıştır. İki ülkede yapılan görev bölüşümü neticesinde, yerel yönetim harcamalarının kamu harcamaları içerisindeki payı da farklı gerçekleşmektedir. Yerel yönetimlerin harcamalarının toplam kamu harcamaları içerisinde en fazla paya sahip olduğu ülke Fransa’dır. Her iki ülkede de en fazla harcama belediye yönetimleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki

mali ilişkinin bir diğerk boyutunu oluşturan gelir bölüşümü konusunda da iki ÷lke açısından farklı tablolar ortaya çıkmaktadır. Yerel gelirlerin toplam kamu gelirlerine oranlarına bakıldığında, en fazla payın yaklaşık % 20 ile Fransa'da olduğu gör÷lmektedir. Türkiye Fransa'yı yaklaşık % 17 ile izlemektedir. Yerel yönetim birimlerinin gelirlerinin dağılımına bakıldığında vergi gelirleri açısından Fransa'da en fazla vergi gelirini belediyelerin elde ettiği gör÷lmektedir. Türkiye'de de en fazla vergi geliri belediye yönetimleri tarafından elde edilmektedir (Yetkin, 2013, s.89).

Öte yandan yerel yönetimlerin özerkliği konusunu irdelemek faydalı olacaktır. Türkiye'de sıkça Fransa yerel yönetimlerinin özerkliğinden bahsedilmekte, bazen örnek ve emsal gösterilmektedir. Bu durumu şu şekilde izah etmek yararlı olacaktır:

Fransa'da yerel yönetimler konusunda asıl büyük reform 28 Mart 2003 tarihinde Anayasa'da değişiklik yapılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Bu Anayasa değişikliği ile, Cumhuriyetin bölünmezliği ve yerindelik ilkelerinden vazgeçilmeden, Cumhuriyetin ademi merkeziyetçi niteliği' anayasa hükmü haline getirilmiştir. Fransız Anayasası'nın devletin temel niteliklerini düzenleyen 1. maddesine göre 'Devletin teşkilatlanması, ademi merkeziyet esasına dayanmaktadır Böylece 2003 değişiklikleriyle '**desantralizasyon**' önündeki Anayasal engeller kaldırılmıştır. Böylece cumhuriyet halka yakınlaştırılmış, halkın gerçek anlamda yönetime katılımı önünde önemli engeller aşılmıştır.

Bu değişikliğin dikkat çeken en önemli yönlerinden biri 'özel statülü yeni yerel yönetim birimleri' oluşturma yetkisinin yasama organına verilmiş olmasıdır. 2003 yılında ayrıca Anayasa'nın 37. maddesi de değiştirilerek yerel yönetimlere, kanun ve diğerk düzenleyici işlemlere aykırı düzenleme yapma yetkisi tanınmıştır. Bir anlamda yerel yönetimlere kanun yapmaya benzer yetkiler getirilmiştir. 37/1. maddeye göre 'Yasaların ve düzenleyici işlemlerin belli bir konuda ve belli bir süre için deneysel hükümler içerebileceği' hükmü getirilmiştir.

Fransız Anayasası'nın 72. maddenin 4 fıkrasına göre kanunla öngör÷len koşullarda, yerel yönetim kuruluşları ve toplulukları yürürlükteki kanunlara ve düzenleyici işlemlere aykırı düzenleme yapma yetkisine sahip kılınabilirler. Ancak

bu yetki anayasayla garanti altına alınmış temel hak ve özgürlüklerin kullanılma koşullarını tehlikeye atacak bir konuda tanınmaz. İkinci olarak bu yetki ancak yerel yönetimlerin kendi yetki ve görevleriyle ilgili konularda olabilir ve son olarak da belli bir süre ve konu ile sınırlandırılmış olarak kullanılabilir. Bu deneme yetkisini kullanmak isteyen yerel yönetim kuruluşları hükümete başvurmak suretiyle bu yetkiyi kullanmak istediklerini beyan ederler. Hükümet, şartları taşıdıklarını düşündükleri yerel yönetimleri liste halinde yayınlar ve listede geçen yerel yönetim kuruluşları bu deneme yetkisini kullanabilirler.*

Türkiye'nin örnek alıp uyguladığı ve yerel yönetim sistemini oluşturduğu Fransa'da yerel yönetim tarihi süreç içerisinde gelişim göstermiştir. Bununla birlikte iki ülke arasında çok büyük benzerlikler görülmektedir.

* http://www.keditor.org/yazilar_766.html

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de yerel yönetimler ve yerel yönetimlere katılımçılık henüz Avrupa standartlarına ulaşmamış olsa da buna yakın bir seviyededir. Yerel yönetimlere katılım ve yerel yönetim ve yöneticilerinin etkilerinin ve yetkilerinin son yıllarda arttığı ve çıkarılan yeni yasalarla bunun genişlediği görülmektedir.

Türkiye'de yerel yönetimler tarihsel gelişimleri sırasında Türk demokrasisine önemli katkılar sunmuşlardır. Koçak ve Ekşi'nin değindiği gibi, Tanzimat döneminde Muhassılık Meclisleri ile ilk defa seçilmişlerin bulunduğu bir meclis deneyiminin yaşanması, I.Meşrutiyetin ilanından sonra Mebusan Meclisi üyelerinin, taşrada idare meclisi üyeleri tarafından seçilmesi ve 2000'li yıllarda yapılan reformlar ile nispeten katılımçılığın artırılması Türk demokrasisine yapılan önemli katkılar olarak sayılabilir. Fakat bütün bunlar Türkiye'de yerel yönetimlerdeki katılımçılık ve demokrasi standardının halen Batı'daki örneklerin gerisinde olduğu gerçeğini değıştirmemektedir. Çünkü Türkiye'de yerel yönetimler 19.yüzyıldan bu yana, siyasi-askeri müdahaleler ile kesintiye uğramış, yerel ve katılımçı demokrasinin sürekliliğinde bazen ciddi sıkıntılar yaşanmıştır. Bu müdahaleler, halkın yerel yönetimlere katılımı sürecinde ve buna paralel olarak yerel demokrasinin gelişmesinde çeşitli geri gitmeler ve duraklamalar yaşanmasına sebep olmuştur. Özellikle Avrupa Birliğine Uyum Süreci'nin de katkısıyla girişilen yerelleşme reformları, yeni fırsatlar yaratmıştır. Yerel düzeyde oluşturulacak olan yönetime halkın katılımı, demokratik kültürün gelişmesine önemli katkılar sağlayacak ve ülkemizdeki demokrasi ve katılımçılık standardını yükseltecektir. Son yıllardaki bu olumlu gelişmeler ülkemizdeki yerel yönetimlerin geleceği bakımından önemlidir; fakat unutulmamalıdır ki, katılımçılık ve demokrasi perspektifinde Türkiye'de yerel yönetimlerin ilerleyen yıllarda daha da güçlenmesi, ancak ve ancak toplumun bu yeni sürece ve demokratik haklarına sahip çıkmasıyla mümkün olacaktır.

Yönetimlerde demokratik yaklaşım ve katılımçı yaklaşım süreci tavandan tabana doğru olmalıdır. Üstlerin her zaman bu konularda daha ileri bir durumda

olmaları beklenir. Yerelin demokratikleşmesi için, öncelikle yöneten ve yönetilen bireylerin demokratikleşmesi beklenir. Sürekli olarak bu konu halkın yönetime katılımı olarak ele alınmaktadır. Oysa madalyonun diğer yüzü, yerel yöneticilerin de halkı yönetime katma ve ilgi duyma yolunda yeterli düzeyde çalışma yapmalarındır.

21. yüzyılın yönetim paradigması olarak kabul edilen yönetişim, karar verme süreçlerinde resmi kurumlarla birlikte özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarını da içine alan kompleks bir sistemi ve bunların kendi aralarındaki ilişkiler ağı ve karşılıklı etkileşimleri ifade etmektedir. Söz konusu yönetim anlayışında, karar alma süreçlerinde çok aktörlü bir yapı, şeffaf yönetim, katılımcılık temel ilkeler olarak kabul edilmektedir. Bu ilkelerle toplumsal işbölümünün zorunlu olduğu belirtilerek, kendi gereksinimlerinin farkında olan, bağımsız karar alabilen, ‘**diğerleri**’ ile amaç ve yöntem birliği sağlayabilen STK'ların devlet kurumlarıyla birlikte hareket etmesi gerekliliği savunulmaktadır. Halkın kendini ilgilendiren konularda karar alma mekanizmalarına müdahale edebilmeleri ve dolayısıyla karar alma mekanizmalarını yönlendirmelerinde, STK'ların mevcudiyeti hayati derecede öneme sahiptir.

Türkiye'nin 2000'li yıllardan sonra Avrupa Birliği'nin Kopenhag Kriterlerine uyum sağlama ve müzakerelerin de etkisiyle, yerel yönetim alanında ilerleme kaydettiği görülür. 2004 yılında, 5216 Sayılı “**Büyükşehir Belediyesi Kanunu**” ve Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti büyük reformlara imza atmış, 2005 yılında da, 5393 Sayılı “**Belediye Kanunu**” yürürlüğe girmiştir. Belediye Başkanı biraz daha güçlendirilmiş, daha özerk ve halkın katılımının sağlandığı bir belediye anlayışı hedeflenmiştir. Ayrıca 2008 yılında çıkarılan 5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Hakkında Kanun ile büyükşehir kurulan yerlerde belde belediyeleri kaldırılmış, yeni bazı ilçeler oluşturulmak suretiyle alt kademe belediyesi olarak sadece ilçe belediyesi statüsüne yer verilmiştir. Bu kanunlarla daha katılımcı ve daha demokratik yönetilen yerel yönetimler hedeflenmiştir.

Diğer yandan Fransa örneğine bakıldığında, yerinden yönetim politikaları yerel demokrasinin güçlenmesine yönelik kazanımlar sağlamıştır. Şengül'e göre (2010) belediye komisyonlarında sivil toplum kuruluş temsilcilerine yer verilerek yerel demokrasinin süreklilik kazanması amaçlanmıştır. Demokratik açılımlar

yoluyla belediye meclisinin bilgi edinme ve denetim yolları çeşitlendirilmiştir. Yerinden yönetim politikalarının belediyelerle ilgili öngörüp de çözemediği temel sorunlardan birisi ölçek sorunudur. Etkin hizmet sunumu için gerekli olan optimal büyüklüğe birçok belediye sahip değildir. Yerel hizmetleri sunacak teknik imkan ve personel yetersizliği, kişi başına düşen hizmet maliyetleri nedeniyle kaynak savurganlığına, hizmet mahrumiyetine ve teknik vesayete sebebiyet vermektedir. Avrupa Birliği içinde en fazla belediyeye sahip ülke olan Fransa, optimal belediye büyüklüğüne yönelik belediye birleştirme reformlarını gerçekleştirememiştir. Son dönemde hazırlanan yerel yönetimlere ilişkin reform projeleri belediyeleri de hedef almaktadır. Optimal ölçek sorununu çözmek üzere belediyelerin birleşmesine yönelik teşvik edici düzenlemeler yapılmakta ve belediyeler arası yeni işbirliği modelleri gündeme gelmektedir. Reform projelerinin temel amacı belediye düzeyinde hizmette etkinlikle ile yerel demokrasi arasında uyumu sağlamaktır.

Fransa Yerel Yönetim Sistemine bakıldığında, en çok göze çarpan aksaklık süregelen reformlar sonucu her alanda belirgin bir “karmaşıklık” meydana gelmiş olmasıdır. Buna “Fransız usulü karmaşıklık” demek de yanlış olmaz. Zira, Fransız devletinin yönetim organizasyonu - Avrupa, devlet, bölge, departman, commune ve commune birlikleri olmak üzere - beş farklı yönetim düzeyiyle sözün yalın haliyle yönetilmesi ve dizaynı zor duruma gelmiştir.

Mülki amirlerle yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin temel niteliğine baktığımızda; ilk etapta yerel yönetimlerin örgüt yapısından kaynaklanan ilişkileri görebiliriz. İlişkilerin bir niteliği de denetleme ve bazı kararları onaylama yetkisinden kaynaklanmaktadır. Yerel yönetim organlarının arasındaki anlaşmazlıkların giderilmesinde de mülki amirlerin bazı rolleri söz konusudur. Aynı zamanda, toplumu çeşitli tehlikelerden koruma ve bazı önlemleri alma halinde de işbirliği gündeme gelebilir. Yine aynı şekilde, ulusal düzeyde yapılacak bazı çalışmalar ya da güvenlik nedeniyle birtakım ortaklaşa mesailer gerçekleştirilebilir.

6 Aralık 2012 Perşembe tarih ve 28489 sayılı Resmî Gazetede, 6360 sayılı **"On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair**

Kanun" yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Bu kanuna göre Büyükşehir yeniden tanımlanmış ve yeni büyükşehirler oluşturulmuştur.

Mülki idare amirleri ve yerel yönetimler arasındaki ilişkileri incelemek için, öncelikle Anayasamızın, merkezi yönetimin taşra örgütlenmesine ve yerel yönetimlere ilişkin hükümlerine göz atmakta yarar vardır. Anayasa'nın 123'ncü maddesinde "**idare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir**" denildikten sonra, idarenin kuruluş ve görevlerinin iki temel esasa dayanacağı belirtilmektedir. Bunlardan birisi "**merkezden yönetim**" diğeri ise "yerinden yönetim"dir. Son çıkarılan 6360 sayılı yasa ve düzenlemelerle yerelleşmenin daha da arttığı görülmektedir.

Bununla birlikte; Fransa yerel yönetim yapıları arasındaki farklılıklar açısından ve Yerel Yönetimler Özerklik Şartı açısından Fransa ve Türkiye karşılaştırılmıştır. Görüldüğü gibi, Fransa'nın son derece merkezi olan yapısı, 1982 tarihli reform yasası ile önemli bir değişim yaşamıştır. Türkiye ile Fransa yerel yönetim yapıları arasındaki farklılıkların bir kısmının da bu reform yasasından kaynaklandığı söylenebilir.

ÖNERİLER

Türkiye'deki mevcut yerel yönetim mevzuatı, uygulamalar, siyasi, ekonomik sosyal hayattaki değişim ve dönüşümler ile Avrupa Birliği'ne uyum süreciyle birlikte değerlendirildiğinde yerel yönetimlere katılım konusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- Demokrasi, temsil, karar süreçlerine katılım ve yönetişim konularında halkımız bilinçlendirilmeli, katılıma teşvik edici önlemler alınmalıdır.
- Yerel yönetim ve katılımın toplumda yaygınlaşması için; temel eğitim ve eğitimin diğer evrelerinde bu bilinci aşılacak dersler okutulmalı.
- Yaygın iletişim araçları etkin ve sürekli bir şekilde kullanılarak katılım hususunda toplumun her katmanının duyarlılığının sürekliliği sağlanmalı ve bunun bir vatandaşlık görevinin gereği olduğu vurgulanmalı.
- Özellikle AB mali yardımlarından kullanabilmek için önemli projeler hazırlanmıştır. Bununla birlikte katılımcılık konusunda da projeler hazırlanmalıdır.

- Yerel yönetimler katılımcılık konusunda zayıf yönleri ve güçlü yönlerini araştırıp ortaya koymalıdır.
- Yerel yönetimlerle ilgili mevcut yasa ve kanunlar günün değişen ihtiyaçlarına karşın hemen değiştirilmeli her zaman güncellenmelidir.
- Avrupa Birliği fonlarının kurumsal kullanımı için projeler hazırlanmalı, belediye birimlerindeki işleyişin Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalı, eğitimler düzenlenmelidir.
- Her yerel yönetim kendi bünyesinde, yerel yönetimler alanında Avrupa Birliği müktesebatının taramalı ve mevzuatımız ile uyumunun sağlanmasına yönelik hizmetleri yerine getirmelidir.
- Yerel Yönetimler Özerklik Şartıyla ilgili çekinceler, ilgili kanunun ilgili maddelerine istinaden düzeltilmelidir.
- Merkeziyetçi yaklaşımdan, yerel yaklaşıma geçilmelidir. Bunun nedeni ise yerinden yönetimin yerel halka daha yakın olması; bu nedenle sorunları daha rahat ve daha çabuk görülebilmesi ve gerekli çözümleri daha hızlı yaşama geçirebilmesidir. Kırtasiyeciliği, bürokrasiyi azaltması gibi yararları da bulunan yerel yönetimlerin en önemli yararı ise halkın katılımına açık olduğu için daha demokratik olmasıdır.
- Yerel halkın yerel yönetime katılımı teşvik edilmeli ve bu yönde çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmaları bizzat devlet, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları desteklemelidir.
- Yerel yöneticiler, yönetim ve yerel yönetime katılım hususunda eğitimlerden geçirilmeli, gerekirse katılımın ve yönetişimin daha etkin olduğu ülkelere staj için gönderilmeli.
- Halkın yönetime katılımını teşvik etmek amacıyla; fikir, eylem ve kararlarıyla yerel yönetimlere katkı sağlayan kişiler için ödüllendirme sistemi etkin olarak kullanılmalı.
- Merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin işbirliği artırılmalı bunun yanında yerel yönetimlerin etkinliği ve yetkileri artırılmalıdır.
- Her şeyden önce iletişim teknolojisindeki gelişmelerin ulusal sınırların önemini ortadan kaldırarak dünyayı global bir köy haline dönüştürmesi, üst yönetsel birimlerin etkisini zayıflatarak, yerel toplulukların kendisini daha çok ifade edebilmesine ve dışa dönüklüğünü artırmasına zemin

hazırlamıştır.Bu açıdan baktığımızda halkın iletişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilmesi için uygun alt yapının oluşturulması sağlanmalı.

- Kentsel alanların ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel gelişmede sahip oldukları stratejik konumları, kentlerin ve dolayısıyla yerel yönetimlerin büyük ölçüde kendi ulusal yapılarında belirleyici rol üstlenmeleri ve uluslararası arenada da giderek artan bir etkinliğe sahip olmalarına yol açmaktadır.Ulusal ve uluslar arası konjonktür dikkate alınarak;yerel yönetimlerin dünya ile entegrasyonu en kısa sürede ve sağlıklı bir şekilde sağlanmalı.
- Halkın katılımı ve denetimini mümkün kılacak denetim v.b. hukuki araçlara yer verilmelidir.
- Güçlü özerk yerel yönetimlerin merkezin yükünü hafifleteceği hatta etnik ve kültürel temelli bir çok sorunun aşılmasında anahtar rol oynayabileceği; uygar bir toplum için çok önemli adım oluşturacağı kuskusuzdur. Bu anlamda Birleşik Krallık, İspanya, İtalya ve Fransa gibi gelişmiş Batı ülkelerinin son yirmi beş yılda oldukça başarılı bir şekilde hayata geçirdiği ademi merkezileşme pratiği Türkiye açısından da iyi bir örnek teşkil etmektedir;adı geçen ülkelerin bu meseleyi ele alış biçimleri ve pratik uygulamaları çok iyi bir şekilde irdelenip buna göre sağlıklı ve kararlı bir yol haritası çıkarılmalı.
- AB müzakereleri başta olmak üzere uluslararası açılım ve angajmanlarını dikkate alan bir yaklaşım içinde olunmasının yanında, aynı zamanda Türkiye'nin iç dinamikleri ve ihtiyaçlarını ihmal etmeyen bir realizmin bu yeniden yapılanma sürecinde etkin olması gerekmektedir.
- Yerel yönetimlere geniş siyasal,yönetimsel,kültürel ve ekonomik yetki ve sorumluluklar verilirken; bu yetki, sorumluluk ve işleyişlerin yasalara uygunluğunun denetlenmesi için; yerel yönetimler üzerinde evrensel hukuk kriterlerinin öngördüğü tarzda şeffaf ve tarafsız bir denetim mekanizmasının kurulması yerel yönetimlerin iş ve işlemlerinin daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır.
- Ülkemizde ki ayrılıkçı faaliyetleri de göz önüne aldığımızda; yerel yönetimlere verilecek yetkinin ulusal bütünlüğümüzü tehlikeye atabilecek kadar geniş olamaması yasal güvencelere bağlanmalı.

KAYNAKÇA

- ACARTÜRK Ertuğrul , (2001) , Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumunda Alternatif Yöntemler, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 6 Aralık 2001
- AKIN Cengiz, (1997),Türkiye'de Yerel Özerkliğin Anlamı, Türk İdare Dergisi, Yü:69, Sayı:414
- AKTARAN İ. Turan, (1986), Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış, İstanbul, Der yay.
- ALİEFENDİOĞLU Yılmaz, "İnsan Hakları Ve Sivil Toplum Örgütleri <http://www.abchukuk.com/makale/makale25.html> E.T. 09.05.2014
- ARIKAN Y. Eliçin (2004), "Bütünleşen Avrupa'da Yerel Yönetimler", Görüş Dergisi, İstanbul, TÜSIAD Yayınları
- ARIKBOĞA Erbay, (1998), Yerel Yönetim,Katılım ve Mahalle Muhtarlığı, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Yüksek Lisans Tezi,
- ALADA Adalet, (2004), "Dünden Bugüne Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Seçimlerim Üzerine Notlar", Kent Gündemi
- ATAR Nilüfer Akalın, (2009), Yerel Yönetim Sistemleri, İstanbul ,TESEV Yayınları,
- AYTAÇ Fethi, (1995), "Açıklamalı Köy Kanunu", Ankara, Erk Yayıncılık,
- AYKAÇ Burhan, (1999), Türkiye' de Kamu Yönetiminin Küçültülmesi, Yerel Yönetimler ve Yerel Demokrasinin Amaçları ", Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi,
- CANMAN Doğan, (2002), "Köy Yönetimi Ve Sorunlar", Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri, Ankara, TODAİE,
- CDRL, (1995) (Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Yönlendirme Komitesi), Hizmette Yerellik (subsidiyarite) İlkesinin Tanımı ve Sınırları, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü çevirisi ve yayını, Ankara,
- COŞKUN Can Aktan, (2002), "İyi Yönetişim Kalder 7. Toplam Kalite Yönetimi Makale Yarışması, <http://www.canaktan.org/>
- ÇADIRCI Musa, (200)Tazminattan Sonra Merkez-Yerel Yönetim İlişkileri, Yerel Yönetimler Sempozyumu, 1-2 Kasım 2000, Ankara, TODAİE

- ÇİTÇİ Oya, (1999), Yerel Siyaset ve Demokrasi/ Çoğulculuk/ Sivil Toplum", Sivil Toplum İçin Kent, Yerel Siyaset ve Demokrasi Semineri, İstanbul
- ÇİFÇİ Oya, (1989),Yerel Yönetimlerde Temsil, Ankara, TODAİE Yayınları
- ÇİLDAN Cihan, Mustafa Ertemiz, H. Kaan Tumuçin, Evren Küçük, Duygu Albayrak, (2012), Sosyal Medyanın Politik Katılım ve Hareketlerdeki Rolü
- ÇUKURÇAYIR M. Akif, (2000) Siyasal Katılma ve Demokrasi, Ankara,Yargı Yayınları
- ÇUKURÇAYIR M Akif, (2003), Yurttaş Odaklı Yerel Yönetim, Konya, Çizgi Kitapevi
- ÇUKURÇAYIR M.Akif, (2008) "Yerel Kalkınma ve Yerel Demokrasi"
<http://yerelyonetim.blogcu.com/6526721/>
- ÇUKURÇAYIR Akif (2002) Yeni Yönetim Modeli Arayışları Çerçevesinde Halkın Yönetim Süreçlerine Katılım Olanakları', Yerel Yönetim Sempozyumu Bildirileri, TODAİE Yay
- ÇORUH Mustafa , (2014) Kent Kaynaklarının Etkin ve Verimli Kullanımında Kablosuz Belediye İnternet Ağlarının (KBIA) Etkileri,
<http://ab.org.tr/ab10/bildiri/10.pdf>, E.T: 01.05.2014
- DEMİR Recep, (2014) Yerel Yönetimlerde Halkın Yönetime katılımı,
<http://www.kontder.org.tr/yerel-yonetimlerde.html> Erişim: 11.05.2014
- DİCLE Atilla , (1980), Endüstriyel Demokrasi Ve Yönetime Katılma, ODTÜ Yayını
- DÖNMEZ Mustafa, (2010), Belediye kanunu, Ankara, Mevzuat yayınları
- DÖNMEZ Hasan, (2009), Yerel Yönetimler ve katılım Yolları, Yayınlanmamış Kaymakamlık Tezi, Ankara
- EREN Erol, (2001),Yönetim ve Organizasyon, İstanbul, Beta Basım Yayım
- ERKAL Hamza, (2006), Yerel Yönetimlerde Yönetime Katılım, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sos. Bil. Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu, s.6
- ERTAN Birol, (2002),Yerel Yönetim Kavramı,Çağdaş Yerel Yönetimler,C. 11,S. 1
- ERTAN Birol,(2000), "Demokrasi ve Yerel Yönetimler", Review of Social, Economic & Business Studies, Vol.2(204-215), s.207-208.
- ERTEN M. (1998), Kent Ve İnsan, Evrensel Kültür Dergisi, Sayı:80, Ağustos-İstanbul
- ERTEN Metin, (1999), Nasıl Bir Yerel Yönetim?, İstanbul,Anahtar Yayınları

- ERYILMAZ Bilal, (2001), Kamu Yönetimi, İstanbul, Erkam Matbaası
- ERYILMAZ B. (2003), Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Perspektifi Ve Stratejisi, AB Bağlamında Kamu Yönetimi Reformu Süreci İçerisinde Yerel Yönetim Reformuna Bir Bakış, Ekim-,Ankara
- ERYILMAZ Bilal, (2002), “Belediyelerde Demokrasi Geleneği ve Değişim İhtiyacı”, Çağdaş Yerel Yönetimler, C.11,S.3, Temmuz
- ERSÖZ Y. Halis (2007). “5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye’de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Deneyimleri”,Sosyal Siyaset Konferansları Kitap 50,133-153,<http://www.sosyalsiyaset.com/documents/belediye-ss-deneyimleri.htm> Erişim Tarihi: 04 Temmuz 2013.
- GERAY Celal, (1997), Yerel Demokrasi, Konut Birlik Dergisi, Sayı:132, İstanbul
- GÖRMEZ Kemal, (1997), Yerel Demokrasi ve Türkiye, Ankara, Vadi Yayınları,
- GÖZÜBÜYÜK A. Şeref, (2006), Yönetim Hukuku, Ankara, Turhan Kitapevi,
- GÖZÜBÜYÜK Şeref, (1994), Yönetim Hukuku Ankara, 7. Baskı, Turhan Kitapevi,
- GÖYMEN Kemal, (2003). Türkiye’de bölge kavramı ve politikalarının gelişimi. Avrupa birliği ve Türkiye’de bölgesel yönetişim. İstanbul: İPM/IPC
- GÜNEY Ziya, (2007), "Yerel Yönetimlerde Katılım, Şeffaflık ve Denetim", www.sonbaski.com
- GÜMÜŞ İ.A , 2000, Standart Dergisi , Ankara, Sayı 474
- GÖRÜN Mustafa(2006), Yerel Demokrasi Ve Katılım: İzmir, Konya Ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerinde Bir Araştırma, Yönetim Bilimleri Dergisi
- HAMAMCI Can, (1981), Merkezi Yönetim- Yerel Yönetim Ekseninde Belediyelerimizin Yapısı ve Demokratikleşme Eğilimi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara
- HENDEN H.Burçin, (2005), Katılımcı Yerel Yönetim Anlayışında E-Belediyeciliğin Yeri Ve Önemi, İnsan Bilimleri Dergisi
- KARAKURT TOSUN Elif, (2007), Avrupa Birliğine Üyelik Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler Ve Sivil Toplum Kuruluşları, Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji Ve Politika Dergisi, Yıl:3 Sayı:2, Temmuz-2007
- KALKO Ümit, (2010) Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinin Türkiye’de Yerel Yönetimlere Yansımaları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- KAPLAN Salih, (2007), Türkiye ve Suriye Yerel Yönetimlerinin Karşılaştırmalı Analizi, Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmalar Enstitüsü, İstanbul

- KAPANİ Münci, (2003), Politika Bilimine Giriş, Bilgi Yayınevi, 15. Basım, Ankara
- KARAÇOR Süleyman (2009) ‘Yeni İletişim Teknolojileri, Siyasal Katılım,
Demokrasi, Yönetim Ve Ekonomi Dergisi Cilt:16, Sayı:2
- KARAER T. (1987), Belediyelerde Halkla İlişkiler, İller Ve Belediyeler Dergisi,
Yıl:43,S:499
- KARAMAN TOPRAK, Zerrin (1998), Yerel Yönetimler, İzmir, Dokuz Eylül
Üniversitesi Yayınları,
- KAYA Erol , (2004), Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma,
<http://www.Erolkaya.Org/Docs>
- KAYIKÇI Sabrina (2003), 1982 Reform Yasası Sonrası Fransa’da Yerel Yönetimler
Ve Yerel Özerklik Şartı, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Temmuz 2003
- KAZANCI Metin, (1982), 1973 Sonrası Belediyeler ve Belediyelere İlişkin Sorunlar
Yeni Bir Belediyeciliğe Doğru, Ankara ,Ed. Türk İdareciler Derneği Yayını
- KAZANCI Metin, (1980), Halkla İlişkiler, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler
Fakültesi Yayınları No. 450
- K.BİLGİÇ Veysel, (2005), Türkiye’de Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri
Üzerine Bir Değerlendirme, Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-1,
Ed.:Hüseyin Özgür-Muhammet Kösecik, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım
- KELEŞ Ruşen (1991), Kentsel Katılım Nedir? Ne Değildir?, Ankara.Ankara Üniv
BYYO
- KELEŞ Ruşen, (1993), "Kentsel Katılım Nedir, Ne Değildir?", Kent ve Siyaset
Üzerine Yazılar (1975- 1992) içinde, İstanbul, IULA- EMME ortak yayım
- KELEŞ Ruşen, (1994),Yerinden Yönetim Ve Siyaset, İstanbul ,Cem Yayınları,
- KELEŞ Ruşen (1994), Fransa ve İspanya’da Yerinden Yönetim, TBD - Konrad
Ankara, Adenauer Vakfı Yayınları
- KELEŞ Ruşen & Yavuz, F. (1983), Yerel yönetimler. Ankara, Turhan Kitapevi.
- KELEŞ Ruşen,(2000),Yerinden Yönetim ve Siyaset,Genişletilmiş 4.Basım,İstanbul,
Cem Yayınları
- KELEŞ Ruşen, (1993), Kent ve Siyaset Üzerine Yazılar(1975-1992), İstanbul,
IULA-EMMA (Yerel Yönetim Dünyası) Yayını
- KEYMAN A. F & Sarıbay, A. Y. (Ed.). (1998). Küreselleşme, sivil toplum ve İslam.
İstanbul, Vadi Yayınları.

- KEYMAN Bülent, E. Fuat, SARIBAY, Ali Yaşar, (1999), Katılımcı Demokrasi, Kamusal Alan Ve Yerel Yönetim, İstanbul, Demokrasi Kitaplığı BAŞ, Melih, (1996), "Kentsel Çevre Yönetiminde Toplam Kalite Yönetimi Persektifi", Önce Kalite Dergisi, Sayı17
- KOÇAK Süleyman Yaman ve Ali EKŞİ, (2010), Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler, SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Mayıs, Sayı:21
- KÖSE H.Ömer, (2004), Fere/ Yönetim Olgusu Ve Küreselleşme Sürecindeki Yükselişi, Sayıştay Dergisi
- KONGAR Emre (1992), Yirmi birinci Yüz Yılda Dünya, Türkiye ve Kamuoyu, Ankara, Simavi Yayınları
- MENGİ Ayşegül, (2009), Avrupa Birliği Politikalarında Yerel Yönetimlerin Etkili Olma Yolları”, <http://www.ktbb.org/etkinlikler/konusmaaysegul.htm> (06.12.2009)
- NADAROĞLU Halil, (2001), Mahalli İdareler, Yenilenmiş 7. Bası, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım
- NADAROĞLU Halil, (1986), Mahalli İdareler, 3.Bası, İstanbul ,Beta Basın Yayın,
- ORTAYLI İlber, (1985), Tanzimat’tan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği, İstanbul, Hil Yayınları
- ORTAYLI İlber, (1974), Tanzimat’tan Sonra Mahalli İdareler(1840-1878), Ankara TODAİE Yayınları
- ÖKMEN Mustafa, (2003), "Globalleşme-Yerelleşme Dinamikleri ve Bir İnsan Hakkı Olarak Yerel Haklar", Yerel ve Kentsel Politikalar, Konya ,Çizgi Kitapevi, ÖNER Şerif, (2001) ,Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi Ve Katılım Algılamaları, Cilt 10, Sayı 2 , İstanbul
- ÖKMEN Mustafa ve Abdullah Yılmaz (2009), “Klasik Dönemden Tanzimat’a Osmanlı Kenti ve Yerel Yönetimler”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:23, Nisan
- ÖKMEN Mustafa ve Bekir Parlak, (1999), Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler- İlkeler, Yaklaşımlar ve Mevzuat, s.20.
- ÖZER Ahmet (1989), “İl Özel Yönetimlerimiz ve Fransa’daki Son Gelişmeler”, Türk İdare Dergisi, S:383, Haziran

- ÖZER M. Akif, (2005) "Kamu Yönetiminin Geleceğine Dair Düşünceler", Sayıştay Dergisi, Sayı 57
- ÖZER M. Akif , (2009), Yönetişim Üzerine Notlar, Sayıştay Dergisi, Sayı: 63
- ÖZTÜRK Azim, (1994), Türkiye’de Halkın Yönetime Katılması, Mevcut Yerel Yönetim Anlayışı ve Çözüm Bekleyen Temel Sorunlar, Türk İdare Dergisi, sayı 405 Aralık
- PARLAK Bekir, (2005), Tarihi Perspektifte ve Reform Sürecinde İl Özel İdareleri, Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-I, Ed.: Hüseyin Özgür-Muhammet Kösecik, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım
- PUSTU Yusuf, (2005), Yerel Yönetimler ve Demokrasi, Sayıştay Dergisi, Haziran
- REYHAN Cenk, (2000), “Osmanlı Devletinde Merkez-Taşra İlişkilerine Dair Tarihsel-Kavramsal Bir Değerlendirme” TODAİE, Yerel Yönetimler Sempozyumu, 1-2 Kasım, Ankara
- SARIBAY Yaşar Ali, (1991), “Yurttaşlık ve Katılımcı Demokrasi” Birikim Dergisi Sayı 32, Aralık
- SARIKOCE A. İhsan, (2002), Yerel Yönetimlerde Katılım ve İstanbul Büyükşehir Belediyesinde "Beyaz Masa" Uygulaması, İstanbul Marmara Üniversitesi Sos. Bil. Ens.
- SOBACI Mehmet Zahid, (2007), Yönetişim Kavramı Ve Türkiye’de Uygulanabilirliği Üzerine Değerlendirmeler, Yönetim Bilimleri Dergisi (5: 1)
- SÖNMEZ Muammer, (2003) 'Mülki İdare Amirleri Ve Yerel yönetimler arasındaki İlişkiler, Ankara, İç İşleri Bakanlığı Mahalli İdareler Kontrolörleri Derneği
- SÜVARİ Ömer, (1994), “Merkezi Yönetim, Yerel Yönetim ve Kamu Hizmetleri-2”, Eğitim ve Toplum
- ŞAYLAN, Gencay, (1996), “Bağımsız Bir Disiplin Olarak Kamu Yönetimi”, Amme İdaresi Dergisi, 29, 3:3-16.
- ŞENGÜL Ramazan, (2012), Fransa’da Yerinden Yönetim Politikalarının Belediye Yönetimine Etkileri, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2012, Cilt: 9, Sayı 20
- ŞENGÜL Mihriban (2002), Çevre Yönetimine Halk Katılımı Yolu Olarak Belediye Yönetimine Halk Katılımı, Ankara Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:11, Sayı:2

- TASÇI Ersin (2010). "Sosyal Medya Araçlarının Yerel Yönetimlere Etkisi ve Katkısı:Belediye 2.0", Türkiye Bilişim Derneği Bilişim Dergisi, Yıl:38
- TEKELİ İlhan, (1985) "Yerel Yönetimlerde Demokrasi", Yeni Gündem ek 6
- TEKELİ İlhan (1978) Cumhuriyet Döneminde (1923-1973) Türkiye'de Belediyeciliğin Evrimi, Ed.: Ergun Türkcan, Ankara
- TOKSÖZ Fikret, Ali ERCAN ÖZGÜR, Öykü ULUÇAY, Levent KOÇ, Gülay TOPRAK Zerrin, (2006),Yerel Yönetimler, Ankara ,Nobel Yayınları,
- TORTOP Nuri, (1999), "Mahalli İdareler", 6. Baskı, Ankara, Yargı Yayınları,
- TOSUN Tosun (2000), Siyasal Toplumsallaşmada Medyanın Rolü, 1. Ulusal Siyasal İletişim Sempozyumu Bildirileri, Ankara ,Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi
- TURAN İ., (1986), Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış, İstanbul , 3.Baskı, Der Yay.
- UÇKAN Özgür, (2009), 'Dünyaya ne oluyor? Hepsi Hikaye' sunumu <http://inet-tr.org.tr/inetconf14/sunum/siyaset-digitalaktivizim-uckan.pdf> (14.05.2014)
- ULUSOY Ahmet, AKDEMİR Tekin, (2005), Mahalli İdareler Teori-Uygulama-Maliye, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık
- UYAR Hakkı, "Türkiye'de ve Dünya'da Yerel Yönetimler: Kısa Bir Tarihçe", kisi.deu.edu.tr/hakki.uyar/6.pdf,s.1. E.T.25.06.2014
- ÜNİSAN Teoman (1996), Avrupa'da Yerel Yönetimler, Ankara, T.C. İçişleri Bakanlığı Mahalli Yönetimler Genel Müdürlüğü Yay.
- ÜSTE Rabia Bahar, (2014) Yerel Yönetimlerde Demokratikleşme, www.tid.gov.tr/Makaleler/R.B.%20Üste%2049-60.doc E.T. 13.05.2014
- VURAL Tarık, (2003), "Osmanlı İmparatorluğu'nda Yerel Yönetimler", www.icisleri.gov.tr/tid/dergi/444_179_194.doc
- Worldbank.org, (2003). akt. ÖNER Şerif, YILDIRIM, Uğur, 2001Mahalli İdareler Tasarısı ve 2003Taslağında Belediye Yönetimleri: Katılımcı Demokrasi ve Açıklık Açısından İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 6, Sayı:1 2004
- YETKİN Hayal, (2013), Merkezi Yönetim Ve Yerel Yönetim Arasındaki Mali İlişkide Belediyelerin Rolü: Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Hukuk Ve İktisat Araştırmaları Dergisi Cilt 5, No 2, 2013

- YILDIRIM Şerif (2004) usaid. gov/about/part_devel/index.htm. 2003. akt. ÖNER, ,
Uğur. 2001Mahalli İdareler Tasarısı ve 2003Taslağında Belediye
Yönetimleri: Katılımcı Demokrasi ve Açıklık Açısından İncelenmesi,
Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 6, Sayı:1
2004 s. 233
- YILDIRIM Ferzan, (2002)," Yerel Demokrasi ve Kentteki Gençlik," Gençlik ve
Kent Yönetimi, Çev. Ahmet Çiğdem, ed. Ferzan Yıldırım, İstanbul
- YILDIRIM Selahattin, (1993),Yerel Yönetim ve Demokrasi, İstanbul, İJLAEMME
Yayımları
- YILDIRIM S. (1994), Yerel Yönetim Ve Demokrasi. İstanbul, Toplu Konut,
IULAEMME Yayınları. S: 37
- YILDIRIM, F. B. (1993).Çevre Ve Yerel Yönetim, İstanbul ,Dünya Yerel
Yönetimler Ve Demokrasi Akademisi, WALD Yayınları,
- YILDIZ Hayrettin, (2012) Fransız Yerel Yönetim Sistemi, Yalova Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Dergisi, Yalova
- YILDIZ, M. (1996), Yerel Yönetim Ve Demokrasi. Çağdaş Yerel Yönetimler, Sayı:5
- YILDIZ M. (2004),Yerel Yönetimde Yeni Bir Katılım Kanalı: İnternet , Abd'nde Ve
Türkiye'de Elektronik Kamu Bilgi Ağları,
<http://www.Edevlet.Net/Raporveyayinlar/Yerelyonetim.Pdf>
- YILMAZ Aytekin, (1997), "Demokratik Gelişme Ve. Türkiye'de Demokrasi",
Ankara,Yeni Türkiye Dergisi, Sayı 17,
- YİĞİT Mehmet, (2008), Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Katılım, Demokrasi Ve AB
Sürecinin Etkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- YÜKSEL, Mehmet, "Yönetişim Kavramı Üzerine", Ankara Barosu Dergisi,
58, 3:145-159.
- ZEREN Halil Emre, (2007), Yerel Yönetimlerde Halk Katılımı: Tokat İl Merkezinde
Uygulamalı Bir Çalışma, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat
- ZORLUOĞLU Murat, (2011),Yeni Yerel Yönetim Mevzuatı ve Avrupa Yerel
Yönetimler Özerklik Şartı, idarecinin sesi / temmuz - ağustos / 2011
8.BYKP Yerel Yönetimler Özel İhtisas Komisyonu Rapor

http://www.siviltoplumakademisi.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=710:yerel-yonetimler-ve-sivil-toplum-kurulular&catid=44:son-haberler&Itemid=118 erişim:27.02.2014

[http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Local_and_Regional_Democracy/Steering_Committee_\(CDLR\)/Publications](http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Local_and_Regional_Democracy/Steering_Committee_(CDLR)/Publications) , Erişim: 05.04.2003.

<http://ekutup.dpt.gov.tr/yereylon/oik554.pdf>

<http://www.canaktan.org/politika/yonetisim/tanim.html>

http://www.belgenet.com/arsiv/sozlesme/aas_122.html

http://www.cevko.org.tr/surdur/rapor_turk/5%20-%20yonetisim.enson.pdf

<http://www.mahalli-idareler.gov.tr/http://www.mahalli-idareler.gov.tr>

<http://www.tuik.gov.tr/tkba/cedaw-ulkeraporu.doc>

<http://www.youthforhab.org.tr/tr/etkinlikler/2004/zirve/rapor.htm>

<http://www.yerelnet.Org.Tr/Yerelbilgi/>

<http://twitturk.com/twituser/users/turk/score> 12.01.2013

http://www.keditor.org/yazilar_766.html

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ufuk Özen ALİBEYOĞLU

Doğum Yeri ve Tarihi : BAYBURT 01.05.1981

Yabancı Dili : İNGİLİZE

İletişim (Telefon/e-posta) :506 908 1727 Mail:ufukozen69@hotmail.com

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Gümüşhane Anadolu Öğretmen Lisesi 1999

Lisans : Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F İşletme Bölümü 2004

Yüksek Lisans : Avrasya Üniversitesi

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl :Maliye Bakanlığı Vergi Müfettişliği 2008-2009
İçişleri Bakanlığı Kaymakam 2009...

Yayımları (SCI ve diğer) :

Diğer konular :